AZƏRBAYCANIN SEÇİLMİŞ
İSLAM ABİDƏLƏRİ

Selected Islamic Monuments of Azerbaijan

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DİNİ QURUMLARLA İŞ ÜZRƏ
DÖVLƏT KOMİTƏSİ

BAKI / BAKU 2015

"Biz heç vaxt öz dinimizi, tariximizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi unutmamalıyıq. Onları yaşatmaq, onlardan bəhrələnmək, ruhlanmaq həyatımızın əsas istiqaməti, gələcək işlərimizin zəmanətidir".

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

"We must never forget our religion, history, national and moral values. Keeping them alive, takinge advantage of and being inspired by them are the main course and guarantee of our perspective works".

National Leader Heydar Aliyev

"Biz bütün işləri möhkəm təməl üzərində, dəyərlər üzərində qururuq. Milli-mənəvi dəyərlər bizim üçün hər şeydən üstündür. Biz öz dini və milli ənənələrimizə sadiqik. Bu möhkəm təməl üzərində müasir dövlət, müasir Azərbaycan qururuq".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev

"We build our work on a solid foundation and values. Our national and moral values are above all for us. We are faithful to our religious and national traditions. We build modern state, modern Azerbaijan on this foundation".

The President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev

AZƏRBAYCANIN SEÇİLMİŞ İSLAM ABİDƏLƏRİ

SELECTED ISLAMIC MONUMENTS OF AZERBAIJAN

M.F. Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası

1104-i

BAKI 2015 BAKU

938

Ön söz

Qədim və zəngin tarixə malik olan, Şərqlə Qərbin qovşağında yerləşən Azərbaycan mədəniyyətlərin və dinlərin qaynayıb-qarışdığı unikal məkandır. Azərbaycan həm də dünyada etnik və dini tolerantlıq ənənələrini yaşadan zəngin ölkə və bu sahədə örnək model kimi qəbul edilən nümunəvi dövlətdir. Bunun ən bariz sübutu ölkə ərazisində İslam abidələri ilə yanaşı, müxtəlif dinlərə aid abidələrin, məbədlərin, ibadətgahların dövlət və cəmiyyət tərəfindən həssaslıqla qorunmasıdır. Əslində, Azərbaycan ərazisində yerləşən müxtəlif dinlərə aid məbədlərin birgə yanaşı fəaliyyət göstərməsi xalq arasında tolerantlıq və multikulturalizm ənənəsinin tarix boyu mövcudluğundan, xalqımızın milli xarakterinin ayrılmaz hissəsi olduğundan xəbər verir.

Odlar Yurdu bəşər sivilizasiyasına, eyni zamanda İslam mədəniyyətinə öz incəsənəti, ədəbiyyatı və memarlığı ilə böyük töhfələr verməklə yanaşı, həm də dünya mədəniyyətindən milli xüsusiyyətimizlə, mentallığımızla səsləşənləri əxz etmişdir. Bu səbəbdəndir ki, İslam dini Vətənimizdə yayıldıqdan sonra təkcə xalqımızın dini düşüncəsinə deyil, mədəniyyətinə, incəsənətinə, ədəbiyyatına, memarlığına və adət-ənənələrinə də təsir göstərmişdir. Müsəlman olmuş digər xalqlar kimi, Azərbaycan xalqı da İslam mədəniyyətinin inkişafına öz töhfəsini vermiş, dünyaya görkəmli alimlər, şairlər, memarlar bəxş etmişdir. Təsadüfi deyil ki, qədim kökləri ilə tanınan və tarixin müxtəlif dövrlərində böyük sivilizasiyalara aid mədəni irsin daşıyıcısı olmuş Azərbaycan xalqı yaşatdığı və təbliğ etdiyi bəşəri ideyalar, o cümlədən əsrlər boyu formalaşdırdığı milli-mənəvi dəyərlər sistemi etibarilə dünya xalqları arasında özünəməxsusluğu ilə tanınır və seçilir.

İslam dünyasına Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, İmadəddin Nəsimi, Seyid Yəhya Bakuvi, Mir Həmzə Nigari kimi böyük şəxsiyyətlər bəxş etmiş Azərbaycanın dünya mədəni irsinə ərməğan etdiyi maddi dəyərlər arasında dini abidələr, o cümlədən məscidlər xüsusi yer tutur. Azərbaycanın maddi-mənəvi xəzinəsi, tarixi yaddaşı olan bu ibadət ocaqları həm də zəngin İslam aləminin əzəmətli inciləri sırasındadır. Onlar Azərbaycanın mənəvi-tarixi yaddaşı, xalqımızın təfəkkürünün özünüifadəsidir.

Keçmişi öyrənmək, gələcəyi qorumaq üçün bu məscidlər böyük sərvət, əvəzsiz mirasdır. Çoxşaxəli və rəngarəng İslam mədəniyyəti nümunələri arasında memarlıq quruluşuna görə özünəməxsusluğu ilə seçilən Azərbaycan məscidləri, təəssüf ki, zaman-zaman repressiya, məhdudiyyət və qadağalarla üzləşmiş, lakin xalqımız bütün çətinliklərə baxmayaraq, içindəki həm Allah sevgisini, həm də məscidə ehtiram hissini daim qorumuş, nəsildən-nəslə ötürmüşdür. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixi missiyası nəticəsində mənəvi ocaqlarımızın, məscid və ziyarətgahlarımızın da intibah dövrü başlamış, onillər boyu qapalı qalmış, təyinatı dəyişdirilmiş, uçub-dağılmış dini ibadət ocaqları təmir və bərpa edilərək yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyev bu məsələni dövlət-din siyasətinin tərkib hissəsi hesab edir və xalqın milli-mənəvi dəyərlərə qayıdışının göstəricisi kimi dəyərləndirirdi. Onilliklər, yüzilliklər keçəcək, lakin hər dəfə tarixi-dini abidələrimiz dövlətimiz tərəfindən bərpa olunarkən bu işlər Heydər Əliyev siyasətinin davamı kimi qiymətləndiriləcək və müdrik, uzaqgörən şəxsiyyətin vaxtı ilə Bakıdakı Bibiheybət ziyarətgahında söylədiyi sözləri xatırlanacaqdır: *"Əmin ola bilərsiniz ki, bütün imkanlardan istifadə ediləcək, nəinki bu müqəddəs yer, həm də Azərbaycan xalqının tarixini, milli, dini ənənələrini əks etdirən bütün abidələr, ocaqlar, müqəddəs yerlər bərpa olunacaqdır. Bunu biz sizinlə birgə edəcəyik. Bizim görə bilmədiyimiz işləri gələcək nəsillər, davamçılarımız yerinə yetirəcəklər. Buna heç şübhəniz olmasın. Əmin olun ki, biz birləşib müstəqilliyimizi, torpaqlarımızı qoruyacaq, həm də xalqımızın yaratdığı tarixi abidələri, ənənələri yaşadacağıq".*

Ulu Öndərimizin bu müdrik sözləri çox keçmədən həqiqətə çevrildi. Onun alternativsiz siyasi xəttini uğurla və uzaqgörənliklə həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev digər sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də Ulu Öndərin arzularını həqiqətə çevirdi. Prezident İlham Əliyev tarixi-dini abidələrin bərpası məsələsini hər zaman diqqət mərkəzində saxlayıb, bu sahəyə diqqət və qayğısını heç vaxt əsirgəməyib. Dövlət başçısının dəstək və himayəsi ilə son illər ərzində Bakıda Bibiheybət, Təzəpir, Əjdərbəy, İçərişəhər Cümə, Sınıq qala, Şamaxı Cümə məscidləri kimi böyük tarixə malik dini abidələrimizin təmir-bərpa olunaraq yenidən qurulması, paytaxtımızda Qafqazın ən böyük dini ibadət ocağının – Heydər məscidinin inşa edilməsi həm Azərbaycan xalqının çoxəsrlik inanc sisteminin, həm

dövlətimizin milli-mənəvi dəyərlərə verdiyi əhəmiyyətin, həm də Ulu Öndər Heydər Əliyev irsinə münasibətin bariz göstəricisidir. Bu işlərin həyata keçirilməsində Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti də xüsusi vurğulanmalıdır. Məhz Fondun maliyyə dəstəyi ilə Daşkəsəndəki Cümə məscidində, Xəzər rayonu, Binə qəsəbəsindəki Möhsin Səlim və İmam Rza məscidlərində, Mərdəkan qəsəbəsindəki Pirhəsən ziyarətgahı və Heydər məscidində, Buzovna qəsəbəsindəki Cümə məscidində, Gəncə şəhərindəki Şah Abbas və Həzrət Zeynəb məscidlərində yenidənqurma və əsaslı təmir işləri aparılaraq xalqın istifadəsinə verilmişdir.

Hazırda Azərbaycan ərazisində 2500-ə yaxın məscid, 13 kilsə və 7 sinaqoq fəaliyyət göstərir. Bununla yanaşı, qeyd edək ki, Ermənistanın işğal etdiyi Azərbaycan ərazilərində 876 tarixi, mədəni və dini abidə qalmışdır. Bunlardan 87-si məscid, 68-i türbə, 31-i isə Qafqaz Alban kilsəsinə aid məbəddir. İşğal altında olan bu abidələrin, demək olar ki, hamısı məhv edilmiş, eyni zamanda indiki Ermənistan ərazisindəki Azərbaycan xalqına məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə dağıdılmışdır.

Yaşı yüzilliklərlə ölçülən tarixi-dini abidələrimiz, o cümlədən məscid, kilsə və sinaqoqlarımız keçmişdən bizə qalan ən böyük sərvətimiz, dövlət tərəfindən onların bərpası və yenidən qurulması isə gələcək nəsillərə ötürdüyümüz ən böyük mənəvi mirasımızdır. Azərbaycan dövləti tarixi məscidlərlə yanaşı, kilsə və sinaqoqları da bərpa etməklə həm keçmişinə dəyər verir, həm gələcək nəsillərə yol göstərir, həm də bu sahədə dünyaya tolerant və multikultural örnək model təqdim edir.

Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən ərsəyə gətirilən bu fotoalbom Azərbaycan ərazisindəki qədim tarixə malik, ümumbəşəri irs nümunələri sırasında yer alan təkrarolunmaz İslam incilərinin - məscidlərimizin beynəlxalq aləmdə tanıdılması məqsədilə edilən kiçik bir cəhddir. Ümidvarıq ki, bu nəşr həm Azərbaycan, həm də əcnəbi oxuculara ölkəmizin İslam inciləri barədə məlumat verəcək, maddi-mənəvi dəyərlərimizin təbliği istiqamətində faydalı olacaqdır.

Mübariz Qurbanlı,
Azərbaycan Respublikası
Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Bibiheybət məscidinin təməlqoyma mərasimində. Bakı, 23 iyul 1997-ci il

National Leader Heydar Aliyev at the groundbreaking ceremony of Bibiheybat Mosque. Baku, 23 July 1997

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Təzəpir məscidində dindarlarla görüşdə. Bakı, 26 mart 1995-ci il

Meeting of National Leader Heydar Aliyev with the believers in Tazapir Mosque. Baku, 26 March 1995

Prezident İlham Əliyev Bibiheybət məscidinin bərpasından sonra açılış mərasimində. Bakı, 12 iyul 2008-ci il

President Ilham Aliyev at the opening ceremony following the restoration of Bibiheybat Mosque. Baku, 12 July 2008

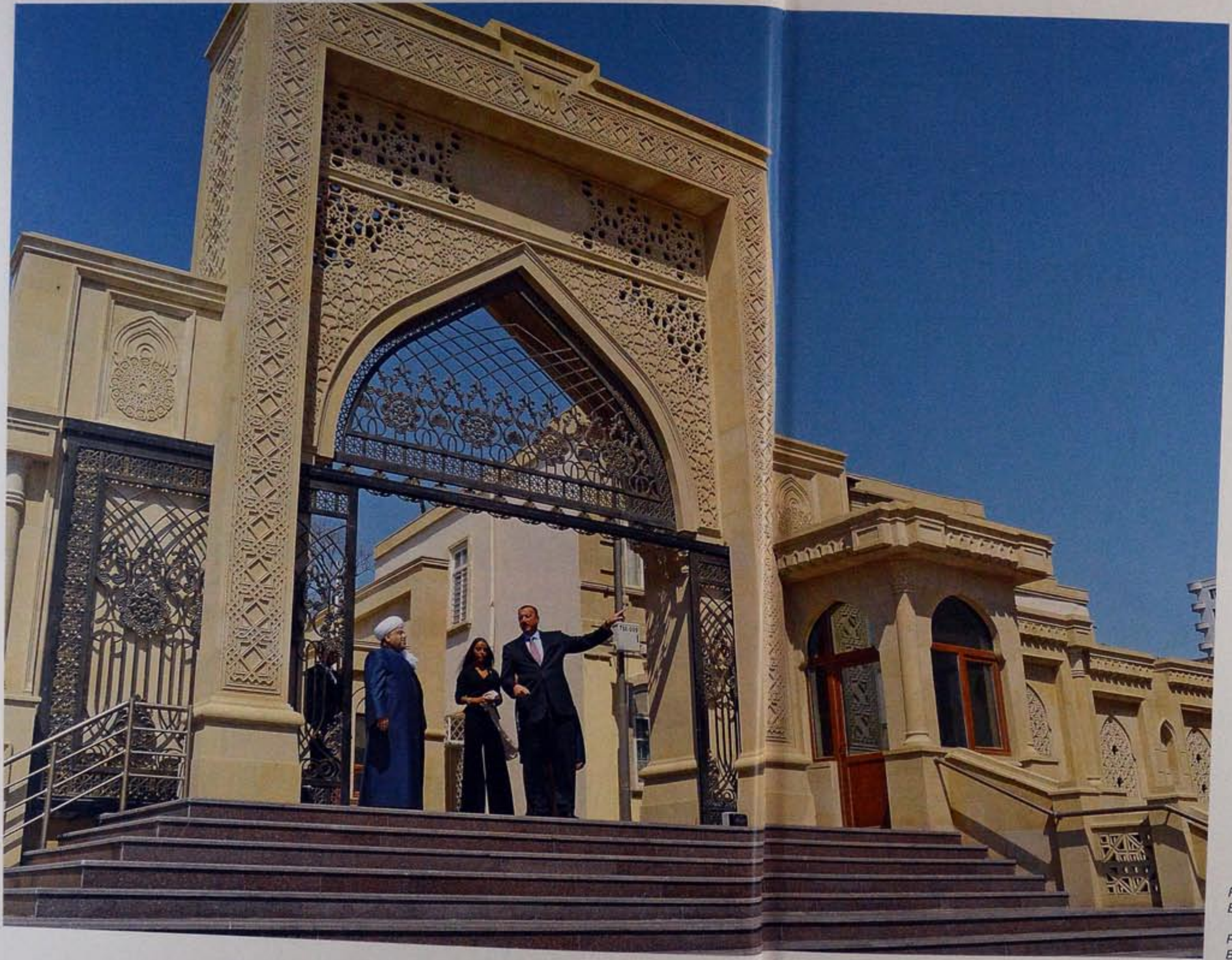

Prezident İlham Əliyev Təzəpir məscidində.
Bakı, 6 iyul 2009-cu il

President Ilham Aliyev in Tazapir mosque.
Baku, 6 July 2009

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Buzovna Cümə məscidində. Bakı, 19 dekabr 2009-cu il

President Ilham Aliyev and Mrs Mehriban Aliyeva in Buzovna Juma Mosque. Baku, 19 December 2009

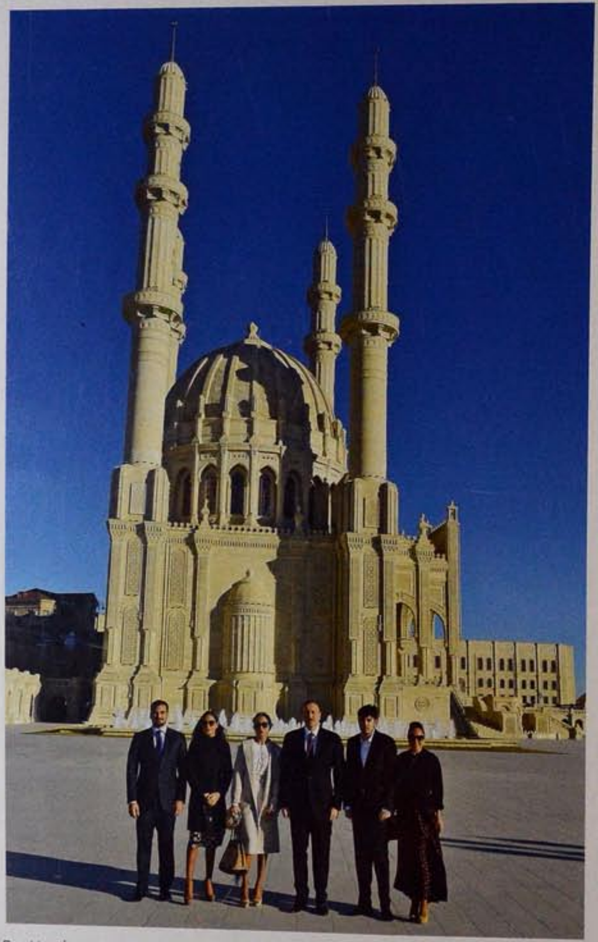

Prezident İlham Əliyev ailə üzvləri ilə birgə Heydər məscidinin açılışında. Bakı, 26 dekabr 2014-cü il

President Ilham Aliyev attends the opening ceremony of the Heydar Mosque with his family members Baku, 26 December 2014

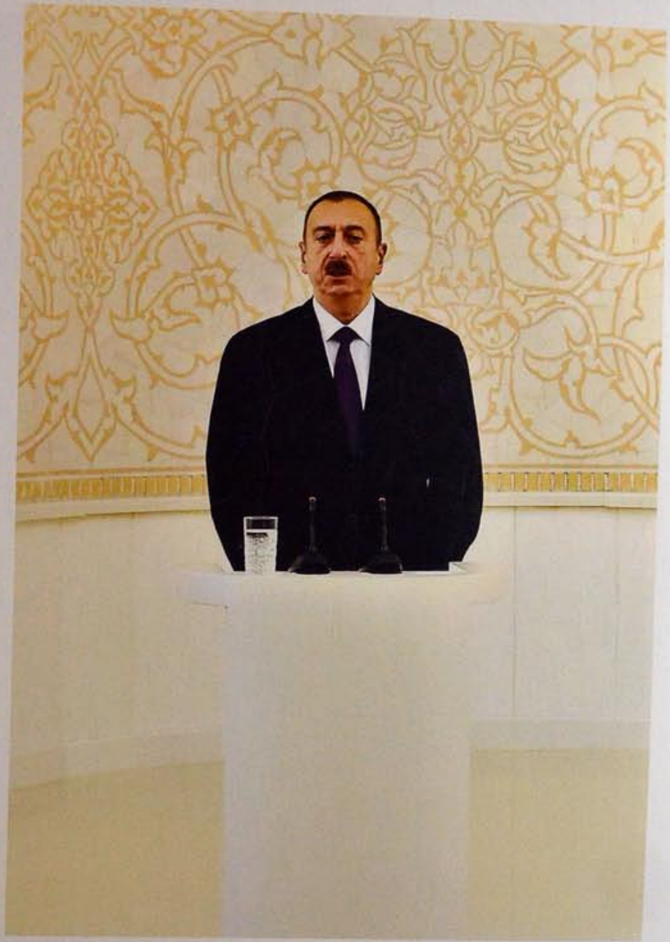

Prezident İlham Əliyev Heydər məscidinin açılışında nitq söyləyərkən. Bakı, 26 dekabr 2014-cü il

President Ilham Aliyev speaks at the opening of the Heydar Mosque. Baku, 26 December 2014

Prezident İlham Əliyev müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə iftar mərasimində. Bakı, 12 iyul 2015-ci il

President Ilham Aliyev attends the Iftar ceremony on the occasion of the holy month of Ramadan. Baku, 12 July 2015

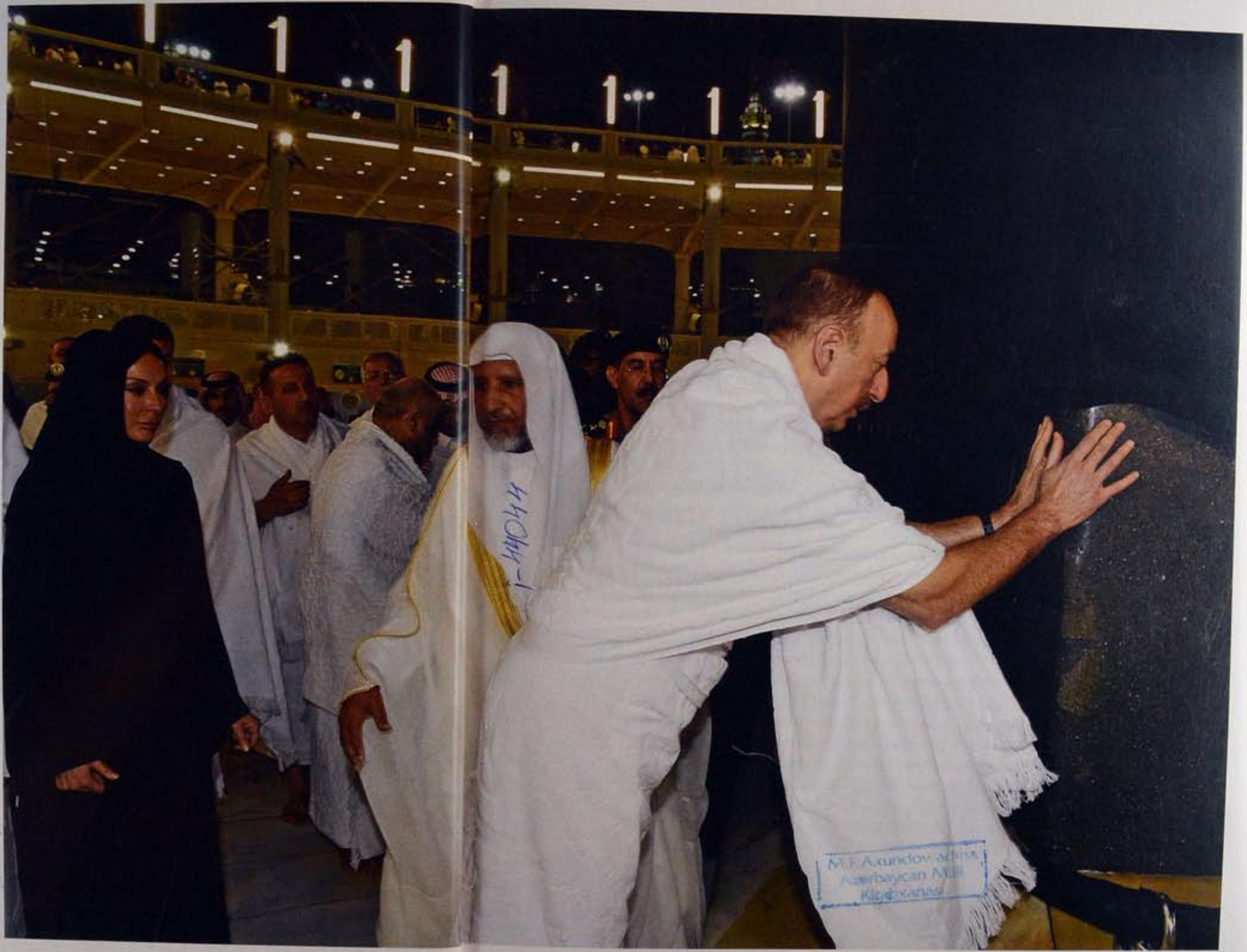

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri
Məkkədə ümrə ziyarətində.
Məkkə, 7 aprel 2015-ci il

President Ilham Aliyev and his family
performed Umrah pilgrimage in Mecca.
Mecca, 7 April 2015

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

Foreword

Azerbaijan is a country with rich and ancient history. The geographical location of the country makes it a landmark of cultures and religions. It is widely accepted that Azerbaijan is a model state with deep-rooted traditions in ethnic and religious tolerance. The high-level preservation of different religious monuments and temples by the state and communities is an obvious example of these traditions. In fact, the presence of different religious monuments in the territory of Azerbaijan confirms the existence of deeply entrenched tolerance and multiculturalism traditions as an integral part of national discourse throughout the history.

Commonly referred to as "the Land of Fire" – Azerbaijan has contributed to the development of civilization and Islamic culture with its art, literature and architecture as well as with universal cultural values harmonized with our national features and values. The religious thoughts of Azerbaijanis has changed after adoption of Islam, and the spread of religion within country influenced its culture, art, literature, architecture and national traditions. Along with other Muslim nations, Azerbaijanis contributed to the development of Islamic culture as well, which is reflected in a variety of spheres. Azerbaijani nation enjoys a unique place among the world`s nations by virtue of the ideas of humanity which is traditionally maintained, as well as through a system of national and spiritual values fortified throughout centuries. Thus, our nation is perceived as an advocate of universal ideology and a champion of the system of ancient national and spiritual values.

The religious monuments such as mosques have a significant place among other treasures in Azerbaijan which bestowed great authors to the Muslim world such as Nizami Ganjavi, Mahammad Fuzuli, Imadeddin Nasimi, Seyid Yahya Bakuvi and Mir Hamza Nigari. Some religious places of Azerbaijan are among magnificent masterpieces of Islamic world. They are interpretations of moral and historical memory and mentality of our nations.

These mosques are invaluable heritage in terms of learning past and protecting future. Unfortunately, mosques of Azerbaijan, beautiful specimens of the diverse and colorful Islamic culture, as well as religious beliefs of the nations faced repressions, restrictions and prohibitions from time to time, while love for Allah and sense of respect to the mosques passed through the generations. However, with the arrival of the National Leader Heydar Aliyev, places of pilgrimages were rediscovered, and the religious monuments that were destroyed or remained closed for decades, were renovated and restored again after Azerbaijan gained its independence. National Leader Heydar Aliyev considered these initiatives as an integral part of state-religion policy and viewed it as an expression of the national and spiritual values. Although decades and centuries have passed, restoration of historical and religious monuments by the state are evaluated as a course of political ideology of Heydar Aliyev and words of this wise and far-sighted person said in the Bibiheybat mosque will be always remembered: "It is for sure that, all the efforts will be made not to restore only this holy place but also all monuments, places and temples which reflect the history, national, religious traditions of people. All these works will be done with your help and will be continued by the next generations and our successors. There is no doubt that we will be unified to protect our land and historical monuments, as well as to keep our national traditions alive".

All objectives were achieved as soon as possible due to the contributions of time and energy by our National Leader. His unique political mission covering all sectors and areas is successfully continued by the President of the Republic of Azerbaijan Mr Ilham Aliyev. The renovation and restoration of religious buildings have been always on the agenda of President Ilham Aliyev and his supervision on this area is maintained. In recent years, reconstruction of ancient historical and religious monuments such as Bibiheybat, Tazapir, Ajdarbay, Icheri Sheher Juma, Sinig Gala, Shamakhi Juma mosque, construction of Heydar Mosque - the biggest mosque in the Caucasus- by the support and guardianship of President are not only good examples of centuries old belief system, state support of national and spiritual values but also successfull fulfilment of National Leader`s legacy. A special mention should be given to the activities of the Heydar Aliyev Foundation led by the First Lady of Azerbaijan Mrs Mehriban Aliyeva in this field. Likely, fundamental reconstruction of Juma Mosque in Dashkasan, Mohsun Salim and Imam Rza mosques in the Bine settlement of Khazar district, Pir Hasan Shrine in the Mardakan settlement, Heydar Mosque, Juma mosque in the settlement

of Buzovna, Shah Abbas and Hazrat Zeynab mosques in Ganja city have been carried out and given to the services of believers by the financial support of the Heydar Aliyev Foundation.

Today up to 2500 mosques, 13 churches and 7 synagogues are functioning in Azerbaijan. It should also be noted that 876 historical, cultural and religious monuments remained in the Azerbaijani territories occupied by Armenia. 87 of them were mosques, 68 tombs and 31 Caucasian Albanian temples. Almost all of the monuments under occupation have been destroyed, as well as thousands of historical and cultural monuments that belong to Azerbaijani people have been demolished in the present territory of Armenia.

Our centuries old historical and religious monuments including mosques, churches and synagogues are our biggest wealth remaining from the past and their reconstruction and renovation by the state are our biggest moral heritage for the future generations. Azerbaijan protects its history, forwards in the right direction the future generations by being a role model of multiculturalism and tolerance to the world.

This photoalbum prepared by the State Committee on Religious Associations of the Republic of Azerbaijan is a humble attempt to popularize ancient and unique Islamic pearls of Azerbaijan – our mosques in the world. We hope that this book will serve as a source of valuable information for the readers about pearls of Islam in Azerbaijan and will be useful for the propagation of our material and spiritual values.

Mubariz Gurbanli
Chairman of the State Committee on Religious Associations of the Republic of Azerbaijan

AZƏRBAYCANIN SEÇİLMİŞ İSLAM ABİDƏLƏRİ

FOTOALBOM

SELECTED ISLAMIC MONUMENTS OF AZERBAIJAN

PHOTOALBUM

BAKI ŞƏHƏRİ, BİNƏQƏDİ RAYONU

HEYDƏR MƏSCİDİ

Qafqazın ən böyük məscidi olan bu ibadət evi Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin adını daşıyır. Onun inşasına Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2012-ci ildə başlanılmış və 26 dekabr 2014-cü ildə rəsmi açılışı olmuşdur. Prezident İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri açılış mərasimində iştirak etmişlər.
Fasadı Şirvan-Abşeron memarlıq üslubunda xüsusi daşlarla üzlənmiş məscidin hündürlüyü 95 metr olan 4 minarəsi var.

BAKU, BINAGADI DISTRICT

HEYDAR MOSQUE

Being the largest mosque of the Caucasus, it is dedicated to National Leader Heydar Aliyev. Its construction started under the decree of President Ilham Aliyev in 2012, and the official opening was held on December 26, 2014, with the participation of President Ilham Aliyev, First Lady Mehriban Aliyeva and presidential family members.
The mosque covered with special stones in Shirvan-Absheron architectural style has four minarets of 95 meters height.

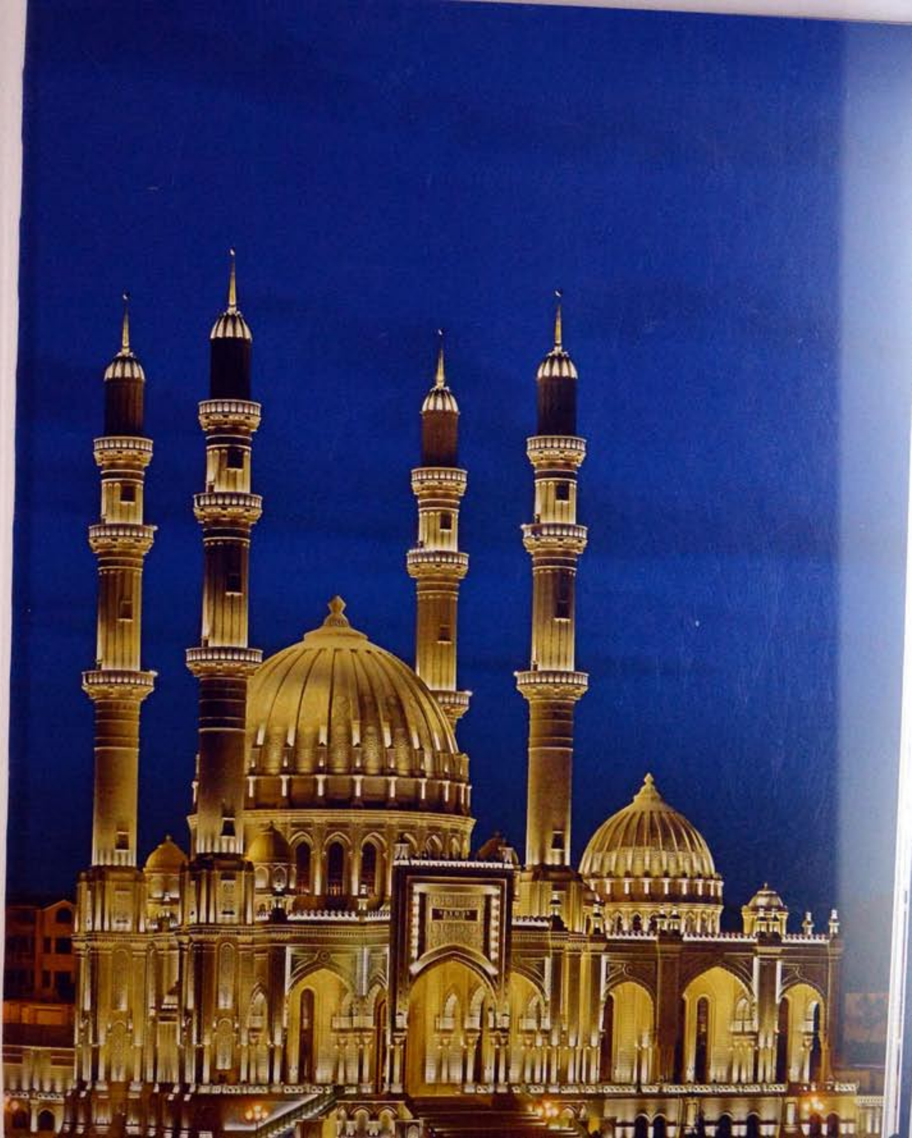

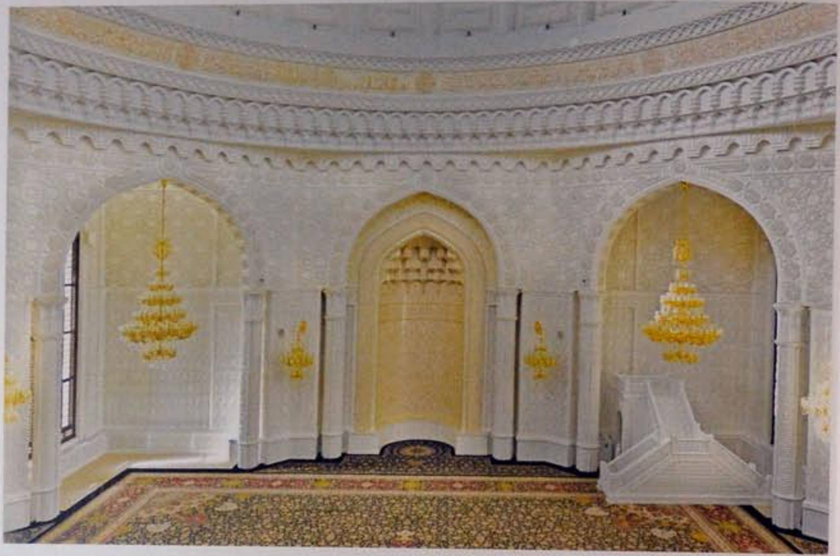

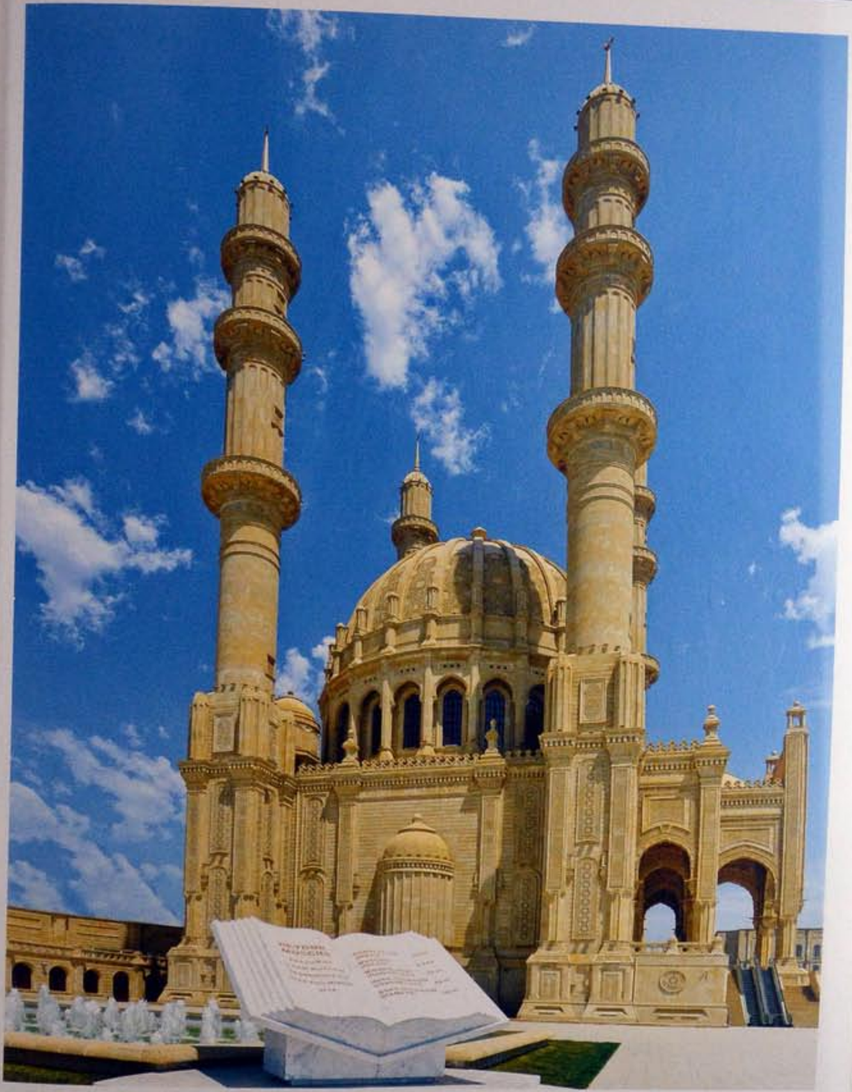

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU

BİBİHEYBƏT MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

VII-VIII əsrlərin yadigarı olan Bibiheybət ziyarətgahında İmam Museyi-Kazımın (ə) qızı, səkkizinci imam Rzanın (ə) bacısı Həzrət Həkimənin məzarı yerləşir. Ziyarətgah 1934-cü ildə Sovet hakimiyyəti tərəfindən tamamilə dağıdılmışdı. Onun bərpasına Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən 1997-ci ildə başlanılmış, Prezident İlham Əliyev tərəfindən yenidən qurulması tam başa çatdırılmış və 12 iyul 2008-ci ildə məscidin bütöv bir kompleks kimi açılışı olmuşdur.

BAKU, SABAYIL DISTRICT

BIBIHEYBAT MOSQUE AND SHRINE

The 7th-8th century shrine is the burial ground of Hazrat Hakima, daughter of the seventh Shi'ite Imam Museyi-Kazim (P.B.U.H.), and sister of the eighth Imam Rza (P.B.U.H.). The shrine was completely demolished in 1934 by the Soviet regime. Its reconstruction was initiated by National Leader Heydar Aliyev in 1997, and was completed by President Ilham Aliyev. The grand opening ceremony of the mosque complex was held on July 12, 2008.

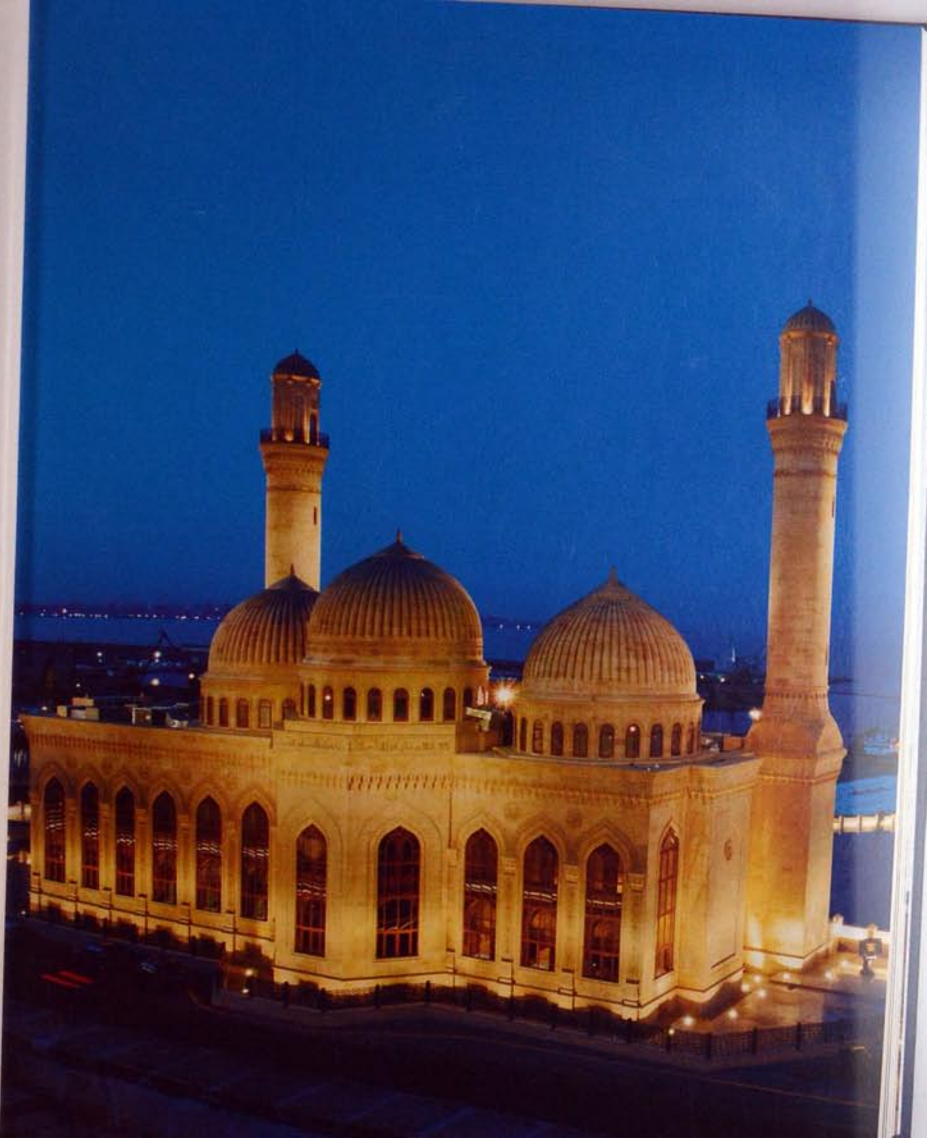

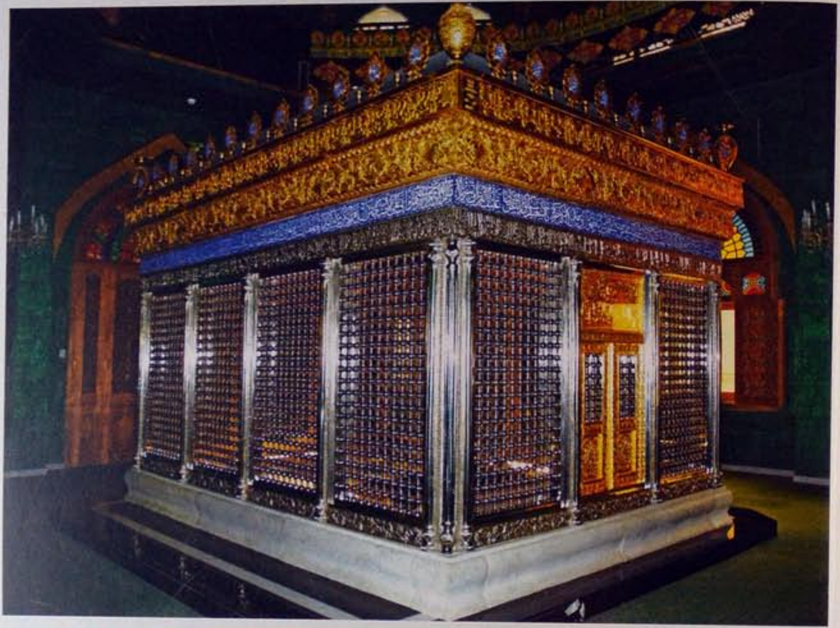

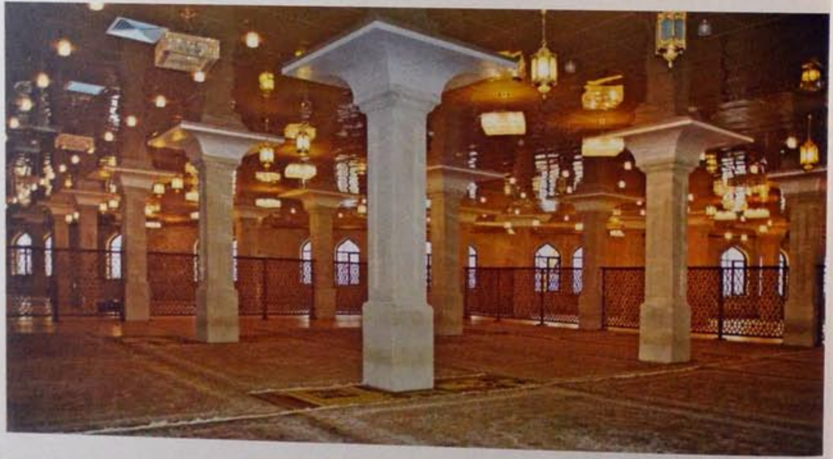

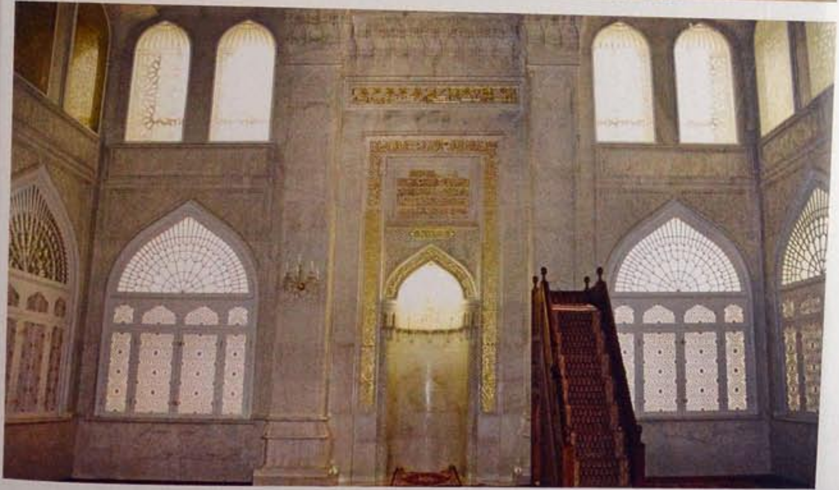

BAKI ŞƏHƏRİ, YASAMAL RAYONU

TƏZƏPİR MƏSCİDİ

Azərbaycanın memarlıq incilərindən olan Təzəpir məscidinin tikintisinə 1905-ci il iyulun 23-də - Məbəs bayramı günündə başlanılmış, 1914-cü ildə sona çatdırılmışdır. Düz yüz ildən sonra – 2005-ci ildə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə məscidin bərpası lahiyəsi hazırlanmış və yenidənqurma işlərindən sonra 6 iyul 2009-cu ildə rəsmi açılış mərasimi olmuşdur.

BAKU, YASAMAL DISTRICT

TEZEPIR MOSQUE

Construction of a gem of the Azerbaijani architecture, Tezepir Mosque started on July 23, 1905, the day of the Mabas holiday (Prophet Muhammad's [P.B.U.H] revelation day), and was completed in 1914. Exactly a hundred years later, in 2005, a decree on the renovation of the mosque was issued by President Ilham Aliyev and the official opening ceremony was held on July 6, 2009.

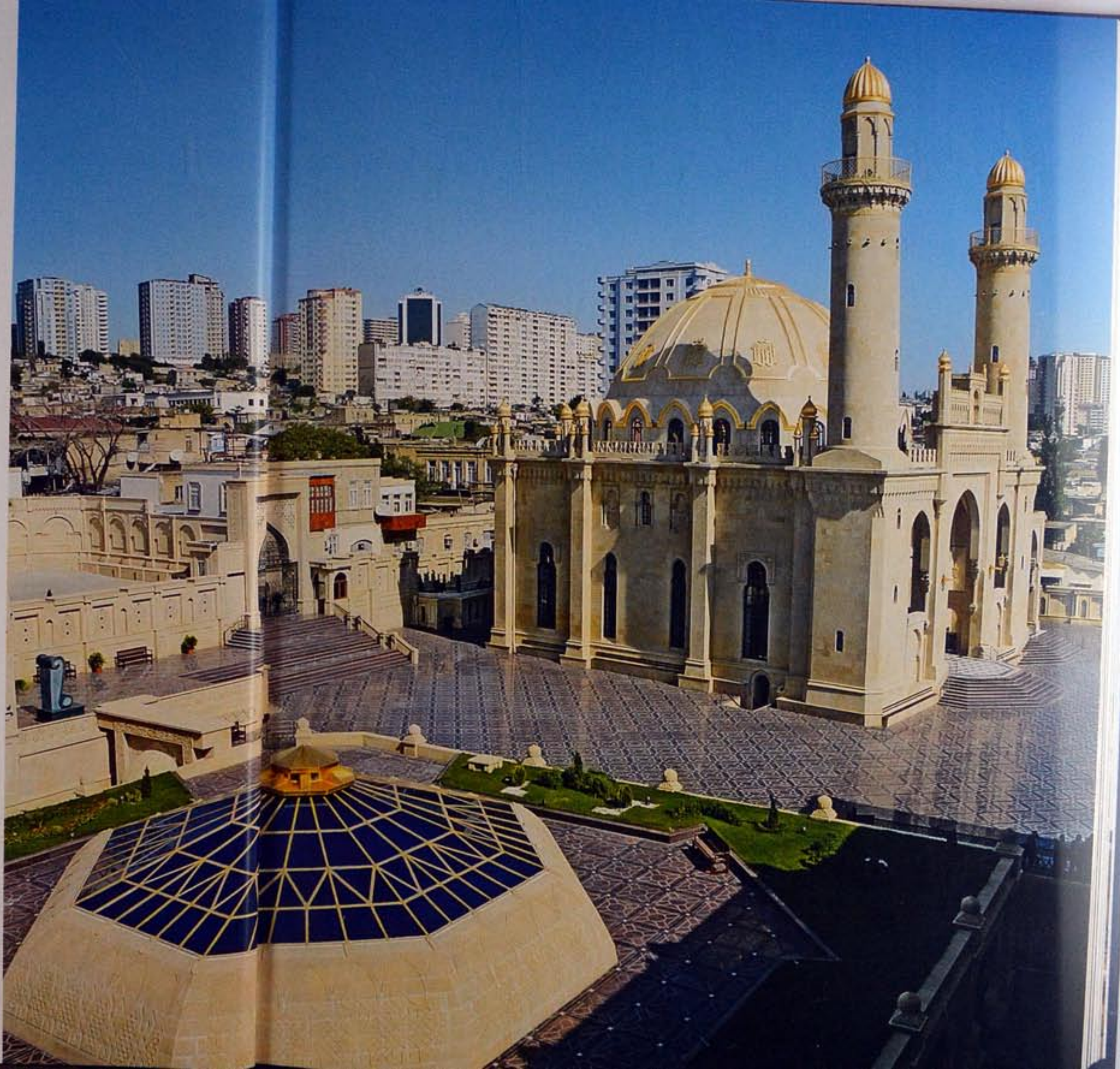

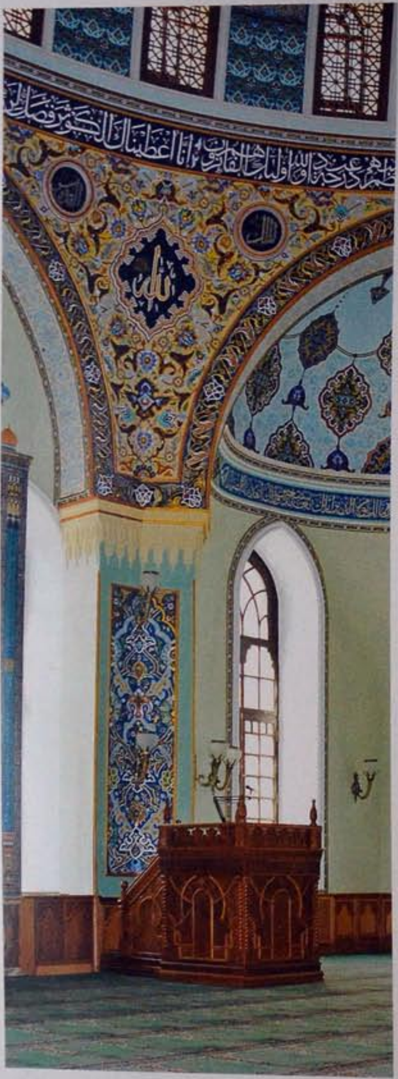

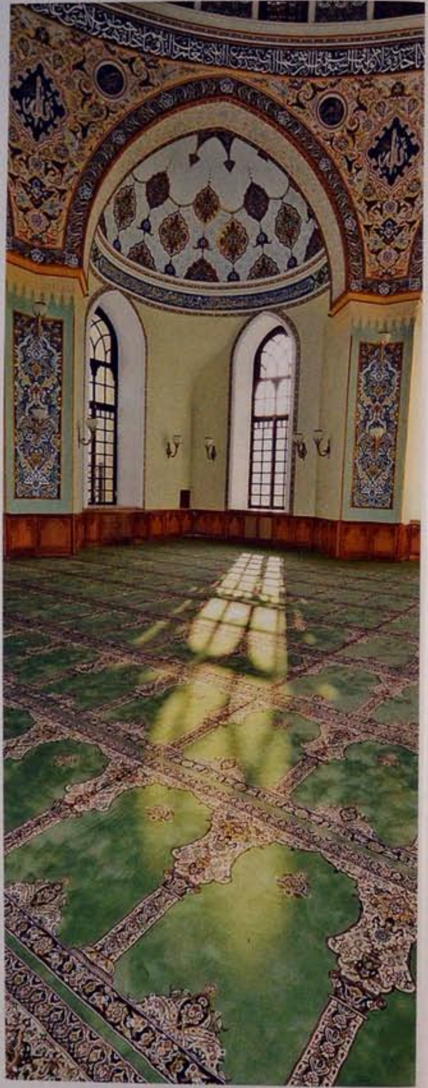

BAKI ŞƏHƏRİ, NƏSİMİ RAYONU

HACI ƏJDƏRBƏY MƏSCİDİ

Xeyriyyəçi Hacı Əjdərbəy Aşurbəyovun vəsaiti hesabına 1912–1913-cü illərdə inşa edilmiş məscid xalq arasında "Göy məscid" kimi də tanınır. Məscid Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə əsaslı təmir-bərpa edilmiş və 22 dekabr 2011-ci ildə açılış mərasimi keçirilmişdir.

BAKU, NASIMI DISTRICT

HAJI AZHDARBAY MOSQUE

The mosque known as "Blue Mosque" among people was constructed by the benefactor and philanthropist Haji Ajdarbey Ashurbeyov in 1912-13. It was fundamentally renovated by the decree of the Azerbaijani President Ilham Aliyev and opened on December 22, 2011.

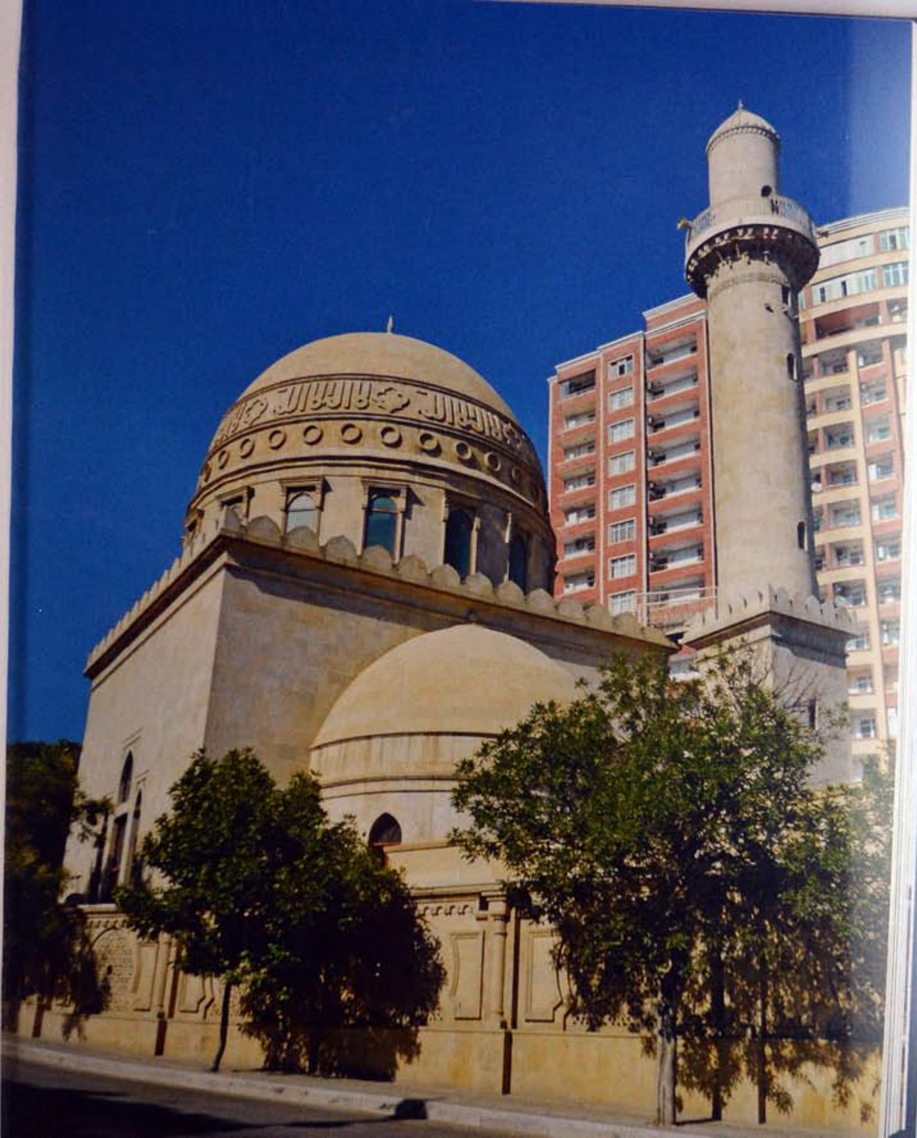

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU, İÇƏRİŞƏHƏR

CÜMƏ MƏSCİDİ

İçərişəhərin nadir memarlıq incilərindən olan Cümə məscidi 1899-cu ildə Bakı milyonçusu Hacı Şeyxəli Dadaşov tərəfindən inşa edilmişdir. Sovetlər dövründə Xalça muzeyi kimi fəaliyyət göstərən məsciddə 2008-ci ildə dövlət hesabına əsaslı təmir-bərpa işləri aparılmış və dindarların istifadəsinə verilmişdir.

BAKU, THE OLD CITY

THE JUMA MOSQUE

The Juma mosque, one of the rare pearls of architecture of the Old City was built by millionnaire Haji Sheikhali Dadashov in 1899. The mosque which was functioning as a carpet museum in the Soviet era underwent thorough repair and renovation with government funding and was opened for the believers in 2008.

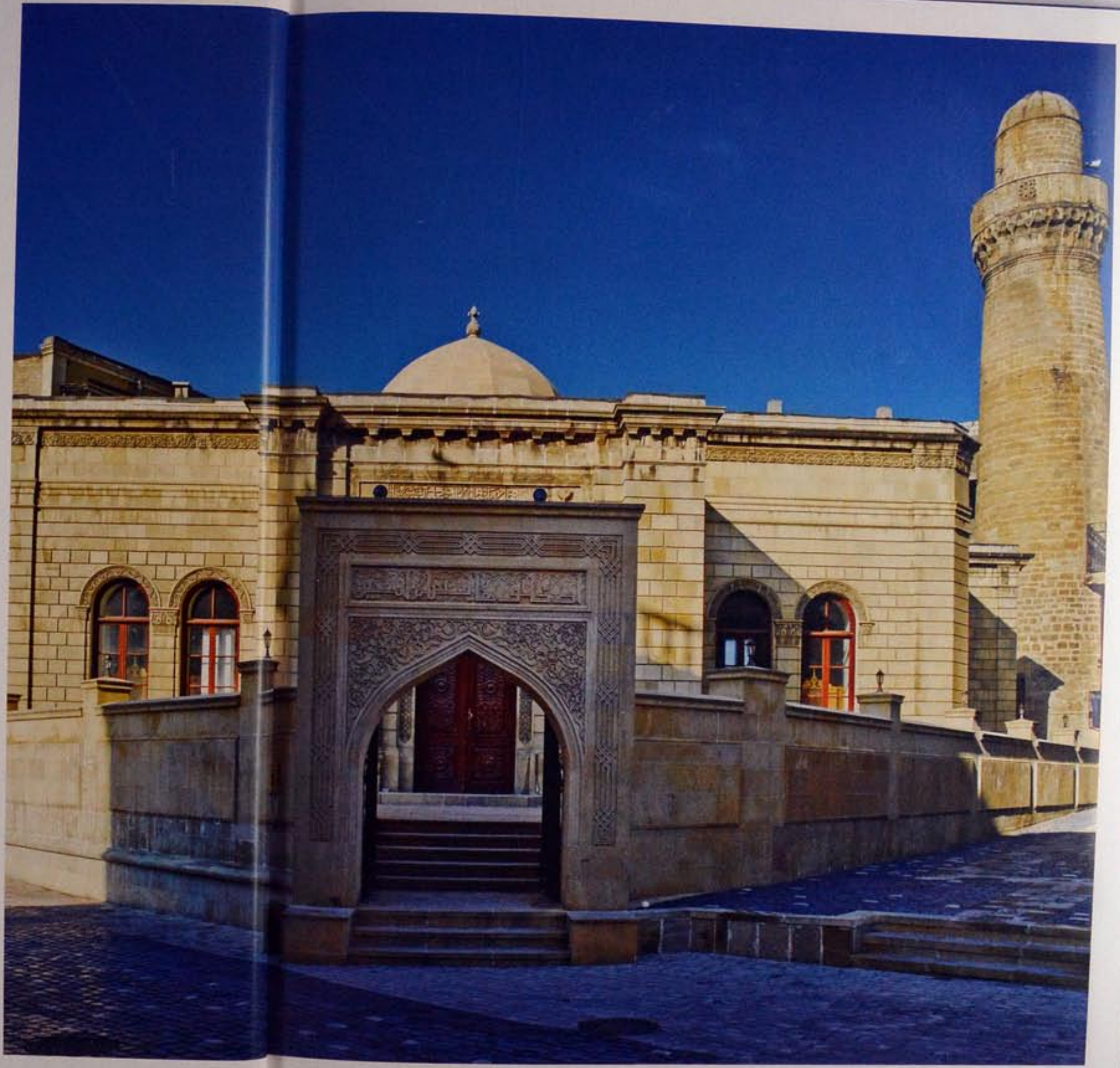

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU, İÇƏRİŞƏHƏR

MƏHƏMMƏD (SINIQ QALA) MƏSCİDİ

Məscid, daş kitabəsindən də məlum olduğu kimi, 1078-1079-cu ildə inşa olunmuşdur. Rus çarı I Pyotrun artilleriyasının 26 iyun 1723-cü ildə Bakını atəşə tutması nəticəsində ibadət evinin minarəsi zədələnmişdir. Top mərmisinə qala bürcü kimi dözən minarəyə el arasında "Sınıq qala" adı verilmişdir.

BAKU, THE OLD CITY

MUHAMMAD (SINIG GALA) MOSQUE

Muhammad (Sinig Gala) mosque, was built in 1078-1079 according to the inscription on a stone slab. The minaret of the mosque was damaged by the artillery of the Russian Czar Peter the Great. Therefore, local people called the mosque "Sinig Gala" – "Damaged Castle".

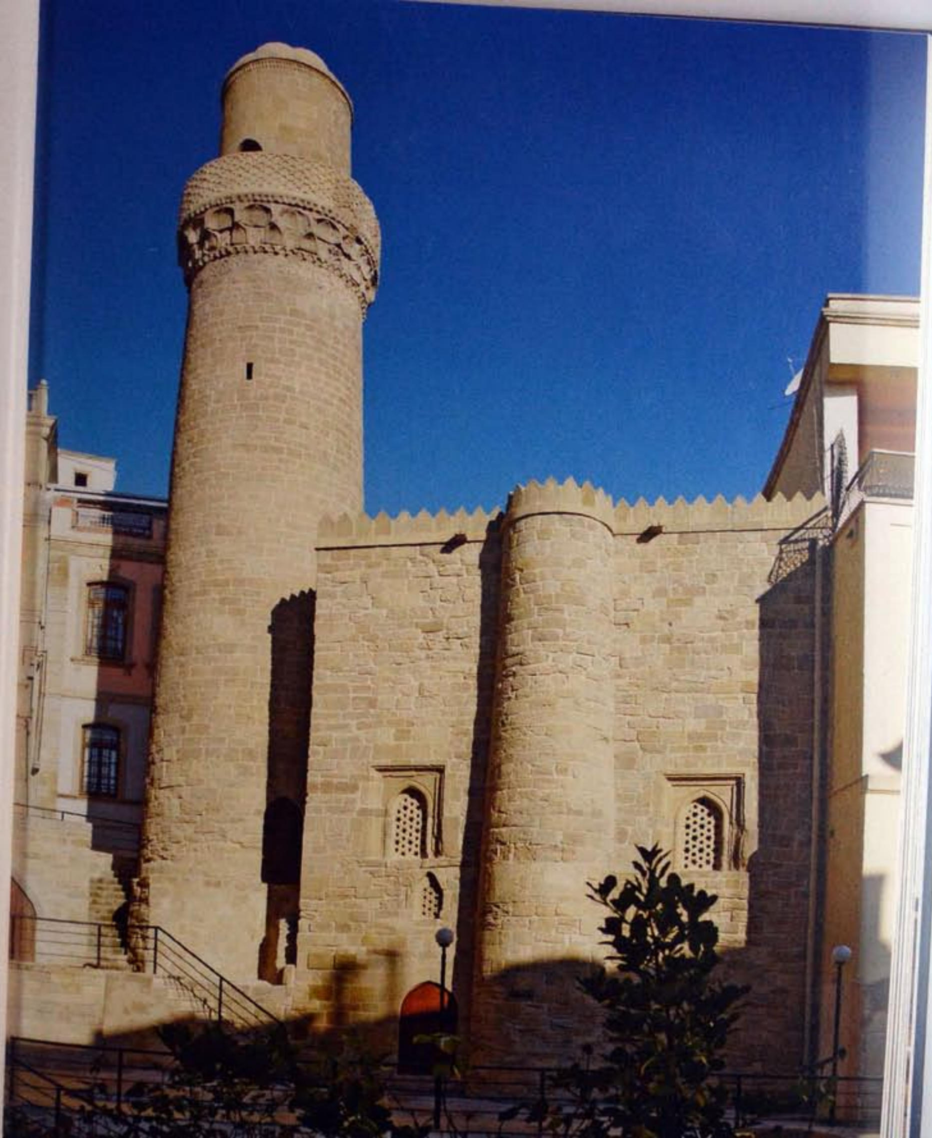

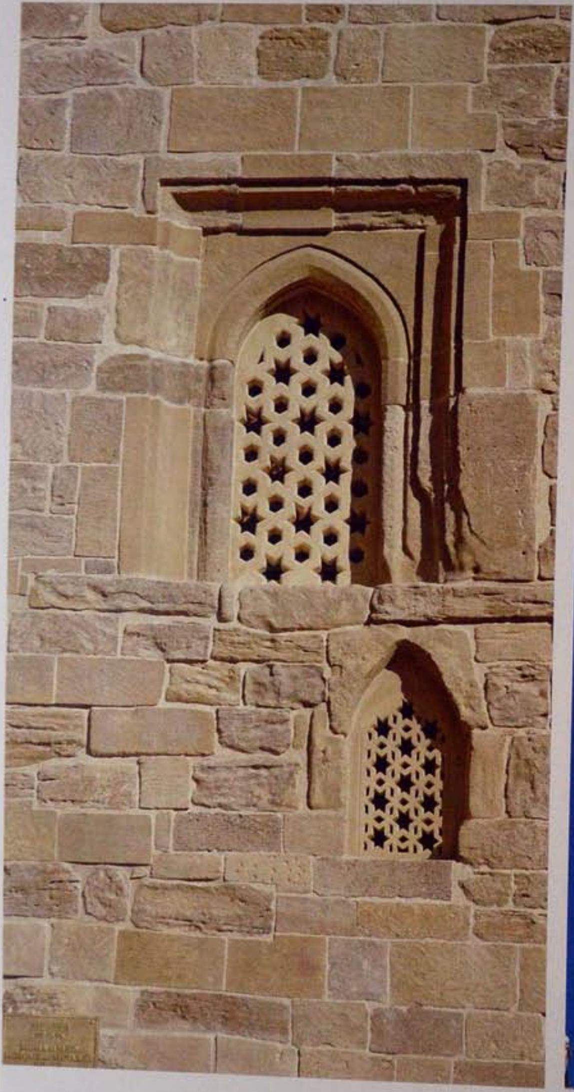

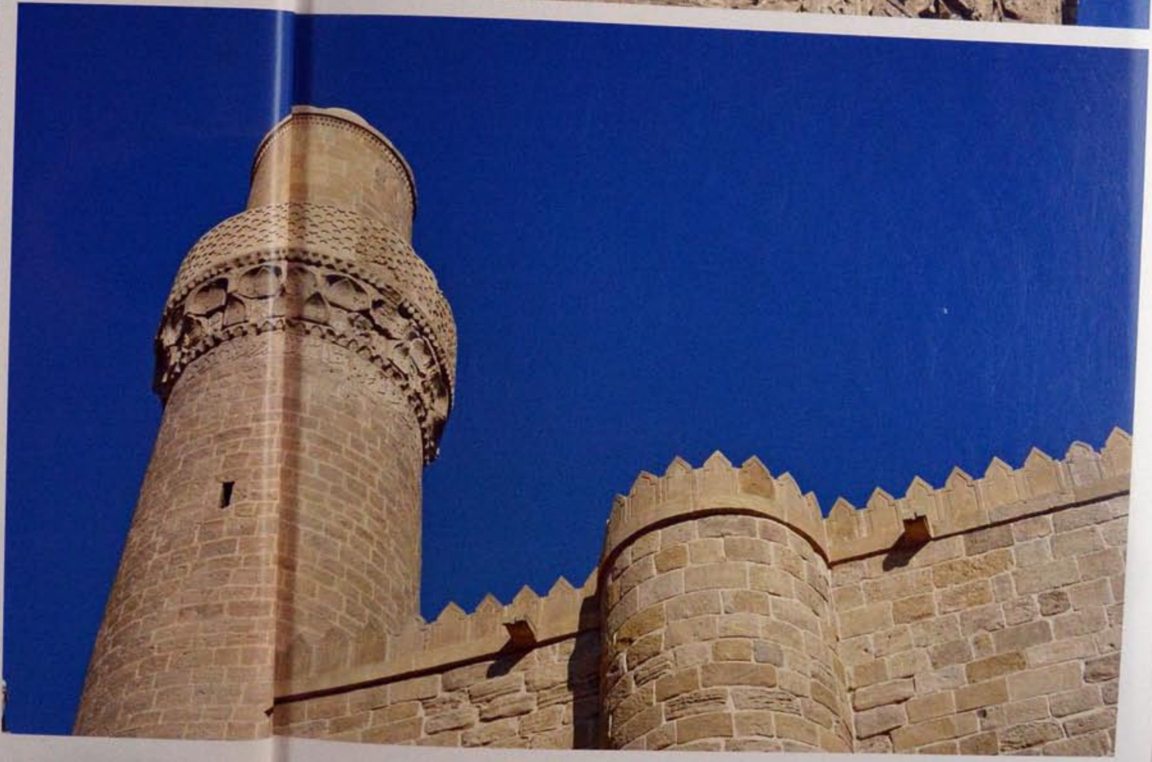

BAKI ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, BUZOVNA QƏSƏBƏSİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

1896-cı ildə inşasına başlanan məscidin tikintisi fasilələrlə 1918-ci ilə kimi davam etsə də, tam yekunlaşmamışdır.
Heydər Əliyev Fondu tərəfindən 2007-ci ildə məsciddə yenidənqurma işlərinə başlanılmış, 19 dekabr 2009-cu ildə istifadəyə verilmişdir.

BAKU, KHAZAR DISTRICT, BUZOVNA SETTLEMENT

JUMA MOSQUE

Construction of the mosque began in 1896 and continued up to 1918 with breaks but left unfinished. The restoration was resumed in 2007 and the mosque was reopened on December 19, 2009.

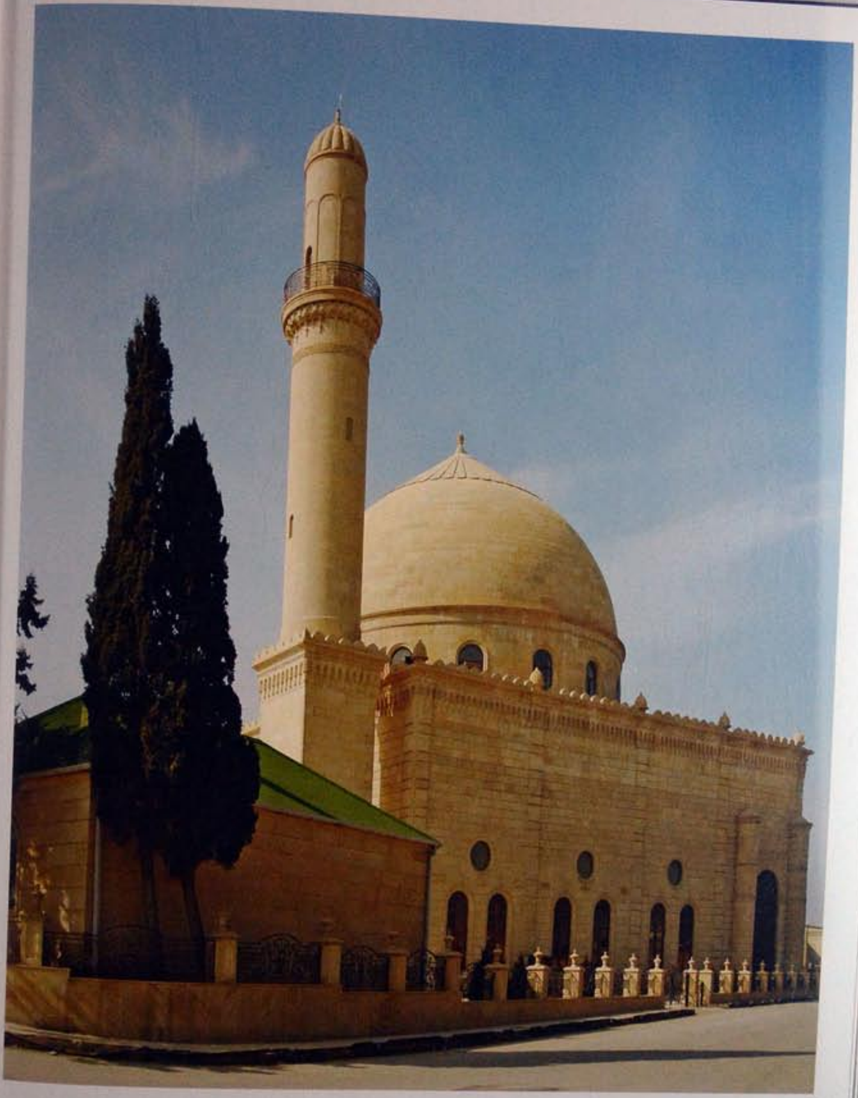

يا رحيم
يا فاطمة
يا حسين

BAKI ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, ŞÜVƏLAN QƏSƏBƏSİ

MİR MÖVSÜM AĞA ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Hazırda məscid-ziyarətgah kompleksi kimi fəaliyyət göstərən bu ocaqda Ağa Seyidəli Mir Abutalıb oğlu Mir Mövsümzadənin türbəsi yerləşir.
Xalq arasında "Ətağa" adı ilə məşhurlaşmış Ağa Seyidəli Mir Mövsümzadə hələ sağlığında əfsanəvi nüfuza malik olmuş, insanlara təskinlik, inam, mənəvi qüvvə təlqin etmiş və xeyirxahlığı ilə tanınmışdır. 1883-cü ildə dünyaya göz açan Mir Mövsümzadə uzun illər İçərişəhərdə yaşamışdır. O, 1950-ci ildə vəfat etmiş və Şüvəlanda dəfn olunmuşdur.

BAKU, KHAZAR DISTRICT, SHUVELAN SETTLEMENT

MIR MOVSUM AGHA SHRINE COMPLEX

This mosque and shrine complex is the tomb of Aga Seyidali Mir Abutalib oglu Mir Movsumzade.
Popularly known as "Ataga" ("Boneless"), Aga Seyidali Mir Movsumzade gained legendary status in his lifetime through his natural ability to help people, make them strong in their faith and give them moral comfort and support. Aga Seyidali Mir Movsumzade was born in 1883, lived in Baku's Old City for a long time and died in 1950. He was buried in Shuvelan.

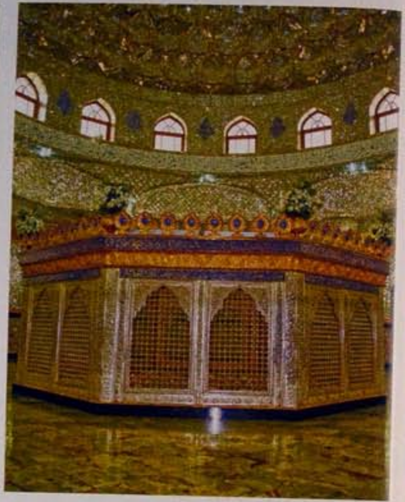

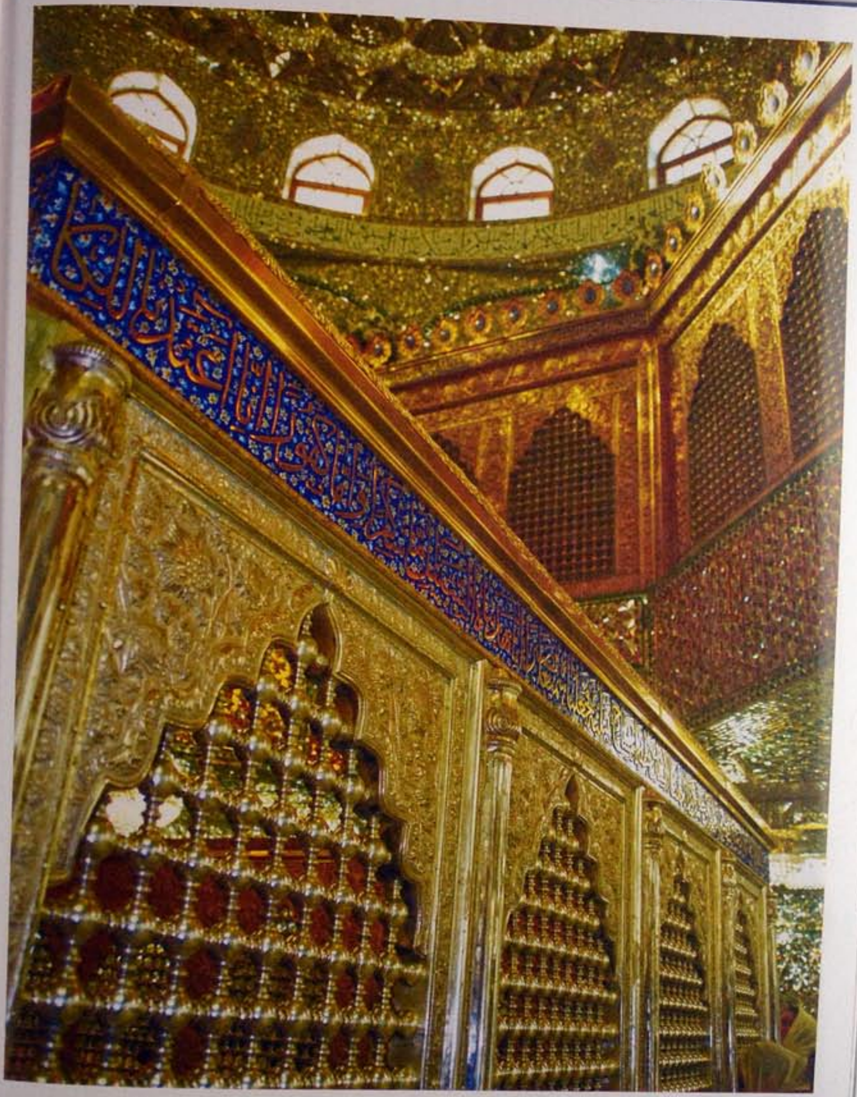

BAKI ŞƏHƏRİ, SABUNÇU RAYONU, NARDARAN QƏSƏBƏSİ

RƏHİMƏ XANIM MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Səkkizinci imam Rzanın (ə) bacısı Rəhimə xanımın məzarı olan məscid-ziyarətgah kompleksi Bakının Nardaran kəndindədir. Ziyarətgah təbiət hadisələri ilə əlaqədar uzun müddət torpağın altında qalmış, XX əsrin əvvəllərində kənd sakini Şeyx Yunisin təşəbbüsü ilə bərpa olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Nardaran ziyarətgahında geniş quruculuq və abadlıq işləri aparılmış, möhtəşəm məscid ucaldılaraq dindarların istifadəsinə verilmişdir.

BAKU, SABUNCHU DISTRICT, NARDARAN SETTLEMENT

RAHIMA KHANIM MOSQUE-SHRINE COMPLEX

Rahima khanim (sister of eight İmam Reza (P.B.U.H.) of Shiites) mosque-shrine complex which enshrined her grave is located in Nardaran village of Baku. The shrine remained under ground due to natural disasters and was repaired by the initiative of local resident Sheikh Yunis in the early 20th century. After Azerbaijan restored its independency the shrine underwent fundamental repair and construction and opened for believers.

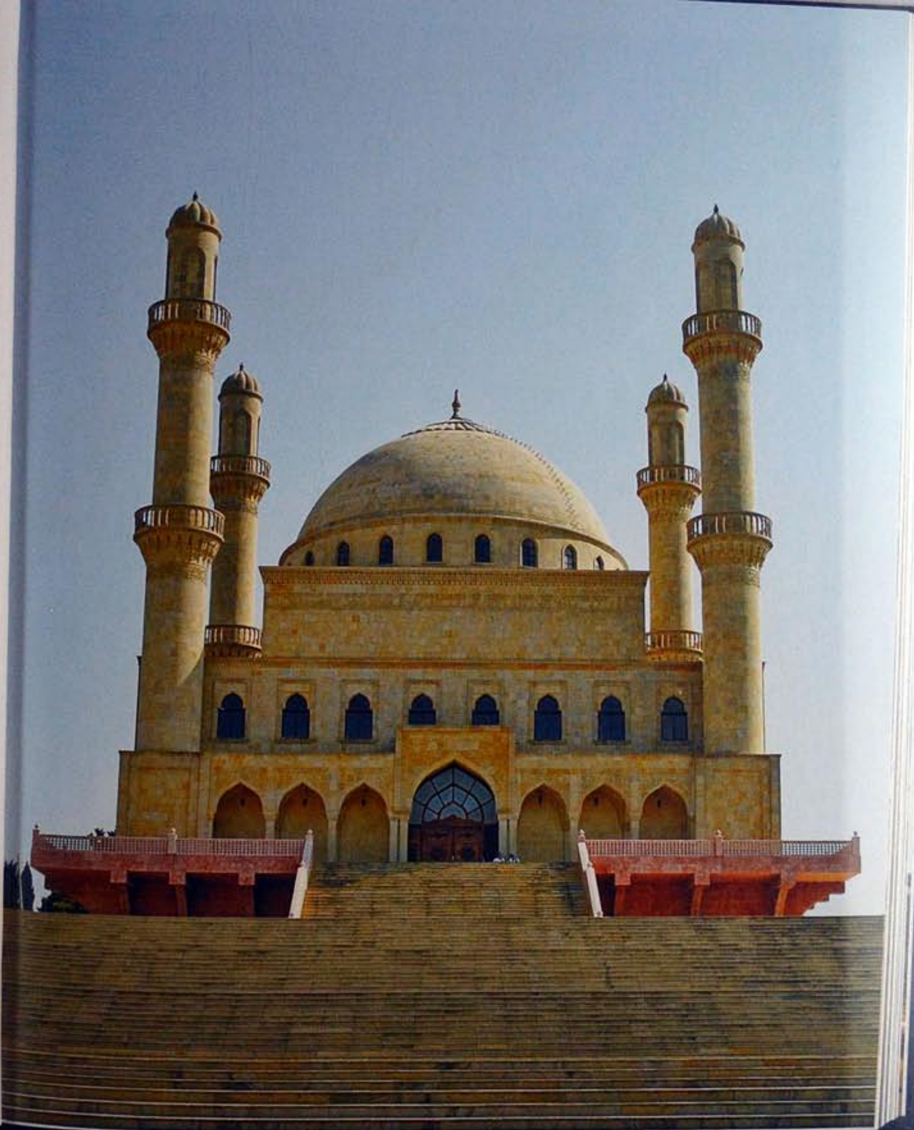

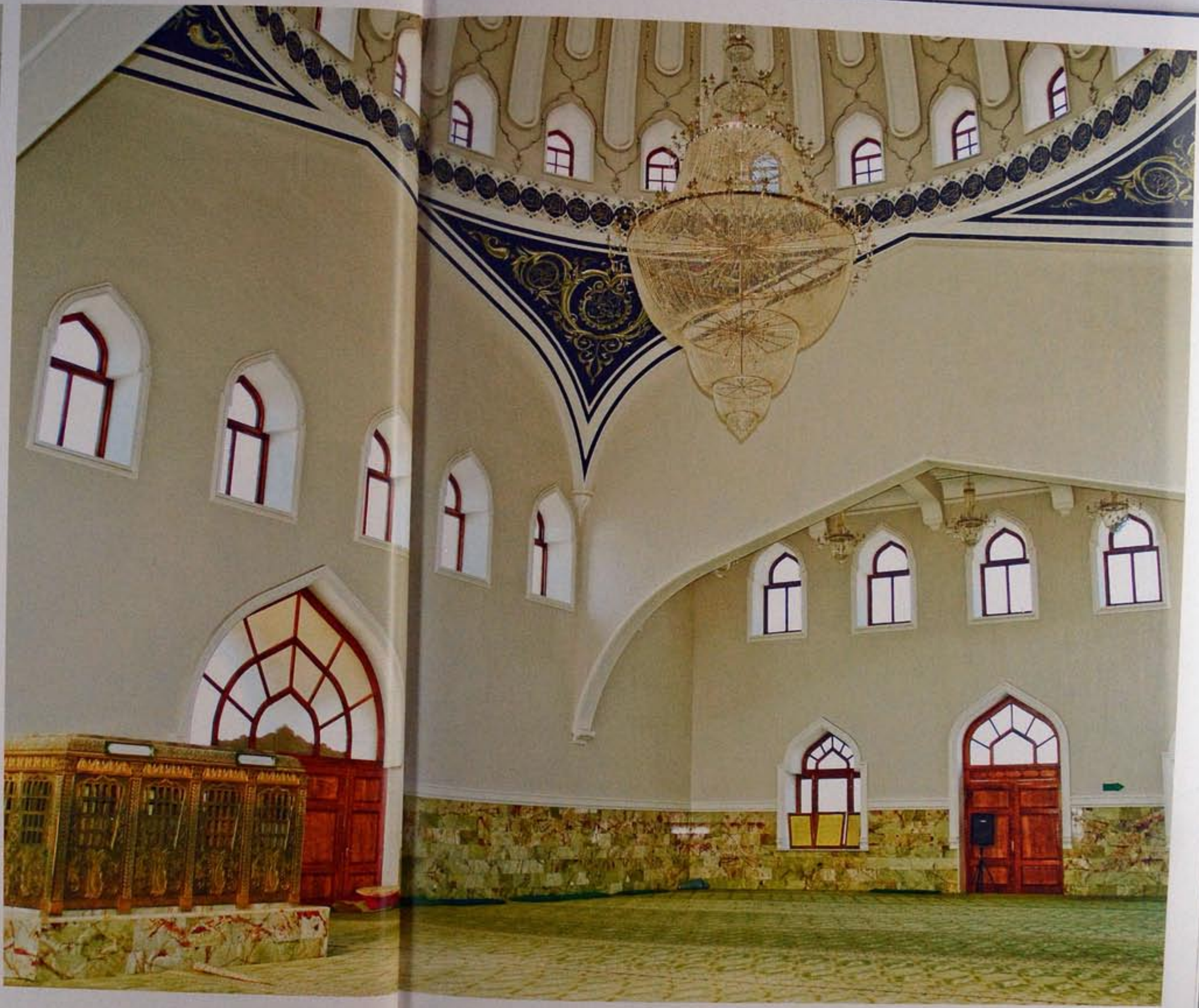

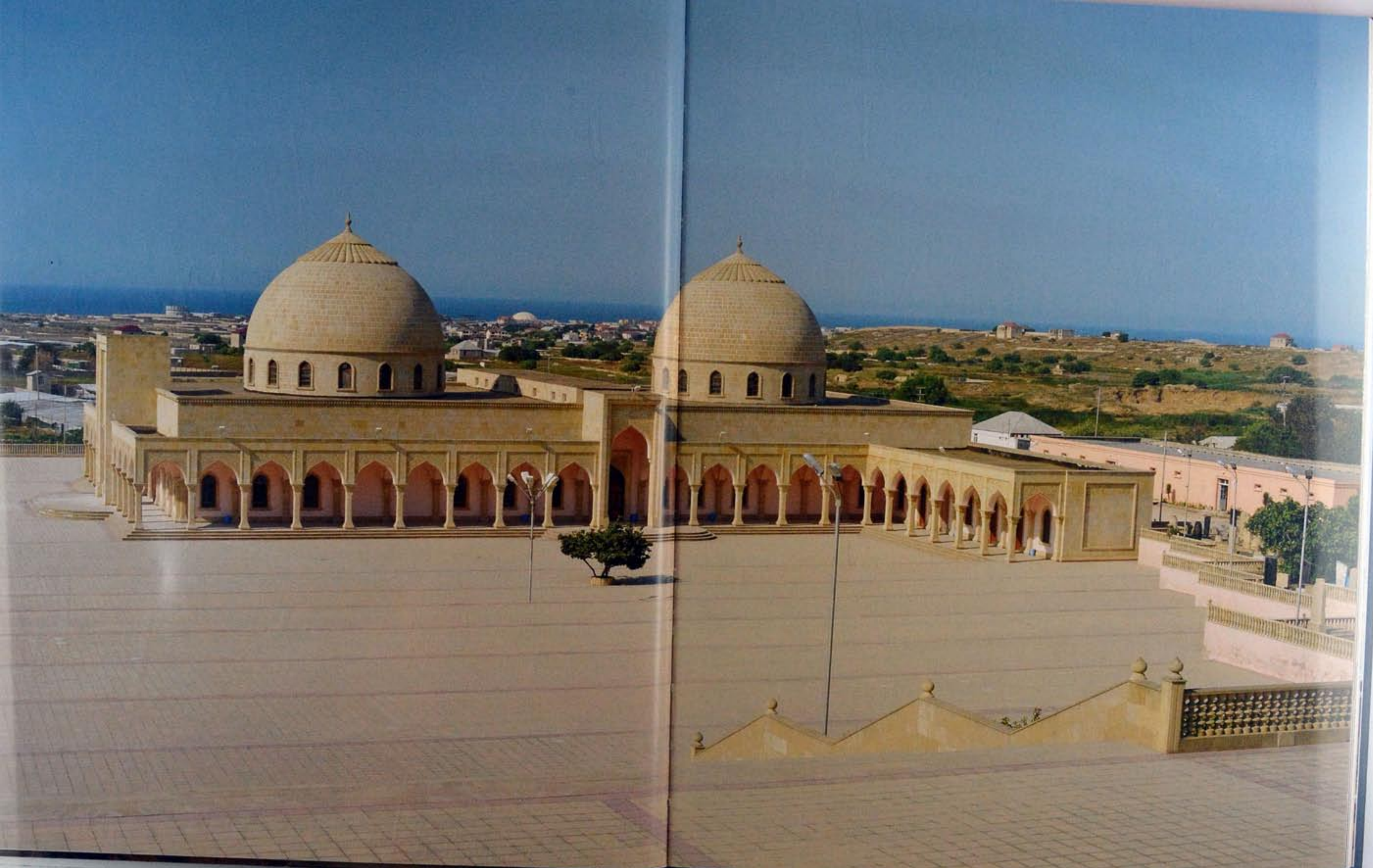

BAKI ŞƏHƏRİ, SURAXANI RAYONU, ƏMİRCAN QƏSƏBƏSİ

QOŞAMİNARƏLİ MƏSCİD

Məscid Bakı milyonçusu Murtuza Muxtarov tərəfindən 1908-ci ildə inşa etdirilmişdir. Bu səbəbdən xalq arasında ona "Murtuza Muxtarov məscidi" də deyirlər.

Murtuza Muxtarov 1920-ci ildə Bakıda evinə soxulmuş bolşevik əsgərlərinə qarşı fədakarcasına vuruşaraq həlak olmuş və özünün tikdirdiyi Qoşaminarəli məscidin həyətində torpağa tapşırılmışdır.

BAKU, SURAKHANI DISTRICT, AMIRJAN SETTLEMENT

TWIN-MINARET MOSQUE

The Twin-Minaret Mosque was built in 1908 by a millionaire Murtuza Mukhtarov and therefore is called "Murtuza Mukhtarov mosque" among the people.

Murtuza Mukhtarov died bravely fighting the Bolsheviks that broke in to his home in Baku in 1920 and was buried in the courtyard of the Twin-Minaret Mosque he had erected in his life.

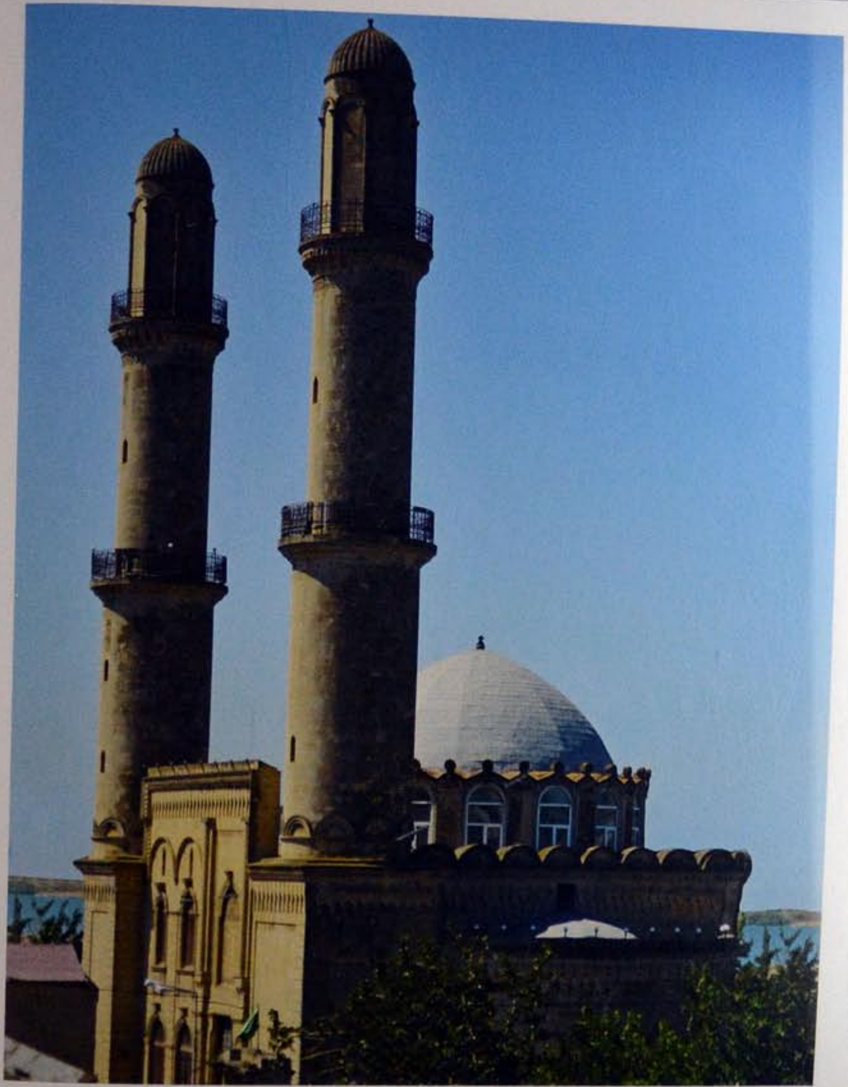

ABŞERON RAYONU, MEHDİABAD QƏSƏBƏSİ

MEHDİABAD MƏSCİDİ

Bu ibadət evi 2000-ci ildə Türkiyə Diyanət Vəqfinin vəsaiti hesabına tikilmişdir. Ənənəvi Osmanlı memarlıq üslubunda inşa edilmiş məscidin hündürlüyü 35 metr olan iynəuclu minarəsi var.

ABSHERON, MEHDIABAD SETTLEMENT

MEHDIABAD MOSQUE

This house of prayer was built by Turkey's Department of Religious Affairs in 2000. The mosque, built in traditional Ottoman architectural style, has a 35 metres high pointed minaret.

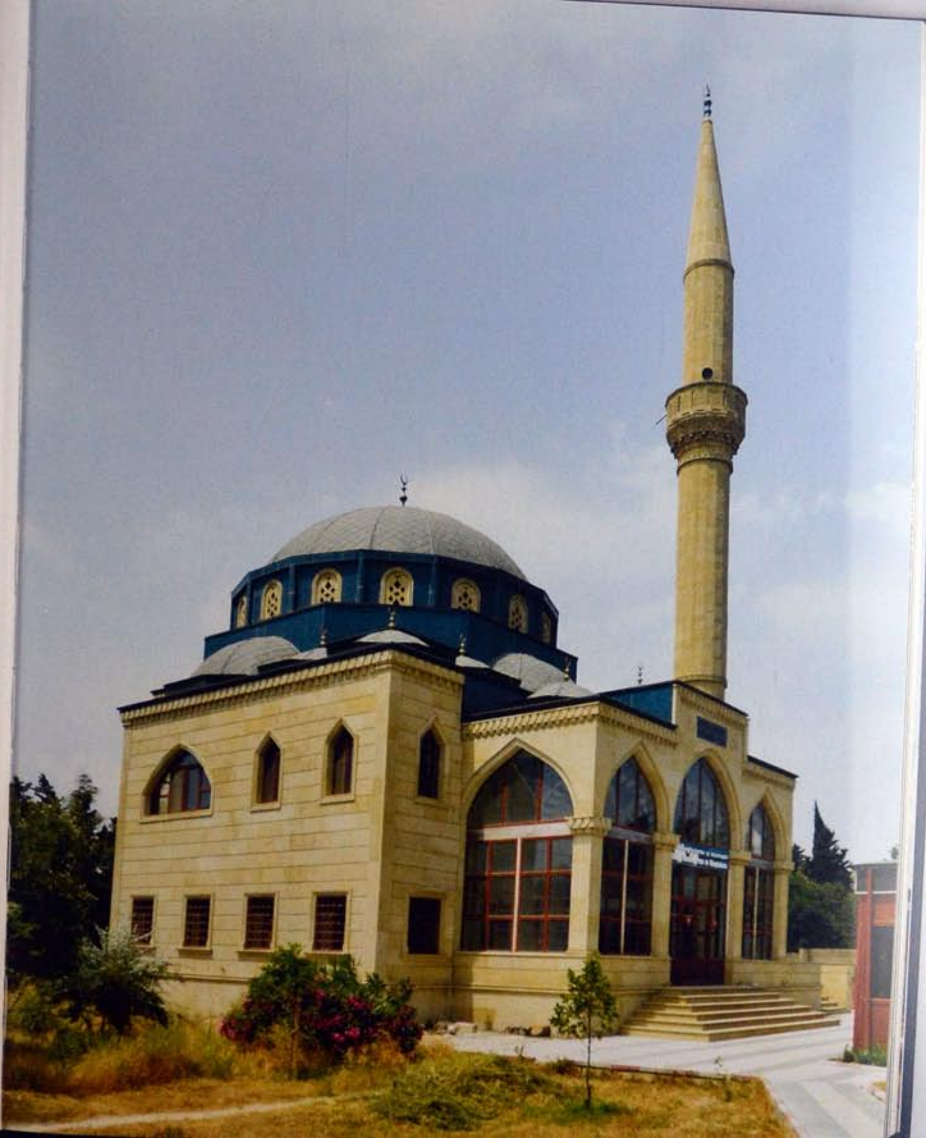

ABŞERON RAYONU, NOVXANI QƏSƏBƏSİ

HACI SƏFƏRALI MƏSCİDİ

Məscid 1865-ci ildə usta Ağa Məhəmməd Qulu oğlu tərəfindən kiçik təkiyə kimi tikilmiş, 1904-cü ildə kənd sakini Hacı Səfərəli buranı genişləndirmişdir. Sovetlər dönəmində fəaliyyəti dayandırılan məsciddən kolxozun taxıl anbarı kimi istifadə olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra yenidən məscid kimi fəaliyyət göstərməyə başlamışdır.

ABSHERON, NOVKHANI SETTLEMENT

HAJI SAFARALI MOSQUE

The mosque was built in 1865 by master craftsman Aga Muhammad Gulu oglu as a small takia (Dervish lodge). Later, in 1904, it was expanded by the villager Haji Safarali. The mosque was closed down in Soviet times and was used as a grain store for a collective farm. The mosque was opened after Azerbaijan regained its independence.

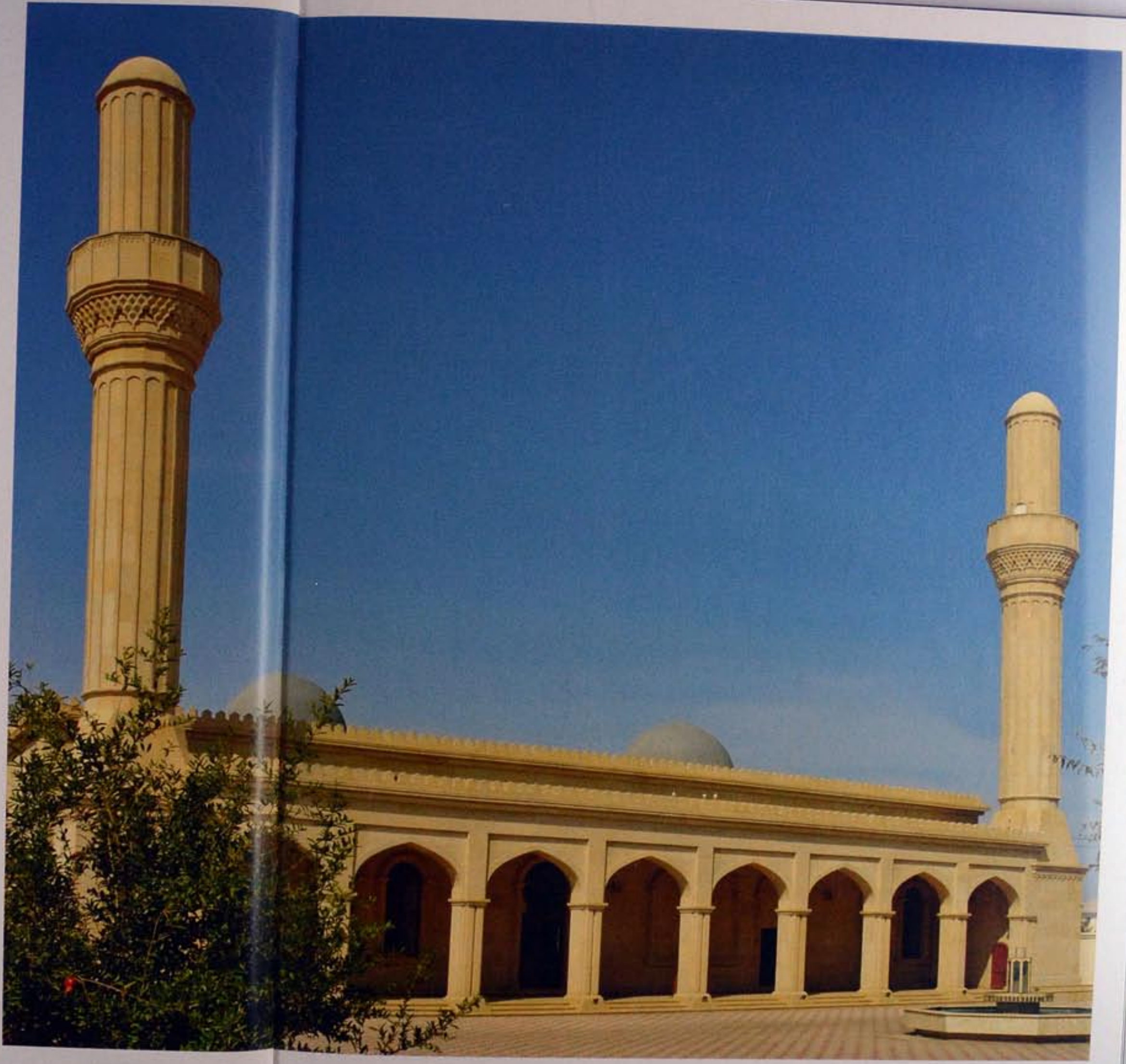

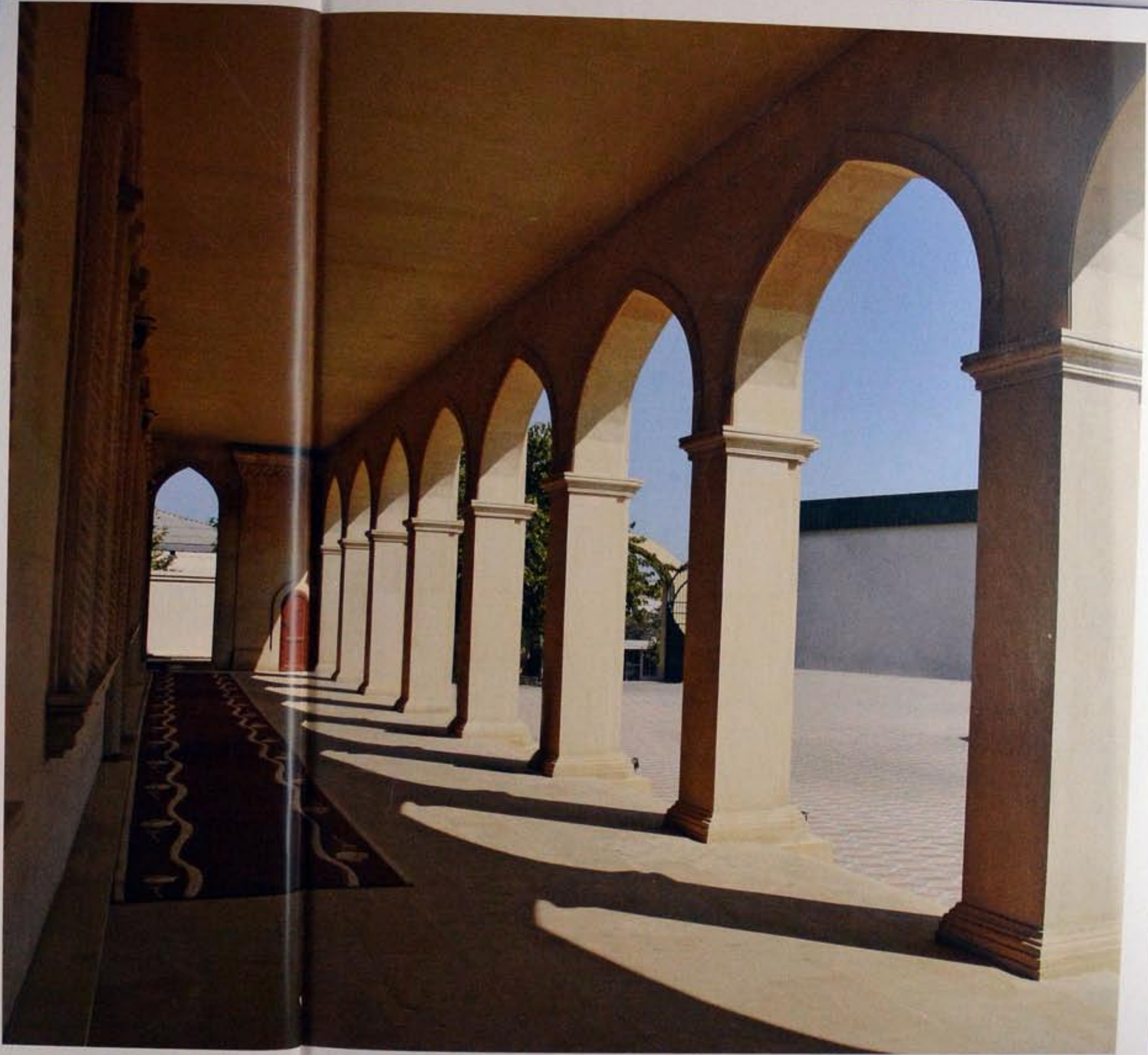

SUMQAYIT ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

İnşasına 1991-ci ildə şəhər sakinlərinin vəsaiti hesabına başlanmışdır. Fəaliyyət göstərdiyi müddət ərzində məsciddə dəfələrlə yenidənqurma və təmir işləri aparılmışdır. 2011-ci ilin iyulunda Prezident İlham Əliyev burada olmuş və onun tapşırığına əsasən, məscid əsaslı təmir edilmişdir.

SUMQAYIT

JUMA MOSQUE

The mosque was built with the local community's funding in 1991. It was repaired several times during its operation. President Ilham Aliyev visited the mosque on July, 2011 and issued a decree on renovation of the mosque.

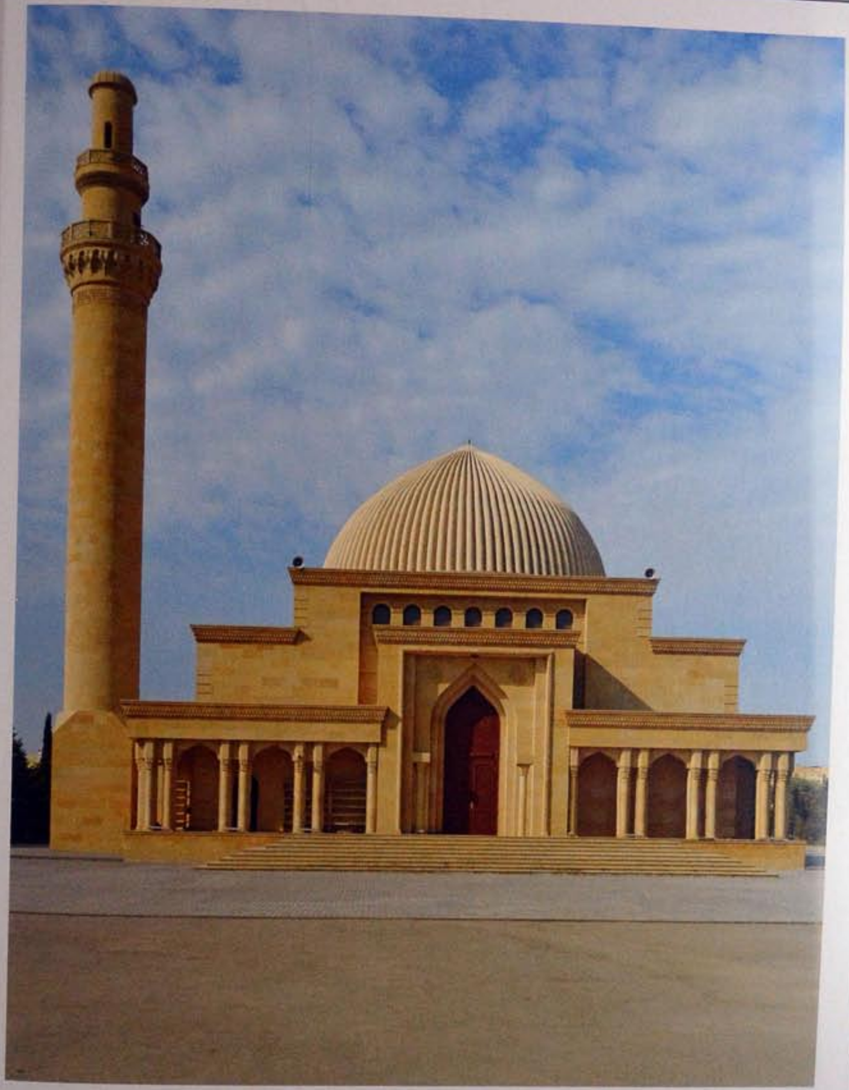

SALYAN ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

Əhali arasında "Böyük məscid" kimi tanınan ibadət evi 1865-ci ildə inşa edilmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində ondan anbar kimi istifadə olunmuşdur. 1992-ci ildən isə məscid kimi fəaliyyət göstərir.
2010-cu ilin fevralından məsciddə təmir-bərpa işlərinə başlanılmış, nəzərdə tutulan vaxtda başa çatdırılmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 13 mart 2012-ci ildə Salyan rayonuna səfəri çərçivəsində əsaslı təmir və bərpa edilmiş Cümə məscidi ilə tanış olmuş və görülən işləri yüksək qiymətləndirmişdir.

SALYAN

JUMA MOSQUE

Commonly referred to as the Great Mosque, Salyan's Juma Mosque was built in 1865. It was used as a warehouse during the Soviet era and started to function as a mosque in 1992.
In February 2010, the renovation of the mosque was started. President Ilham Aliyev visited the newly renovated and restored Juma Mosque during his visit to Salyan on March 13, 2012, and gave high praise to the work done.

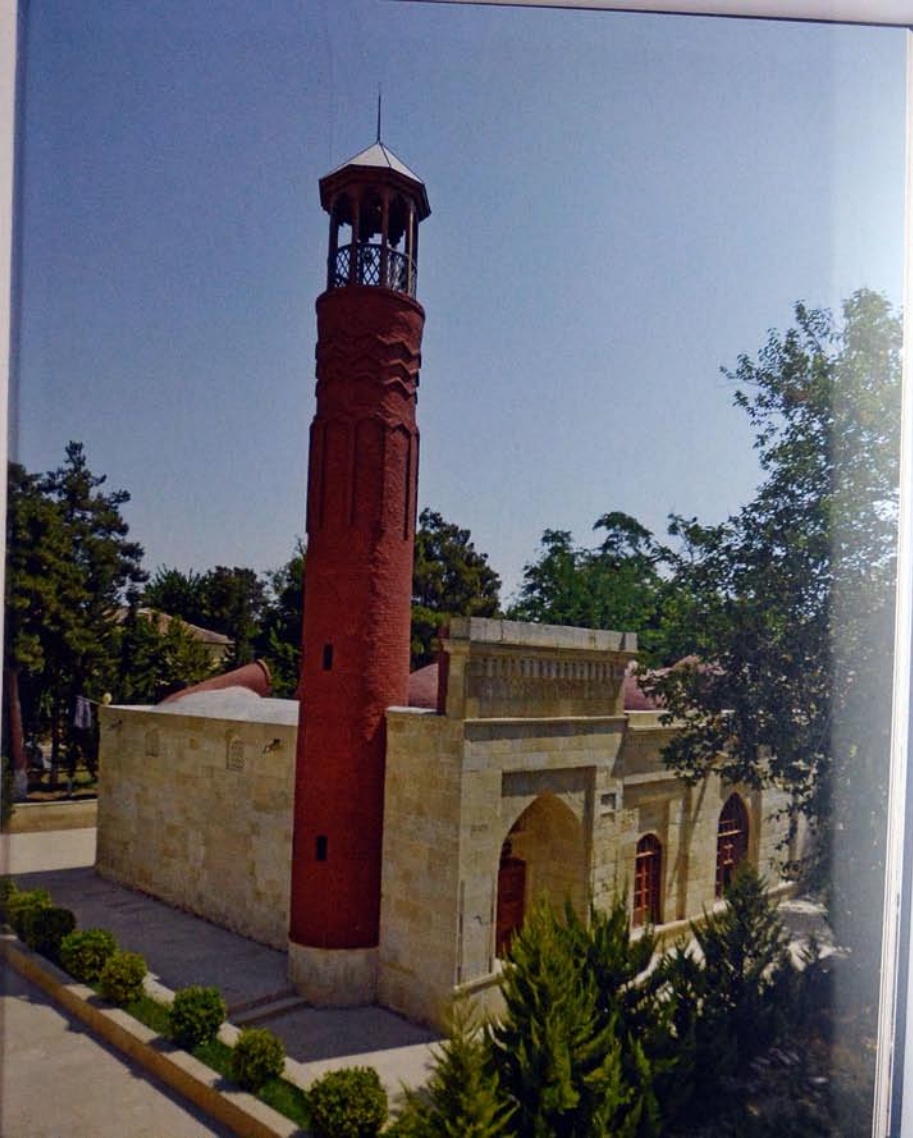

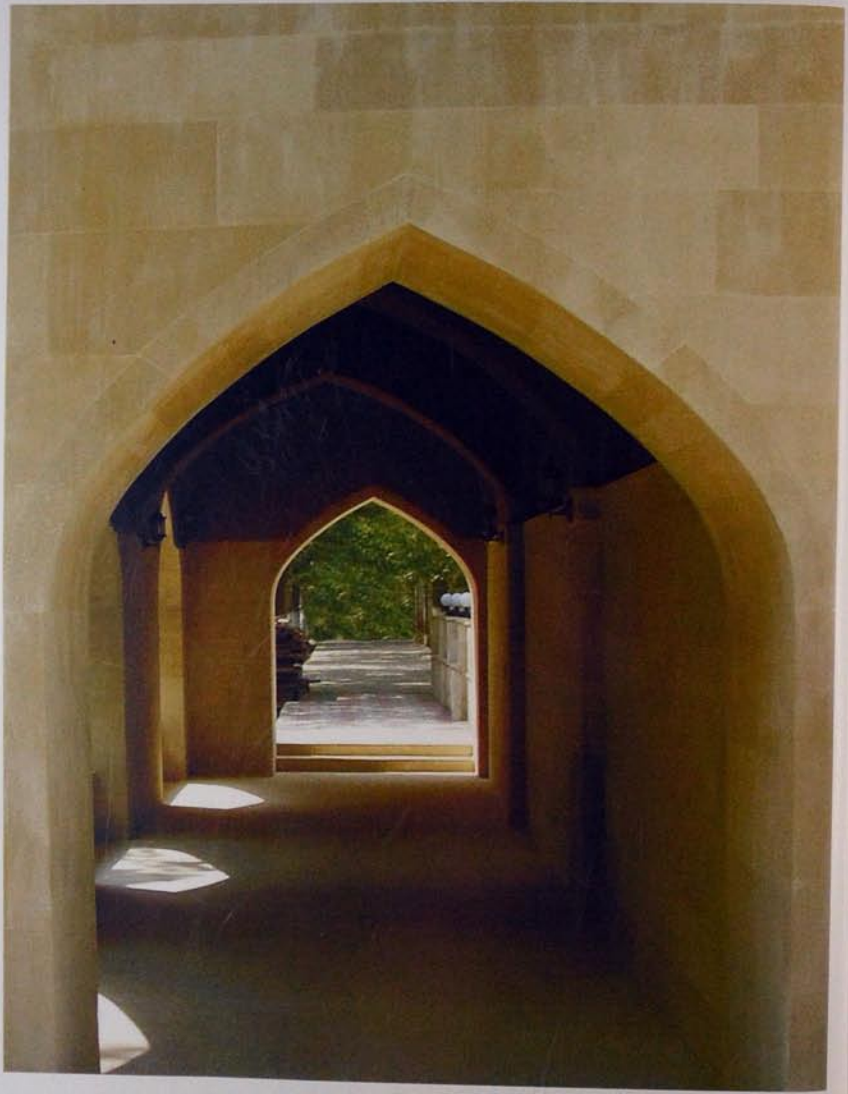
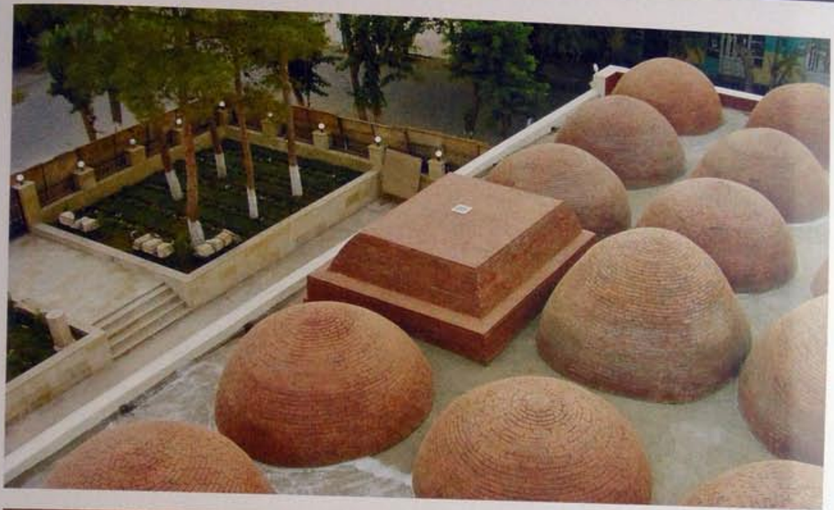
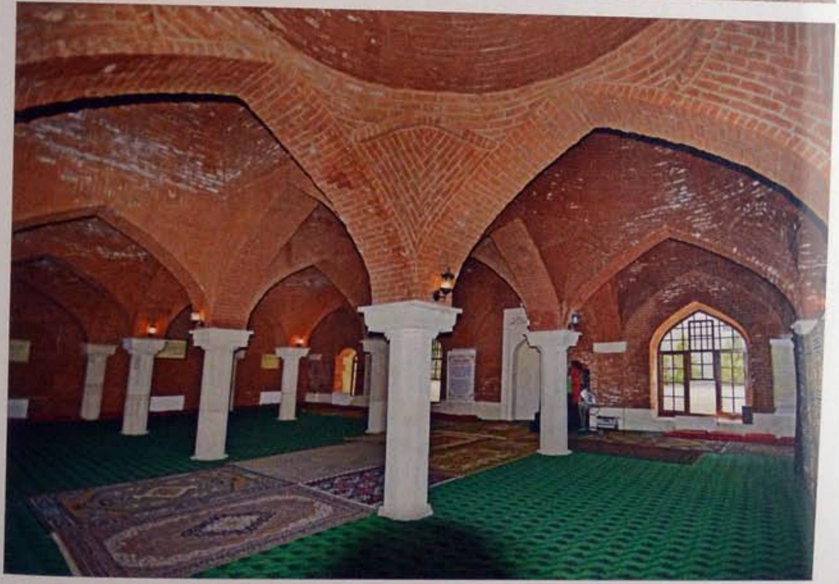

SABİRABAD ŞƏHƏRİ

HEYDƏR MƏSCİDİ

Ulu Öndər Heydər Əliyevin adını daşıyan məscidin tikintisinə şəhər əhalisinin təşəbbüsü ilə 1990-cı ildə başlanılmış, müəyyən müddətdən sonra yetərincə vəsait olmadığından inşaat işləri dayandırılmışdır. Yarımçıq qalmış tikinti 1999-cu ildə davam etdirilmiş, 18 noyabr 2008-ci ildə məscidin açılışı olmuşdur.

SABIRABAD

HEYDAR MOSQUE

The construction of the mosque bearing the name of the National Leader Heydar Aliyev initially started in 1990 at the local community's initiatives, but work stopped halfway in 1999 due to a lack of funds. Construction subsequently resumed and the mosque opened its doors on November 18, 2008.

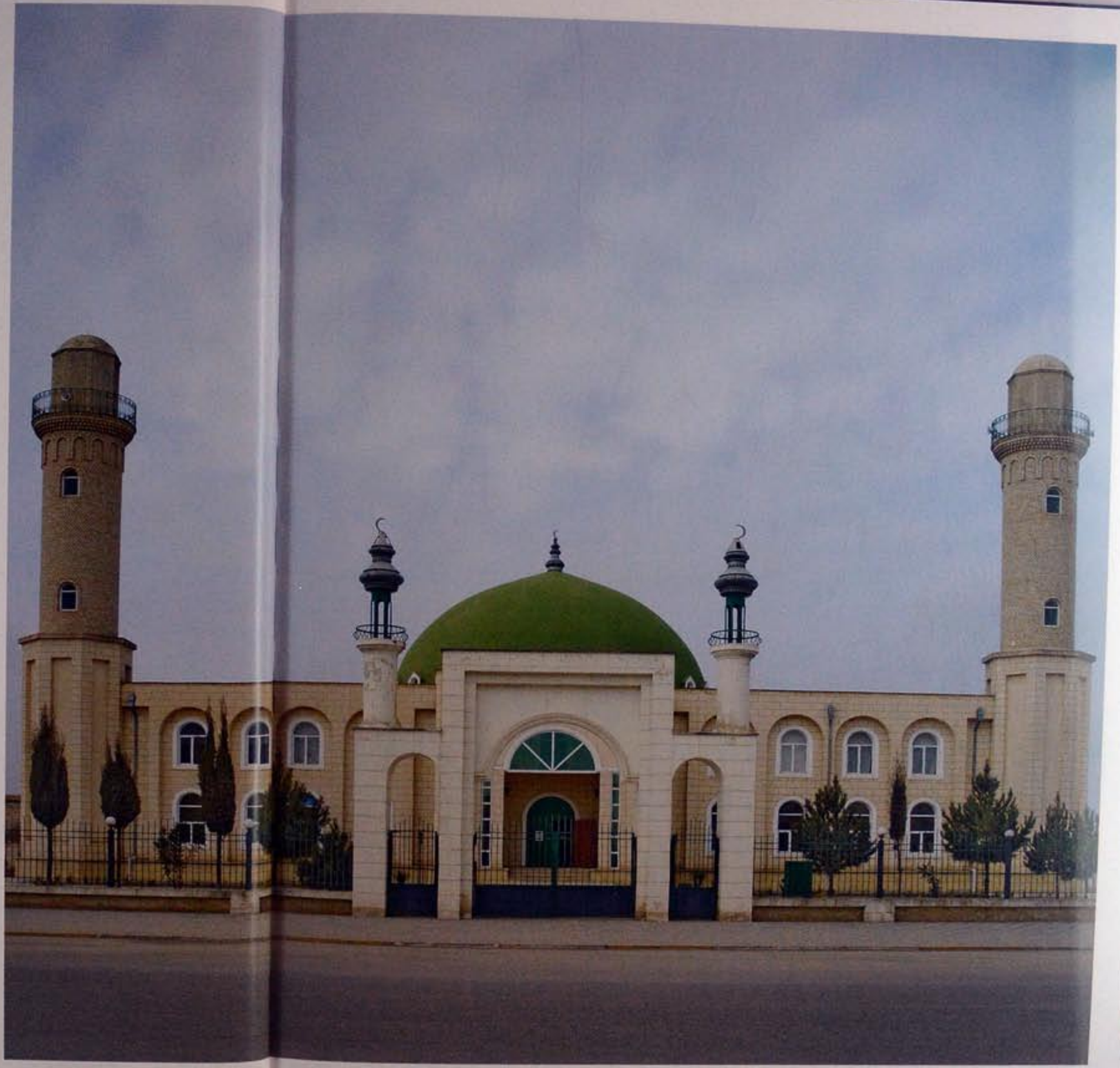

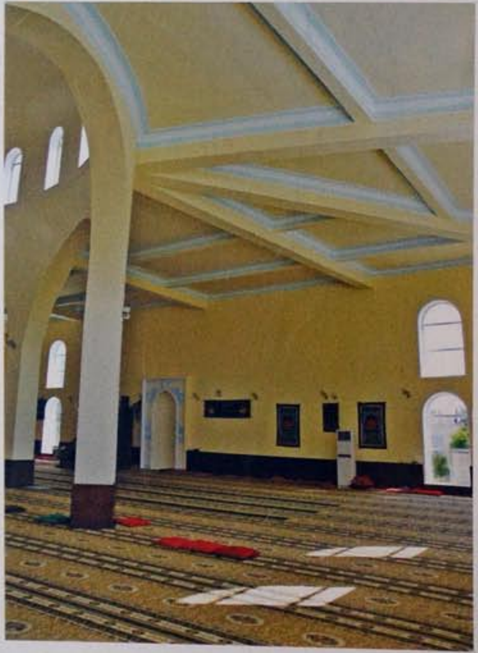
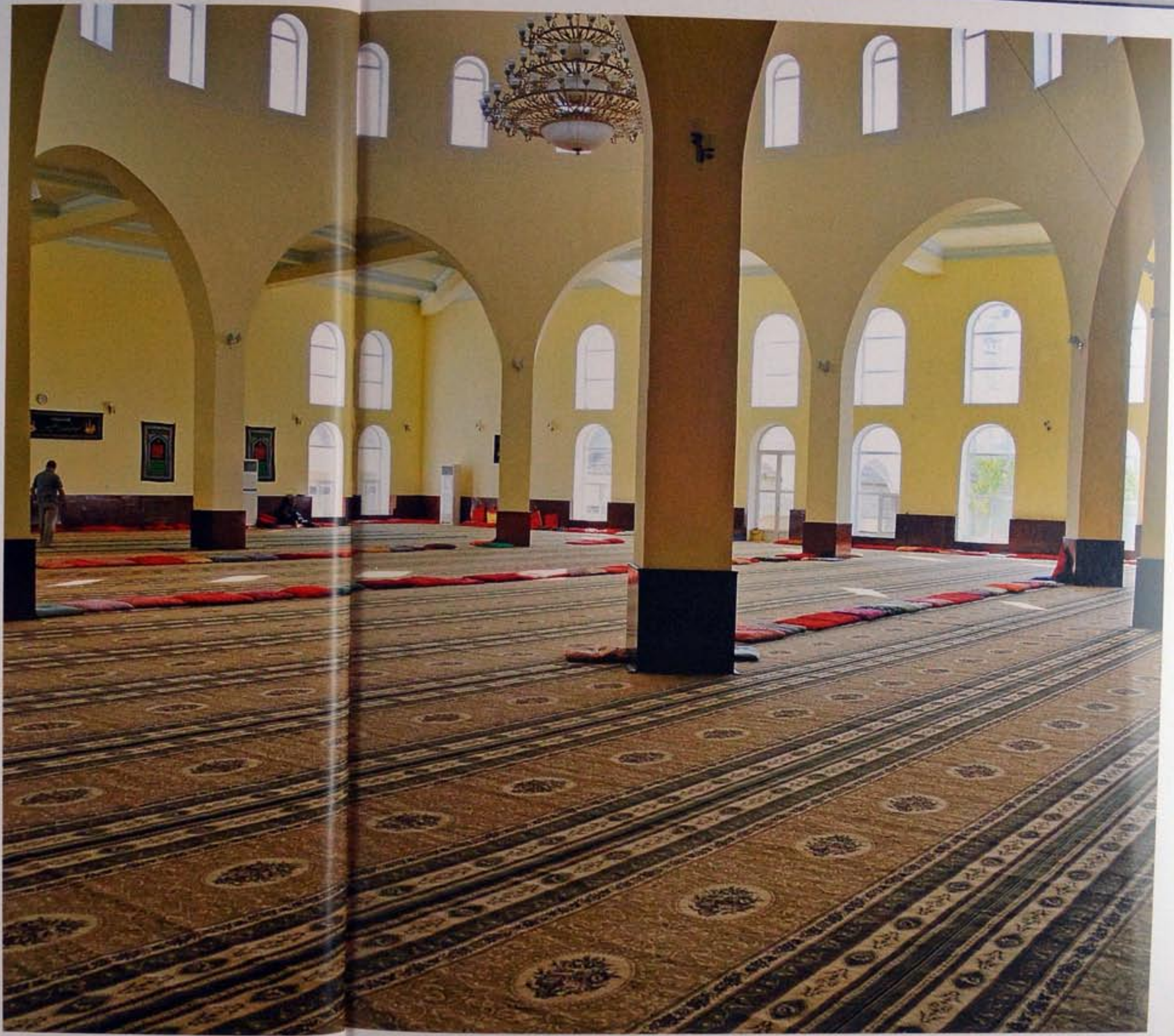

BEYLƏQAN RAYONU

CƏRCİS PEYĞƏMBƏR MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Kompleks Beyləqan şəhəri yaxınlığında, Şəfəq qəsəbəsində yerləşir. Rəvayətə görə, dörd dəfə cahil və zalım şah tərəfindən işgəncə ilə öldürülən və hər dəfə Allah tərəfindən yenidən xəlq edilən Cərcis peyğəmbər burada dəfn edilmişdir.

BEYLAQAN

JARJIS PEYGAMBER (PROPHET GEORGE) MOSQUE AND SHRINE COMPLEX

The complex is located in the settlement of Shafag, near the city of Beylagan. Legend has it that the shrine is the tomb of the Prophet Girgis who was tortured to death by an evil and faithless king four times and was resurrected by Allah each time.

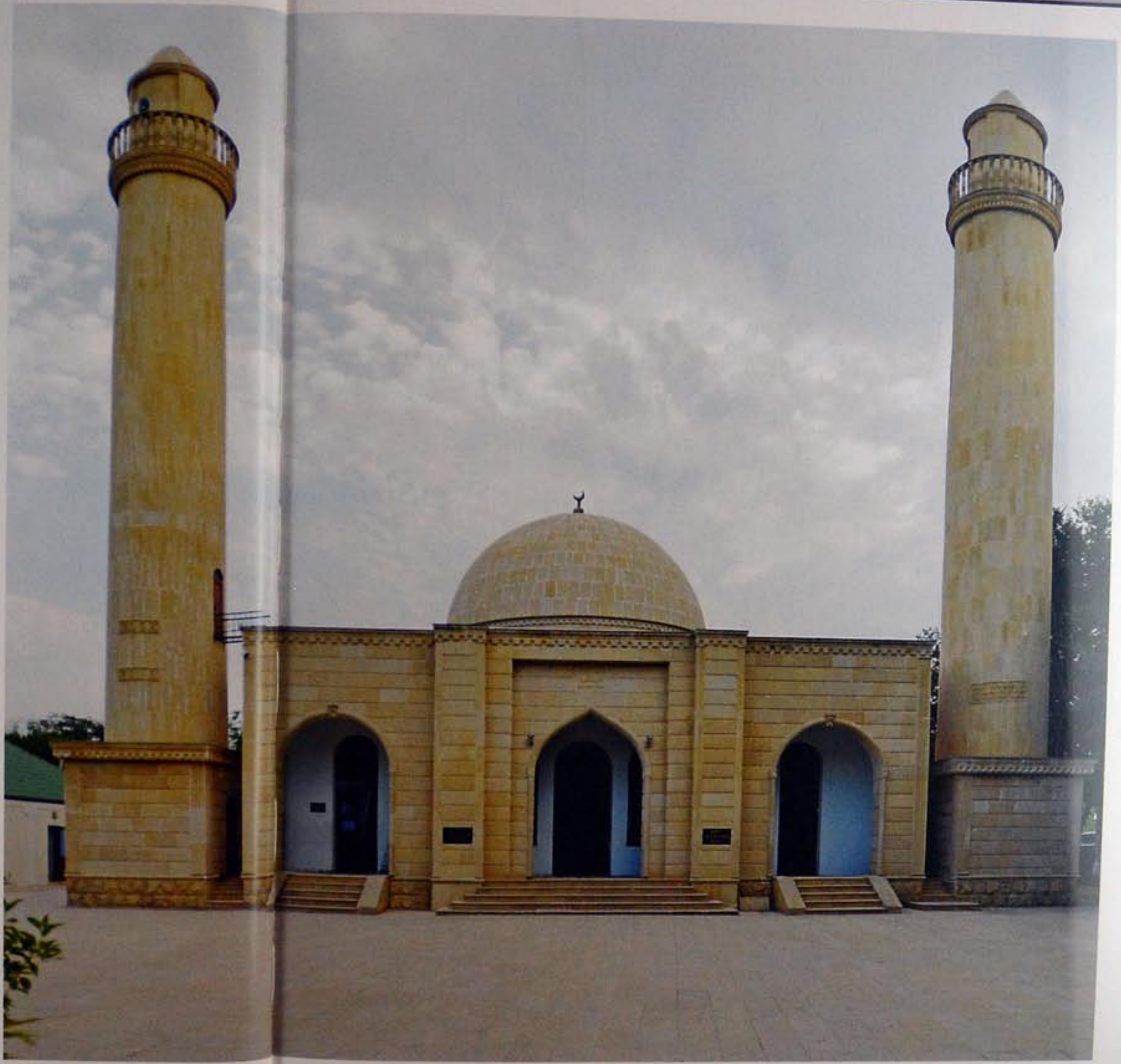

CƏLİLABAD ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

1916-cı ildə tikilmiş Cümə məscidi 1988-ci ildə sökülərək yerində tamamilə yeni məscid binası ucaldılmış və 1993-cü ildə istifadəyə verilmişdir. Hündürlüyü təxminən 17 metr olan bir minarəsi var.

JALILABAD

JUMA MOSQUE

The Juma Mosque built in 1916 was demolished in 1988 and a new mosque built in its place. The new mosque, which opened for worship in 1993, has a single minaret approximately 17 metres high.

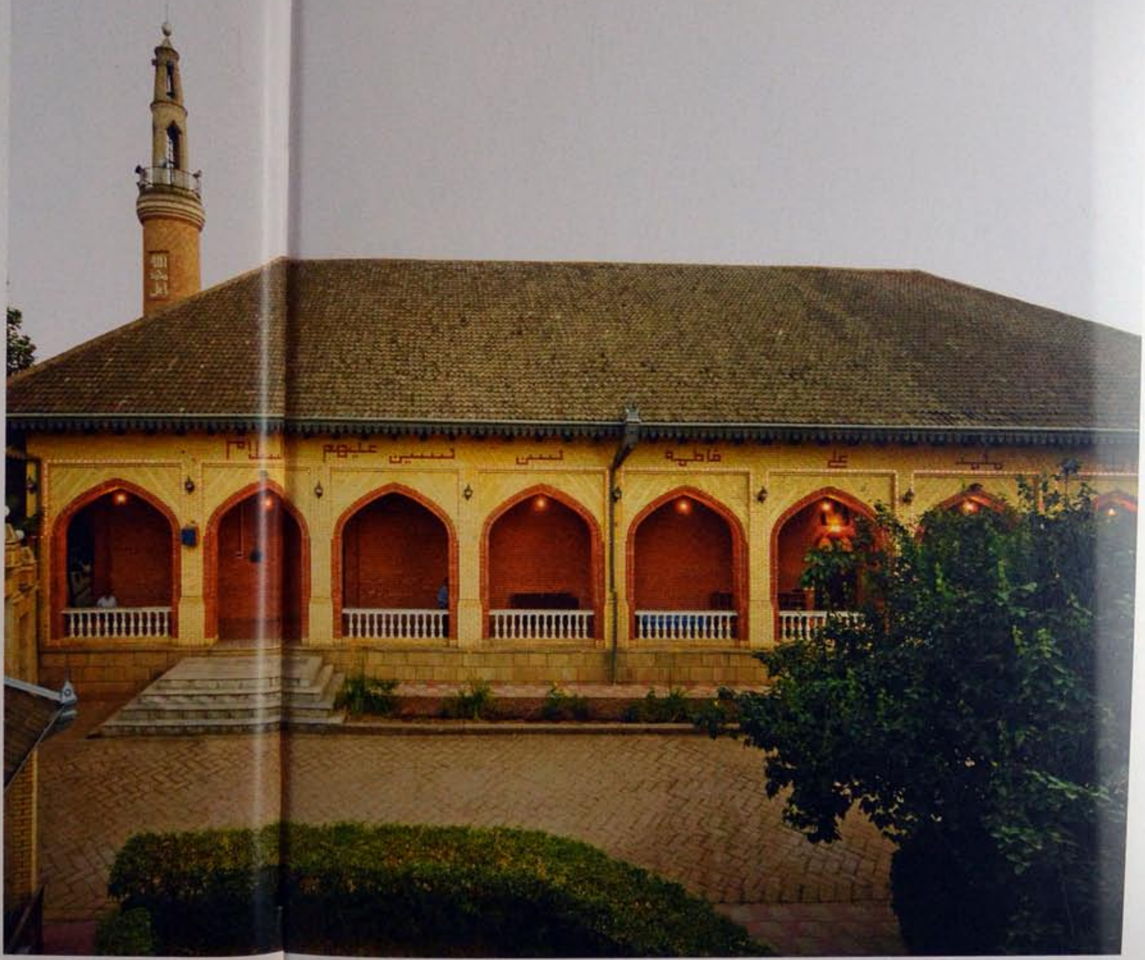

MASALLI RAYONU

KÖHNƏ ALVADI KƏND MƏSCİDİ

Məscid 1998-ci ildə kənd əhalisi tərəfindən inşa edilmişdir. Üç günbəzi, iki hündür şərəfəli minarəsi vardır. Tutumuna görə Cənub bölgəsində ən böyük ibadət evlərindən sayılır. Uzunluğu 36, eni 18 metr, ümumi sahəsi isə 648 kv. metr olan məsciddə eyni vaxtda 600 nəfər sərbəst namaz qıla bilər.

MASALLI

KOHNA ALVADY VILLAGE MOSQUE

The mosque was built in 1998 by the local community. It has three domes and two high minarets with balconies. The mosque can be considered one of the largest mosques in whole Southern region. In this mosque, which is 36 m. long, 18 m. wide and has 648 sq. m, 600 people can pray at a time.

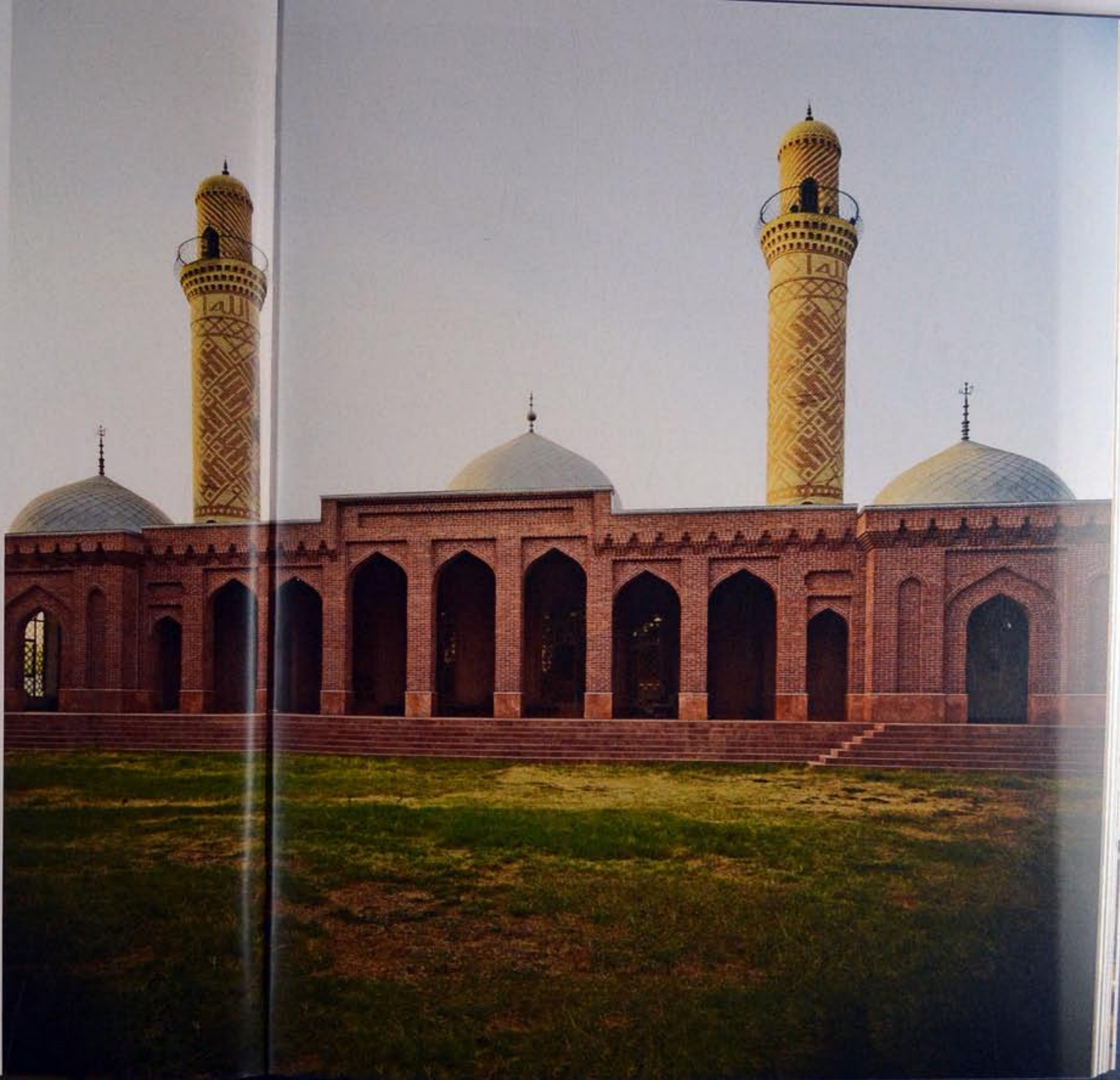

MASALLI RAYONU, BORADİGAH QƏSƏBƏSİ

YENİ MƏSCİD

Masallı rayonunun böyük yaşayış məntəqələrindən olan Boradigah qəsəbəsində iki ibadət evi fəaliyyət göstərir: tarixi və yeni məscid. Yeni məscidin inşasına 2010-cu ildə başlanılmışdır.

MASALLI, BORADIGAH SETTLEMENT

NEW MOSQUE

There are two working mosques in Boradigah, one of Masalli's large settlements: historic mosque and a new one. The construction of the new mosque commenced in 2010.

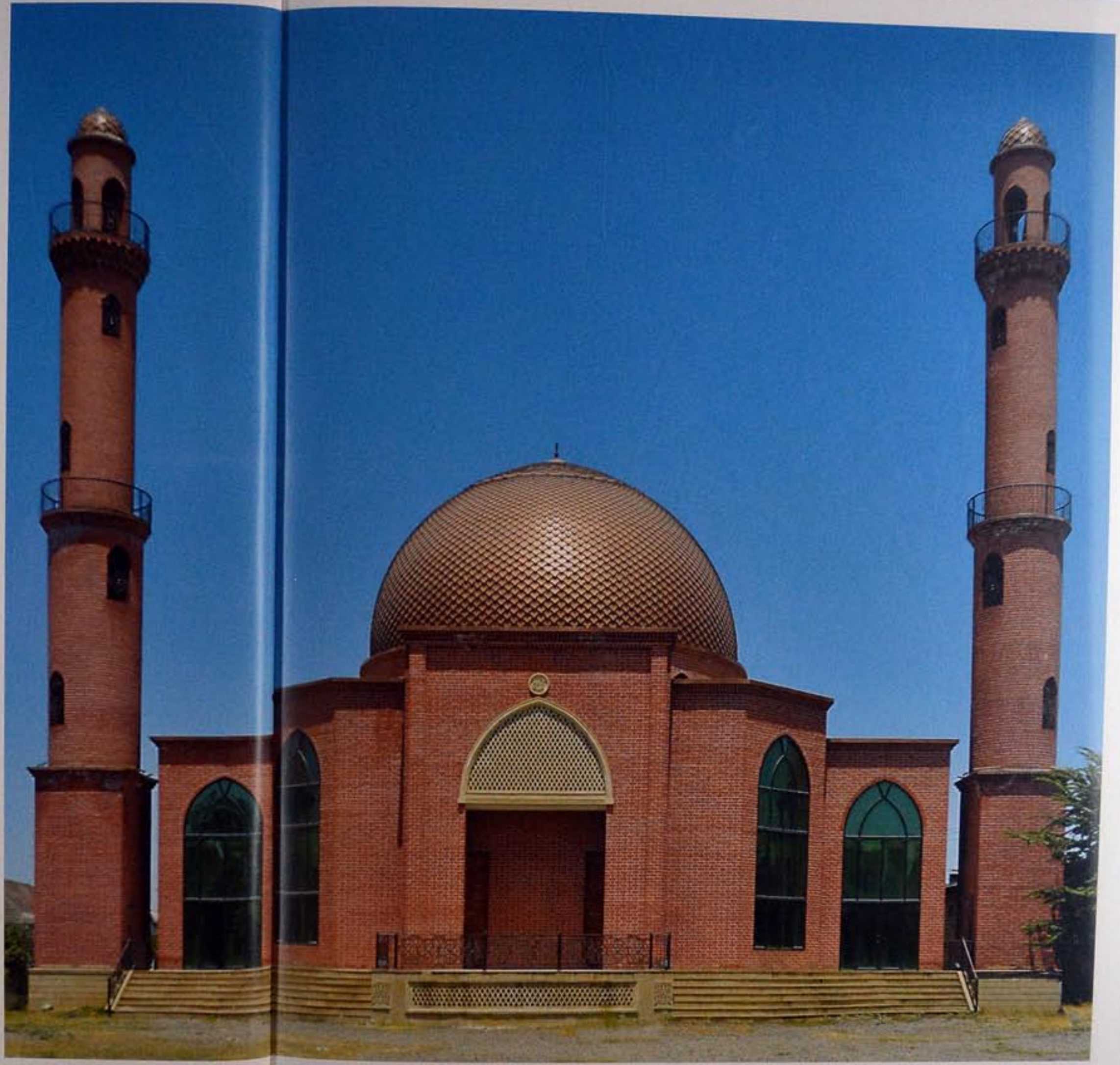

بسم الله الرحمن الرحيم

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ

BÖYÜK BAZAR CÜMƏ MƏSCİDİ

1864-cü ildə tikilmiş Böyük Bazar Cümə məscidindən Sovet illərində taxıl anbarı, sonradan kitabxana və təsviri sənət muzeyi kimi istifadə olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra məscid dindarların ixtiyarına verilmişdir.

LENKARAN

BOYUK BAZAR JUMA MOSQUE

Boyuk Bazar Juma Mosque that built in 1864 was used as a grain store, a library and a museum of fine arts during Soviet regime. The mosque was opened after Azerbaijan regained its independence.

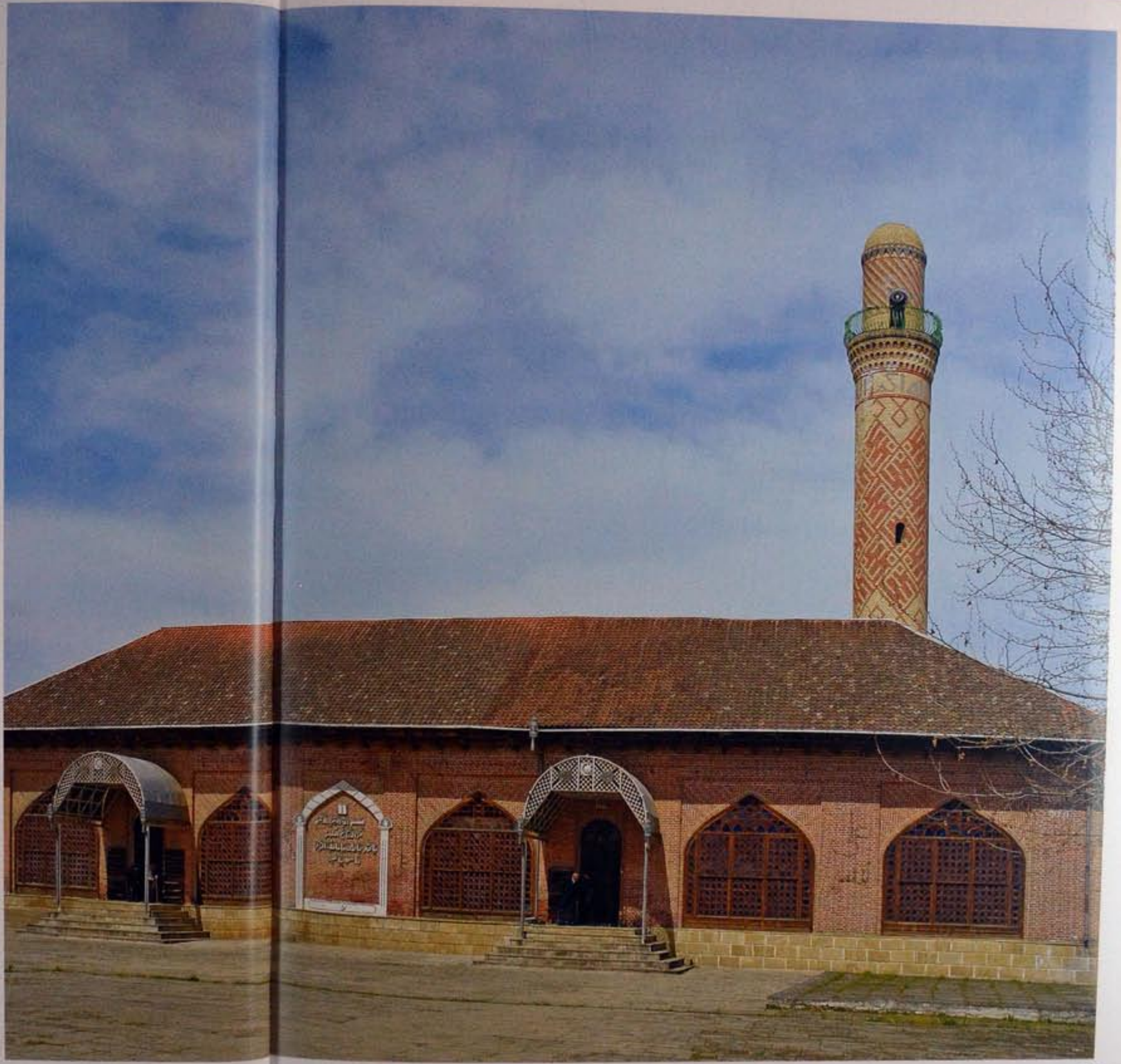

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ

KİÇİK BAZAR MƏSCİDİ

Məscid 1890-1906-cı illərdə inşa edilmişdir. Sovet dövründə məscidin minarəsi dağıdılsa da, sonralar üzərində hündürlüyü 26 metr olan bir şərəfəli minarə ucaldılmışdır. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən tarixi-dini abidə kimi qorunan məsciddə eyni vaxtda 250 nəfər namaz qıla bilər.

LENKARAN

KICHIK BAZAR MOSQUE

Construction of the mosque began in 1890 and finished in 1906. It has the minaret with balcony that was built second time around, is 26 metres high. In this mosque, wich is protected by the Ministry of Culture and Tourism as a historical-religious monument, 250 people can pray at a time.

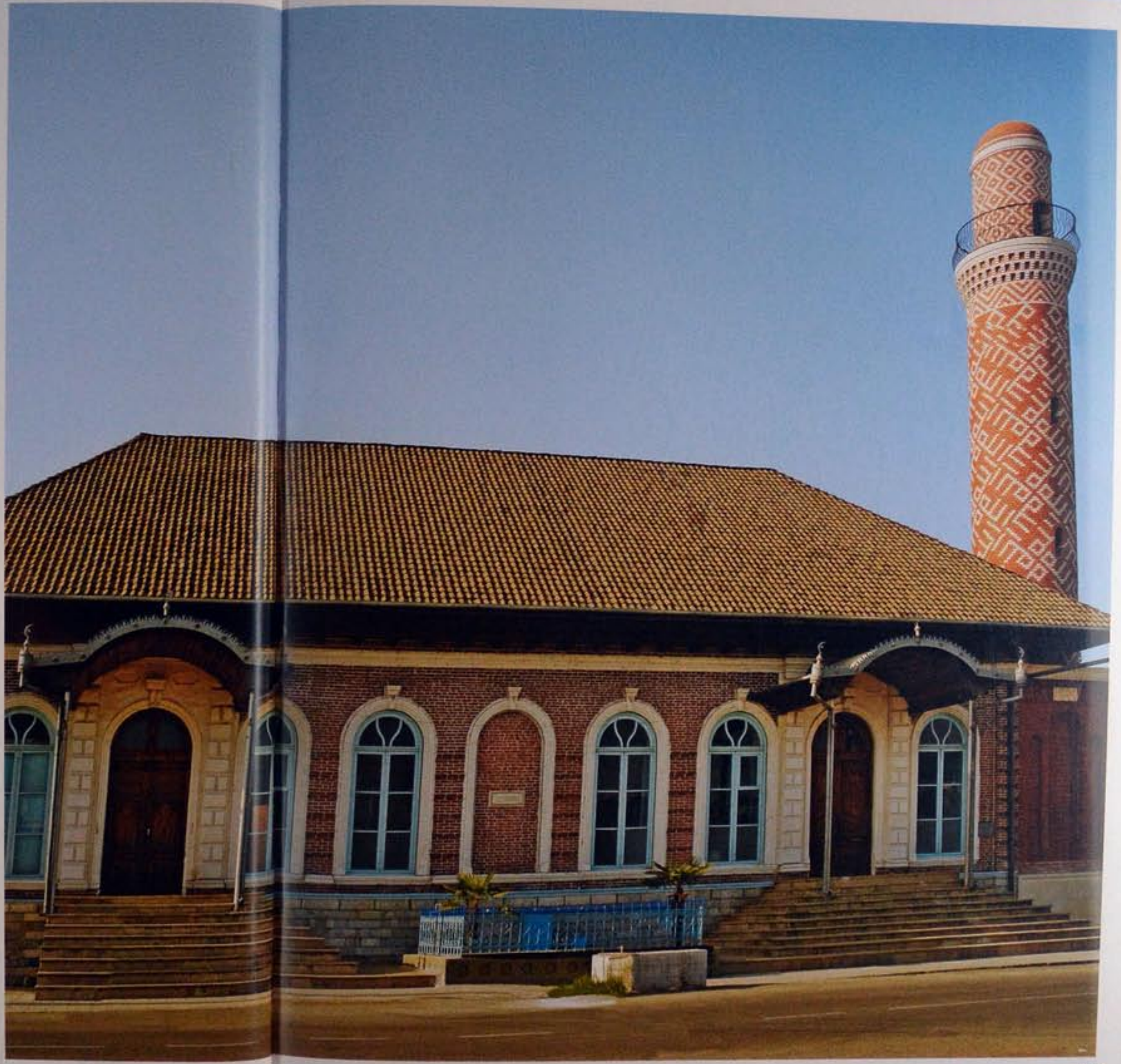

YARDIMLI RAYONU

PERİMBEL KƏND MƏSCİDİ

Perimbel məscidi kəndin ən səfalı yerində - mənzərəli dağ yamacında inşa edilmişdir. 2000-ci ildə möminlərin istifadəsinə verilmiş məscidin 25 metrlik qoşa minarəsi var.

YARDIMLI

PERIMBEL VILLAGE MOSQUE

The Perimbel Mosque was built in one of village's beauty spots, on a mountainside with a fine view. The mosque which opened in 2000, has two 25 metres tall minarets.

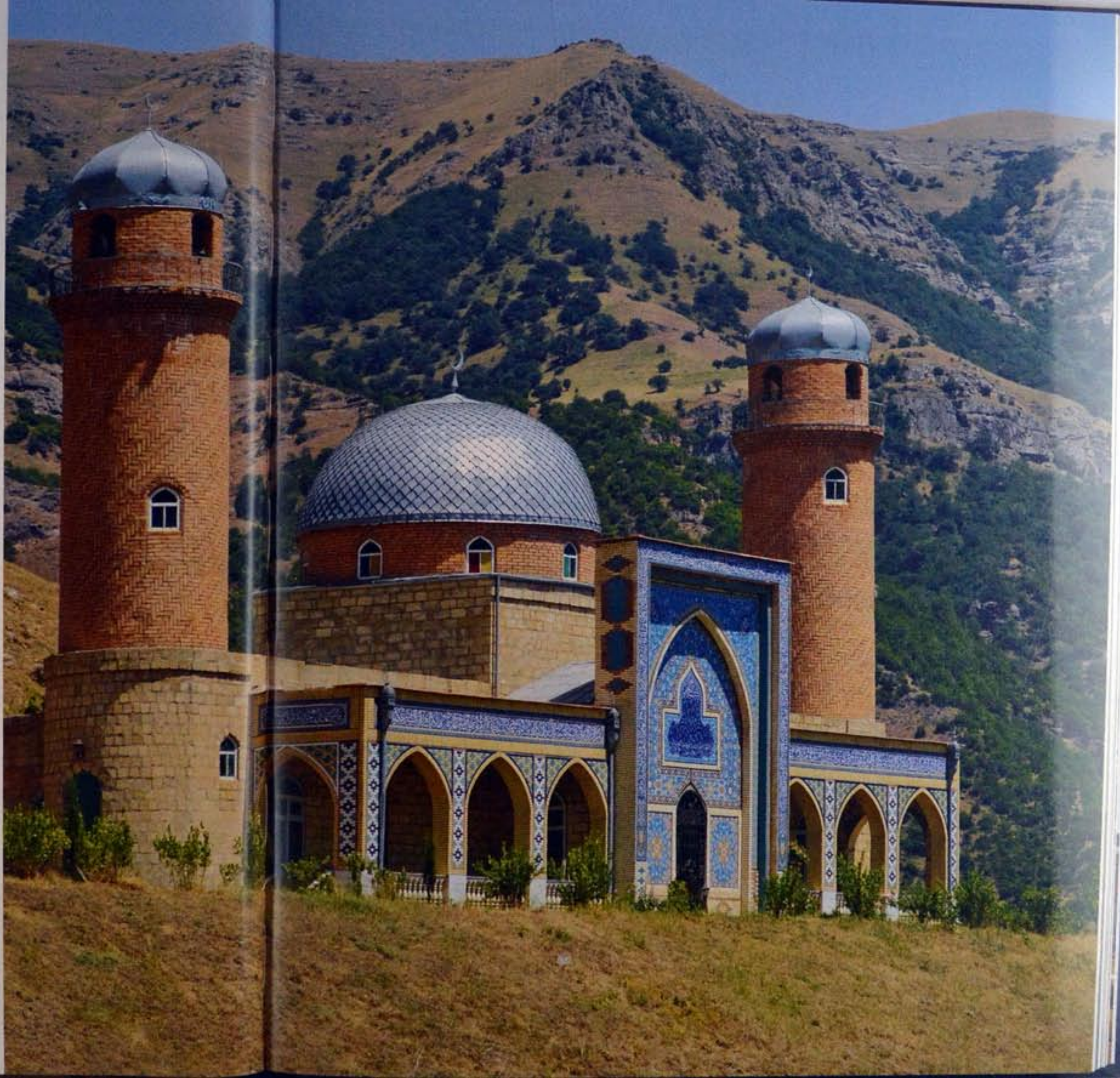

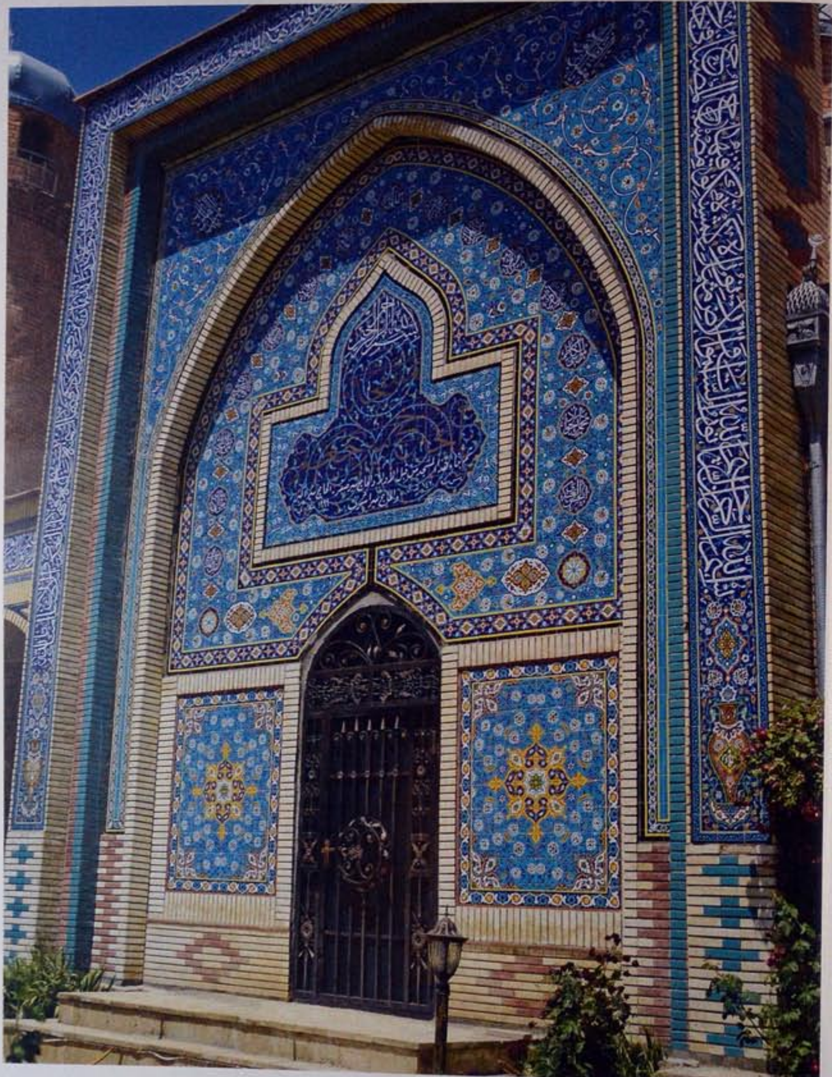
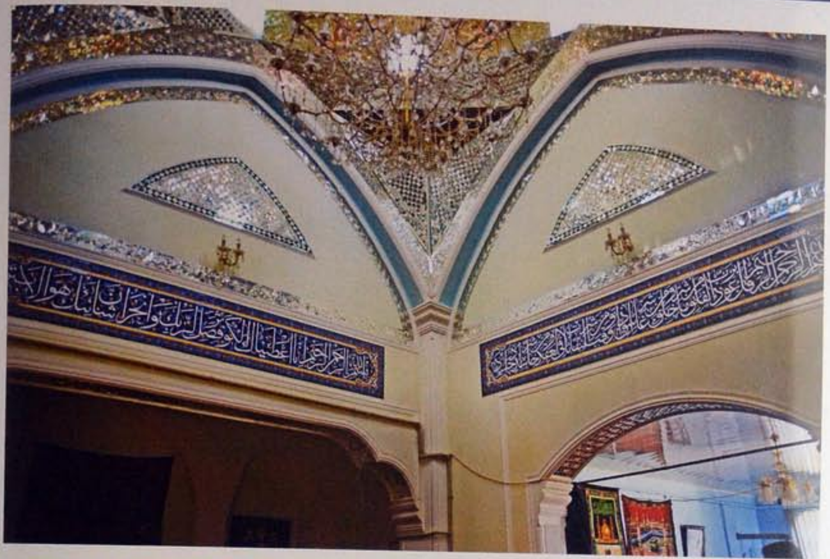

SİYƏZƏN RAYONU

XIDIR-ZİNDƏ MƏSCİDİ

2000-ci ildə məşhur Beşbarmaq dağının ətəyində inşa edilmiş Xıdır-Zində məscidi yaxınlıqdakı pirin ziyarətçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Hazırda bura Azərbaycanda inanclı insanlar tərəfindən ən çox ziyarət edilən məkanlardan biridir.

SIYAZAN

KHIDIR-ZINDE MOSQUE

Khidir-Zindeh Mosque was built in 2000 at the foot of famous Beshbarmag mountain. The mosque is used by the visitors of Besbarmag sanctuary. At present, it is one of the most visited places by believers in Azerbaijan.

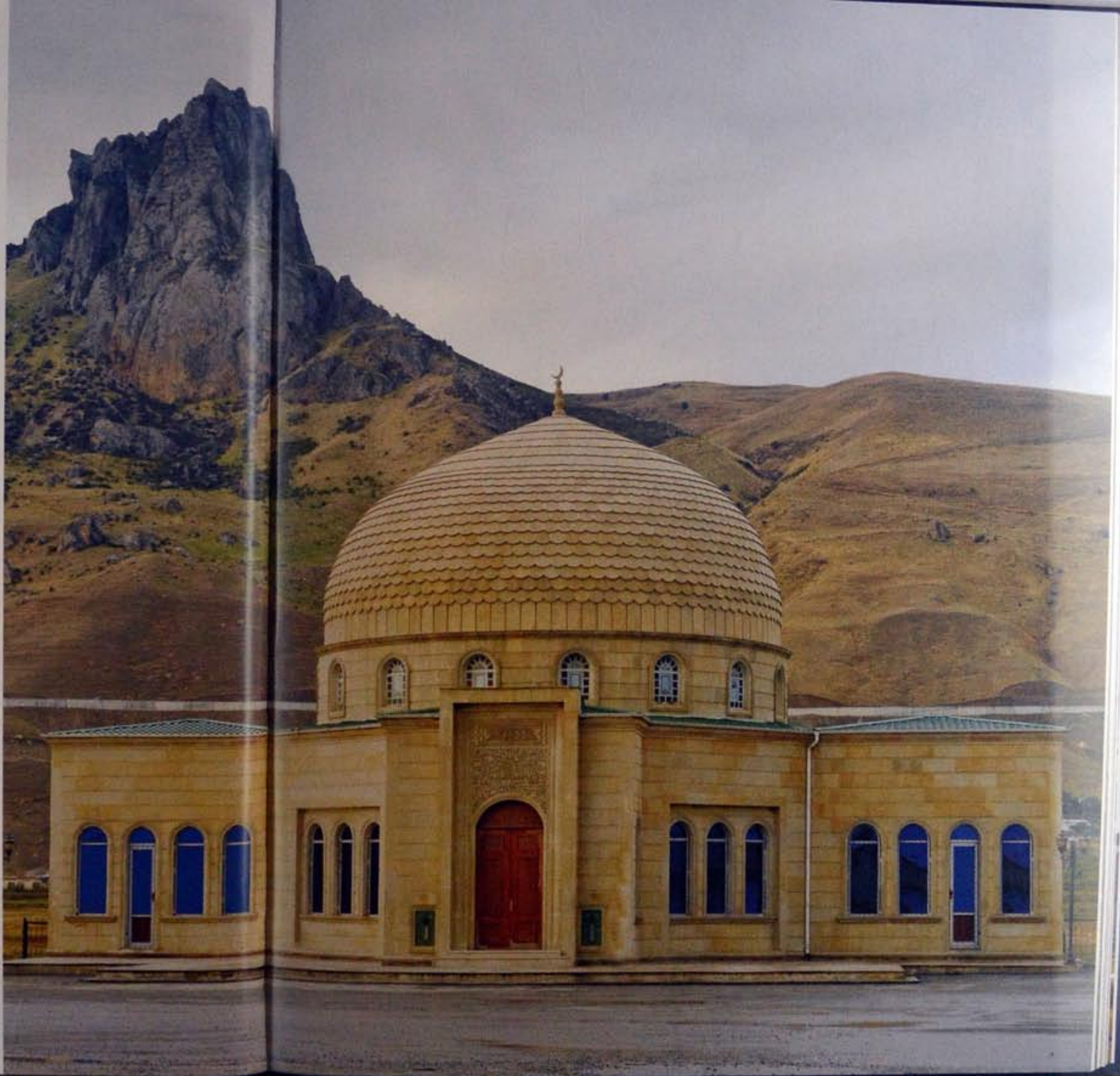

QUBA RAYONU

CÜMƏ MƏSCİDİ

Yerli ruhani Qazı Nəsrulla Əfəndinin və oğlu Hacı İsmayılın vəsaiti hesabına inşa olunmuş Cümə məscidi 1802-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Sovet dövründə məscidin mədrəsəsi, minarə və digər tikililəri dağıdılmış, fəaliyyəti dayandırılmışdır. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ibadət evinin qapıları yenidən dindarların üzünə açılmışdır.

GUBA

JUMA MOSQUE

Juma Mosque of Guba city was built in 1802 by donations of local cleric Kadi Nasrulla Afandi and his son Haji Ismayil. During the Soviet period, two madrasahs, the minaret and other buildings of the Mosque were destroyed in 1933. After Azerbaijan has restored its independence, it was opened for believers.

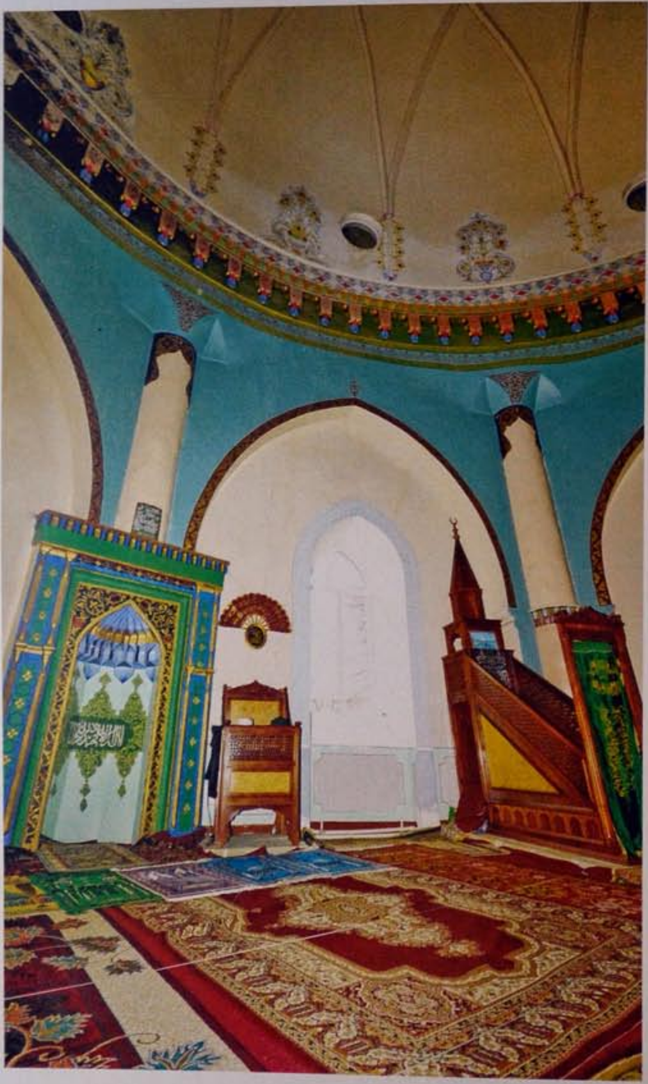

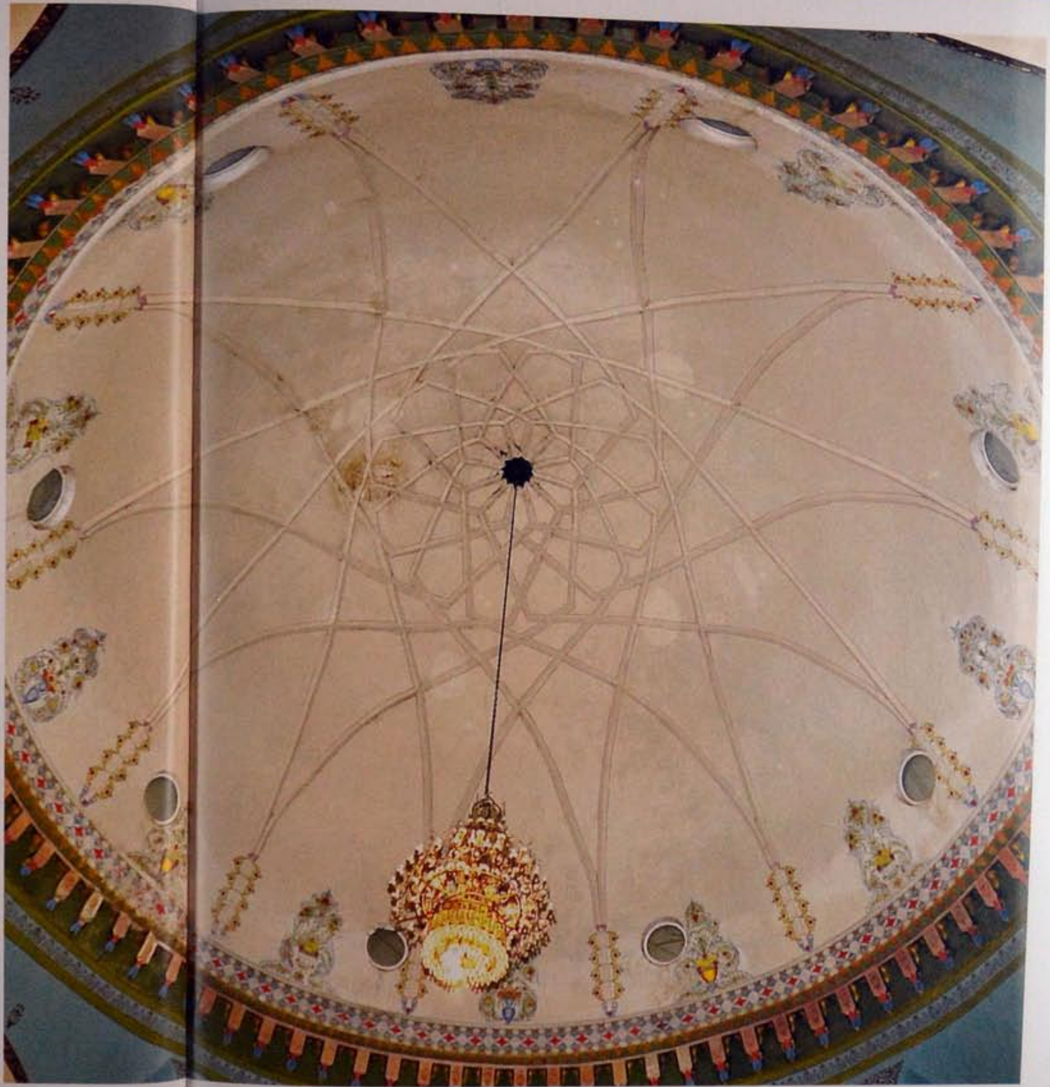

QUBA RAYONU

RUSTOV KƏND MƏSCİDİ

1903-cü ildə məşhur xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin köməyi ilə tikilmiş məscidin geniş ibadət otağının tavanı ardıcıl, bir-birini ritmik şəkildə təkrarlayan doqquz ədəd ağac tir üzərində dayanır. 2008-ci ildə dövlət hesabına əsaslı bərpa edilmişdir.

GUBA

RUSTOV VILLAGE MOSQUE

The mosque was built with financial assistance from the acclaimed philanthropist Haji Zeynalabdin Taghiyev in 1903. The ceiling of the spacious prayer hall rests on nine consecutive wooden pillars which create a rhythmic, repetitive pattern. It was renovated thoroughly by the government of Azerbaijan in 2008.

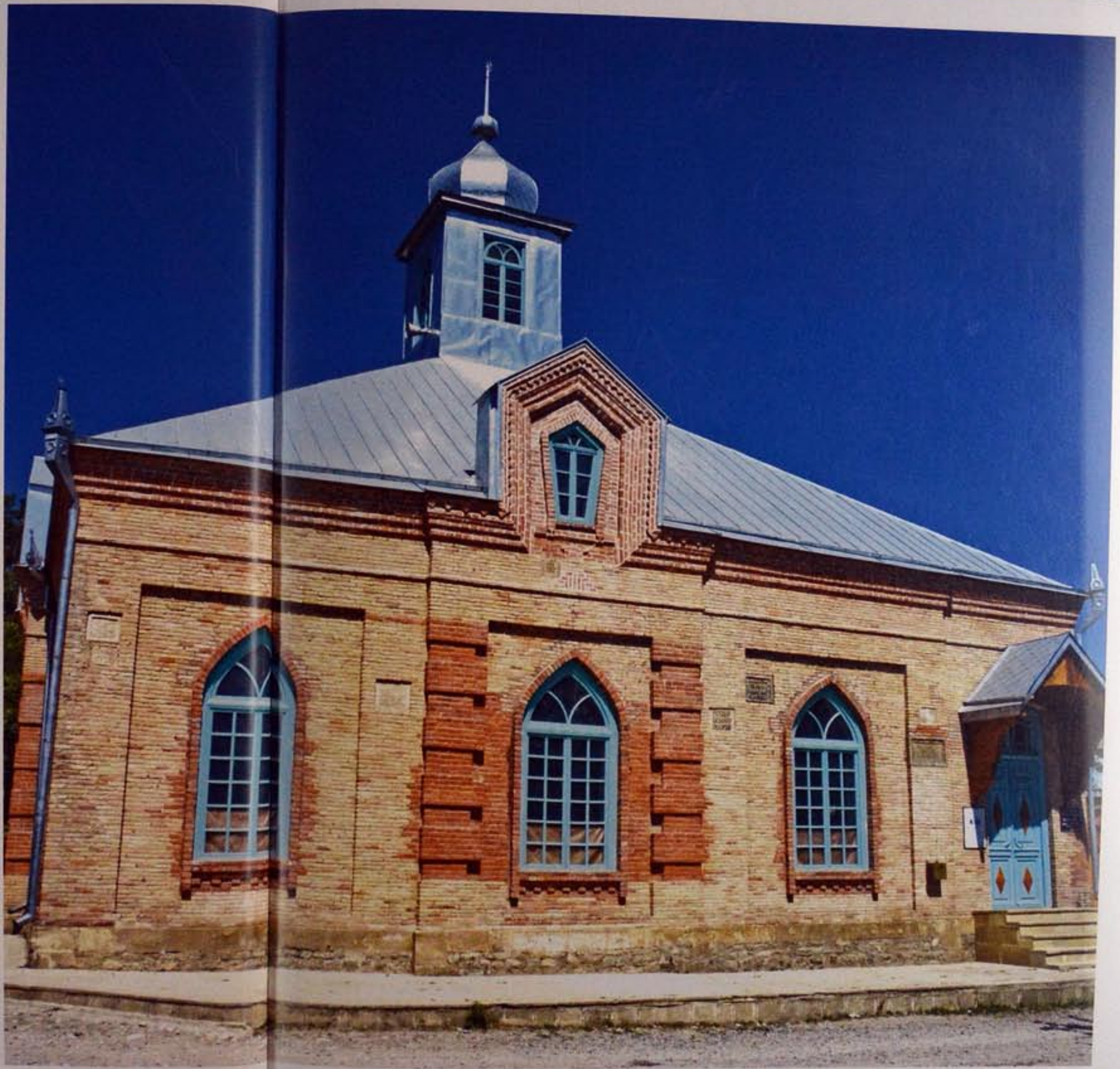

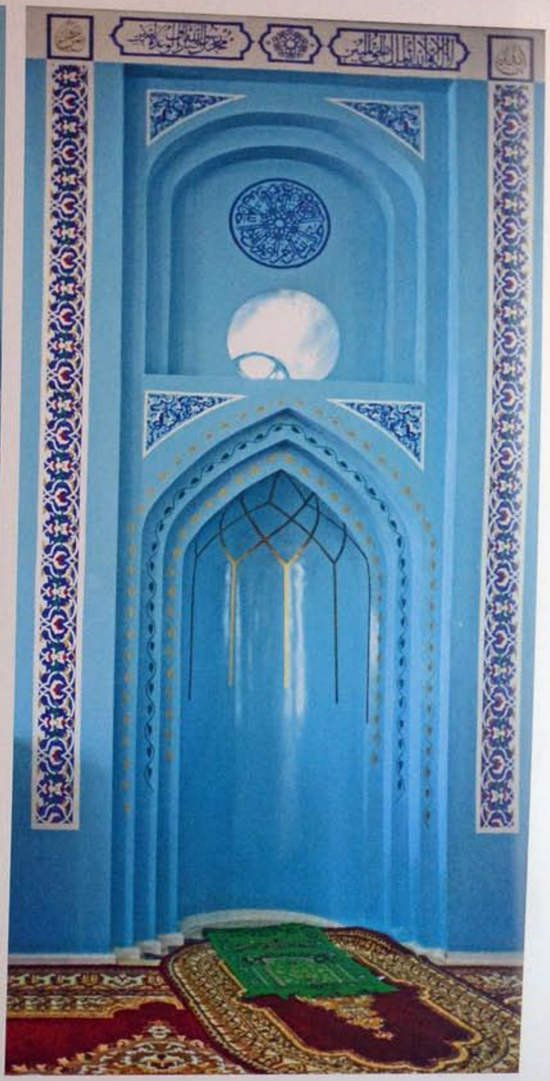

QUSAR ŞƏHƏRİ

MUSTAFA KAZDAL MƏSCİDİ

1998-ci ildə inşa edilmiş məscidin hündürlüyü 40 metr olan minarəsi və 13 günbəzi var.

GUSAR

MUSTAFA KAZDAL MOSQUE

The Mustafa Kazdal Mosque was built in 1988. It has 40 meters high minaret and 13 supplementary domes.

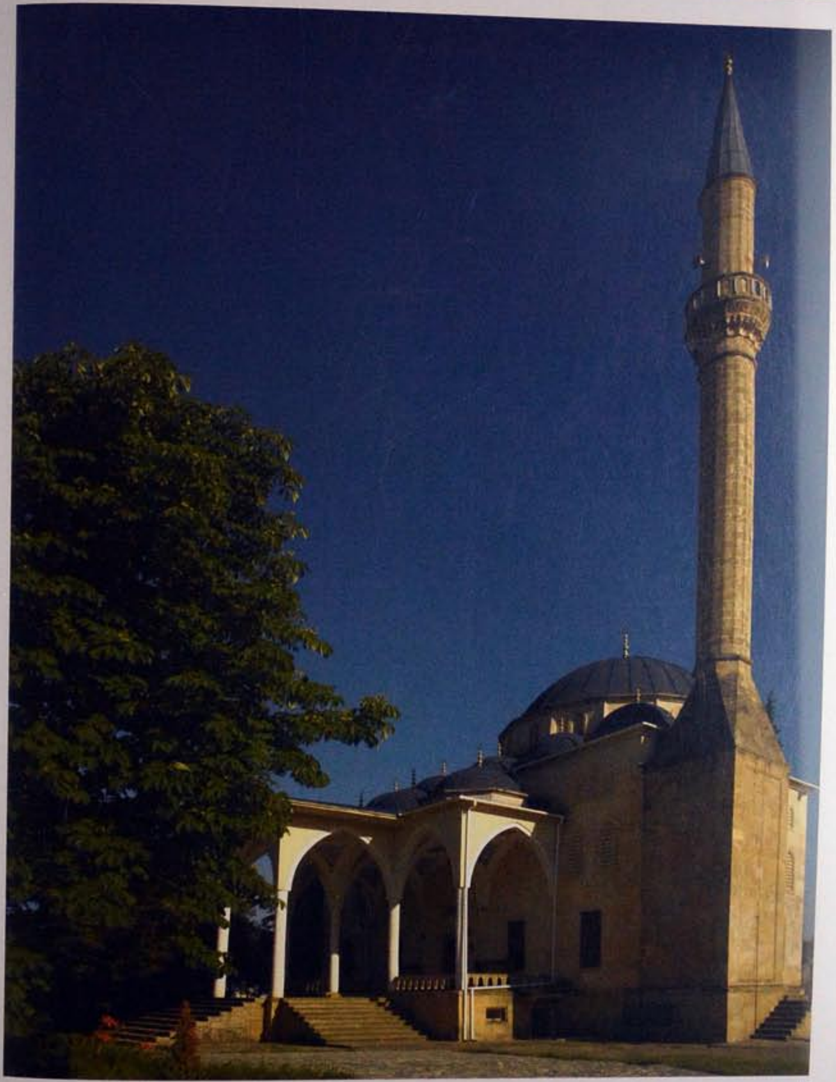

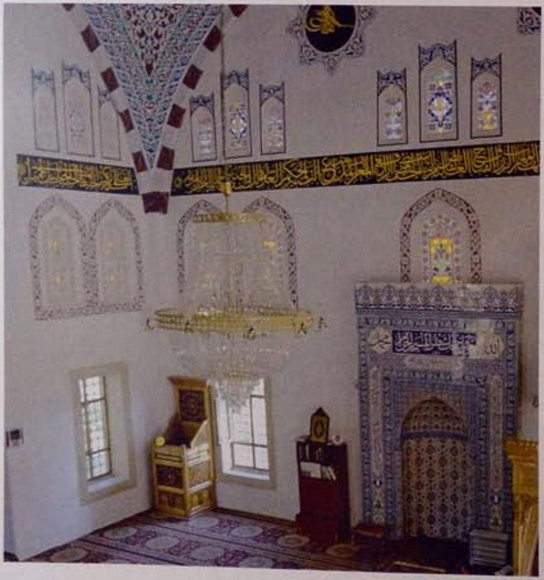

XAÇMAZ ŞƏHƏRİ

TƏZƏ ŞƏHƏR MƏSCİDİ

Yerli əhalinin təşəbbüsü ilə 2006-2007-ci illərdə köhnə məscidin yerində inşa olunmuşdur. Azərbaycanda son illərin məscid memarlığına nümunə sayılan Təzə şəhər məscidi şimal bölgəsinin ən böyük ibadət evlərindən biridir.

KHACHMAZ

TEZE SHEHER (NEW CITY) MOSQUE

The mosque was built in the place of an old mosque in 2006-07, at the local community's initiative. Teze Sheher mosque is considered as an example of mosque architecture of Azerbaijan in recent years and one of the biggest places of worship in the Northern region.

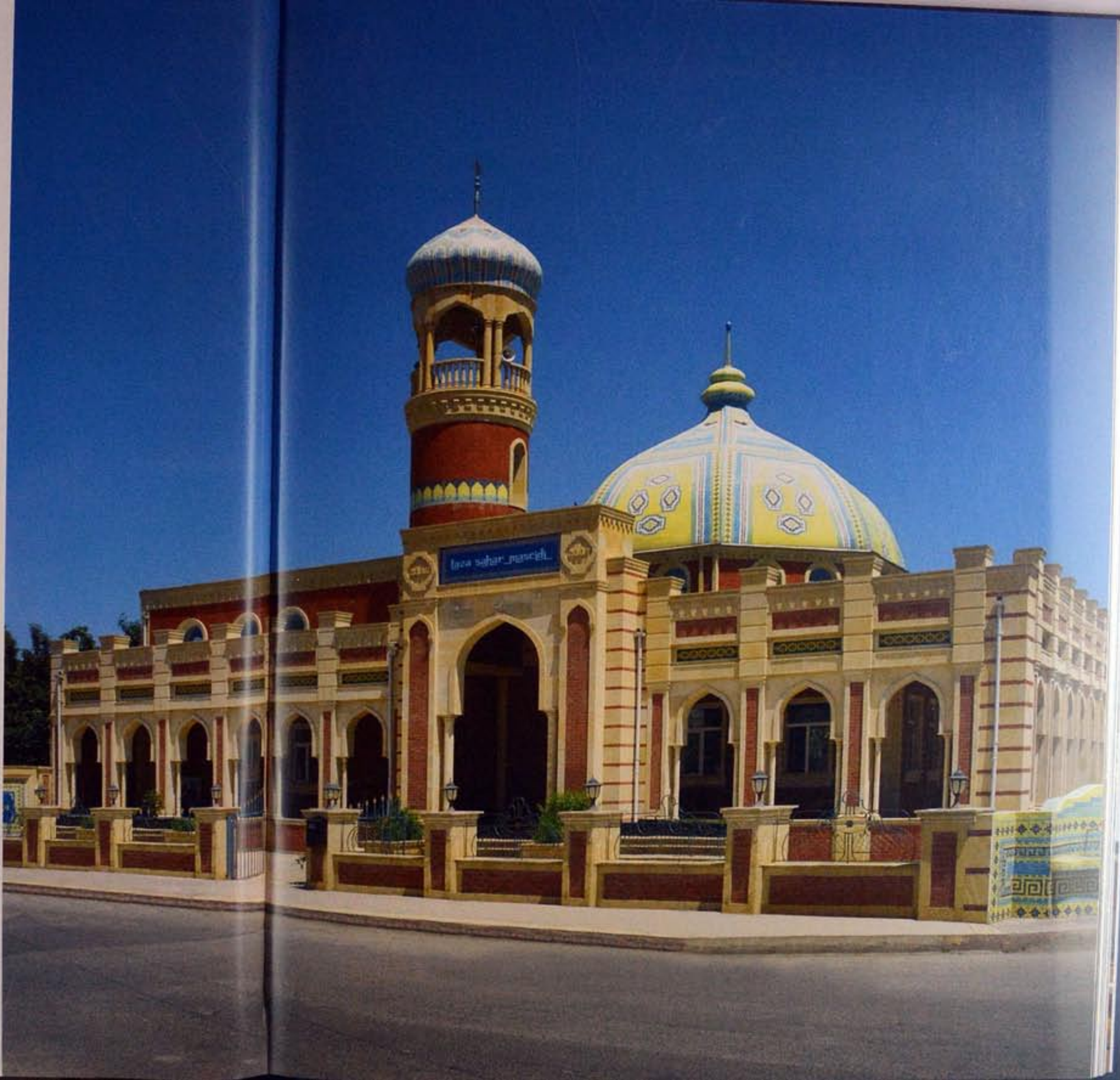

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ

YENİ MƏSCİD

Azərbaycanda tikilmiş son dövrlərə aid ibadət evlərindən olan Qəbələ şəhərindəki bu məscid Heydər Əliyev Fondunun sifarişi ilə inşa edilmişdir. Bünövrəsi 2010-cu ilin may ayında qoyulmuş, 2013-cü il fevral ayının 23-də isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə açılışı olmuşdur.

GABALA

NEW MOSQUE

One of the latest mosques built in Azerbaijan, the New Mosque in Gabala funded by the Heydar Aliyev Foundation. The mosque's foundations were laid in May 2010, and on February 23, 2013 the President the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev attended the opening ceremony.

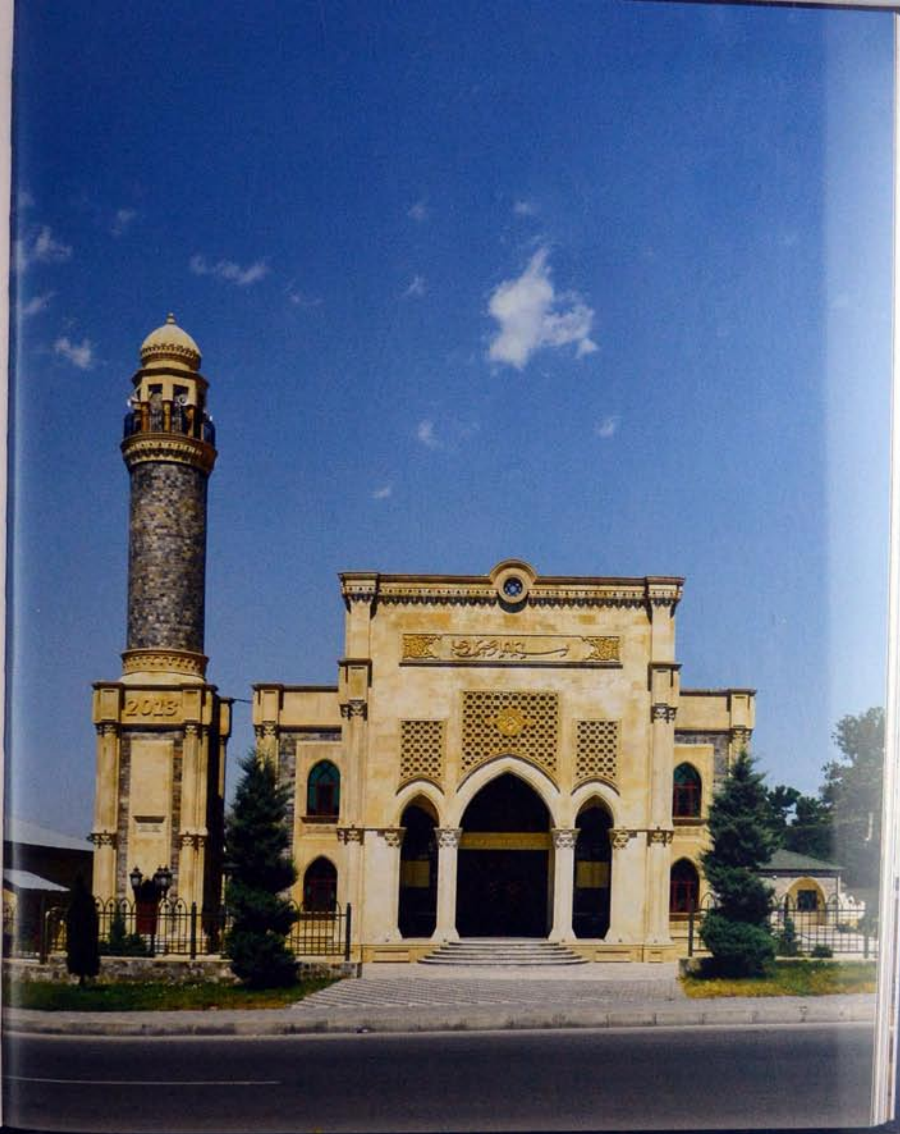

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

İnşasına 1896-cı ildə başlanmış və 1906-cı ildə tamamlanmışdır. Sovet dövründə məscid binasından əvvəl anbar, kinoteatr, klub, iclas və məhkəmə zalı kimi istifadə olunmuş, 2005-ci ildə əsaslı təmir-bərpa işlərindən sonra yenidən şəhər Cümə məscidi kimi fəaliyyətə başlamışdır.

GABALA

JUMA MOSQUE

The construction of the mosque commenced in 1896 and was completed in 1906. During the Soviet era the mosque was used first as a warehouse, then a cinema, community club, conference room and courtroom. It was renovated in 2005 and reopened for worship as the city's Juma Mosque.

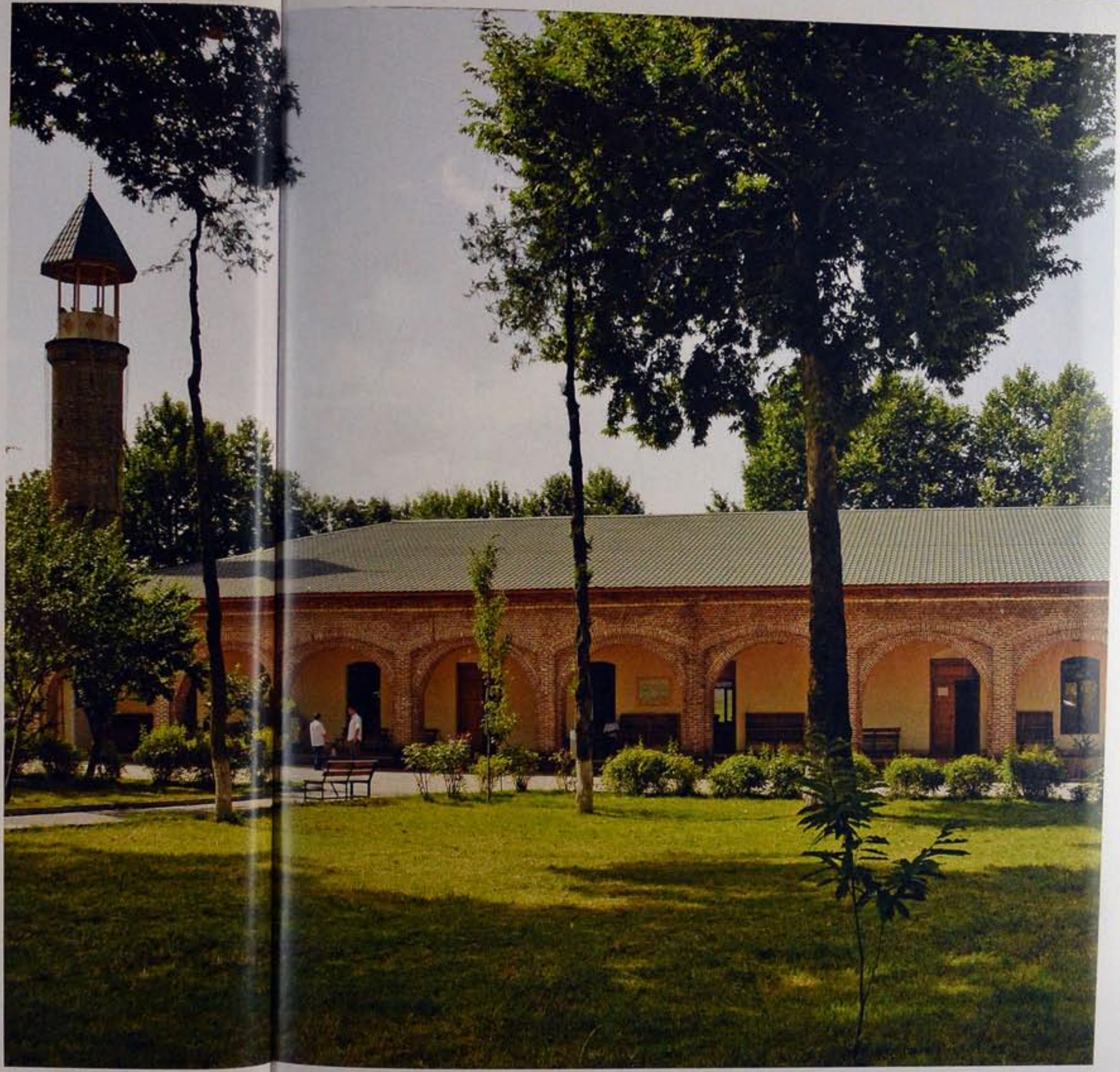

محمد

ŞƏKİ ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

Çaylaq daşı və bişmiş kərpicdən tikilmiş məscidin tarixi XVIII-XIX əsrlərə aid edilir. Onun nəzdində fəaliyyət göstərən mədrəsədə hələ XIX əsrdə Azərbaycanın bir sıra görkəmli maarifçiləri təhsil almışlar. Mədrəsə bu gün də fəaliyyətini davam etdirir.

SHEKI

JUMA MOSQUE

The mosque dates back from the 18th-19th centuries and was built of boulder and firebrick. A great many prominent educators of Azerbaijan went to the madrasa at the mosque in the 19th century. The madrasa is still functioning.

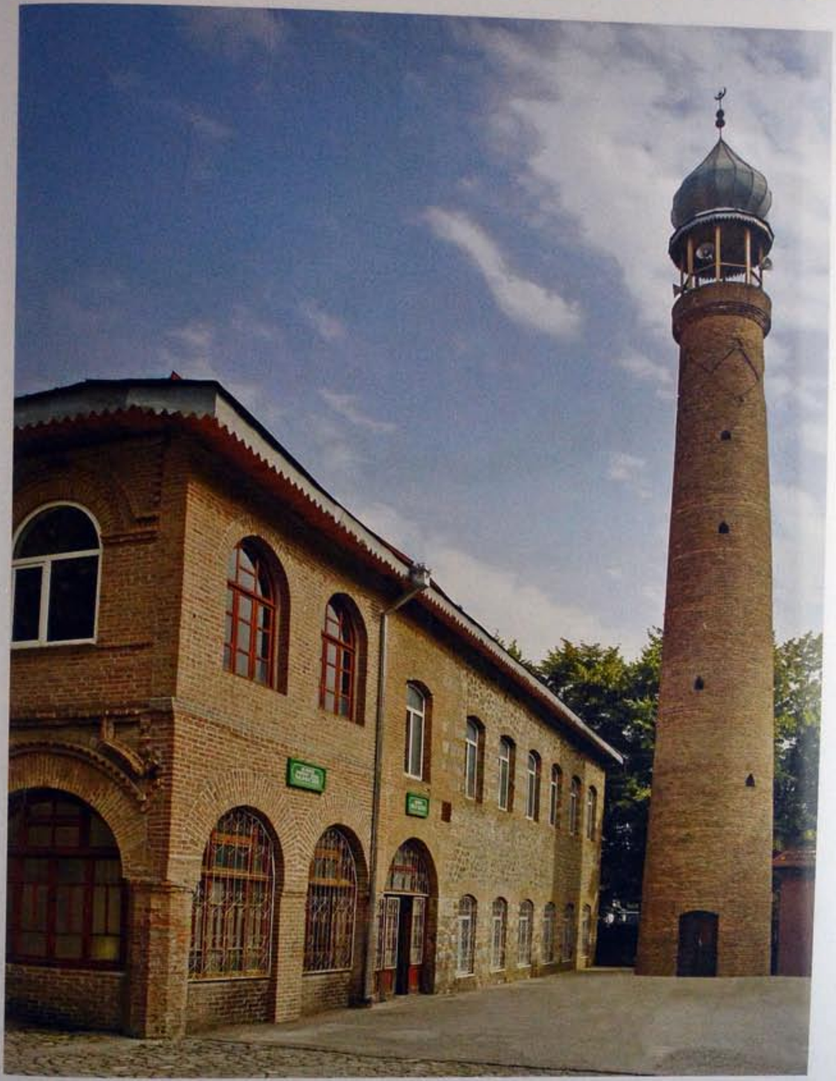

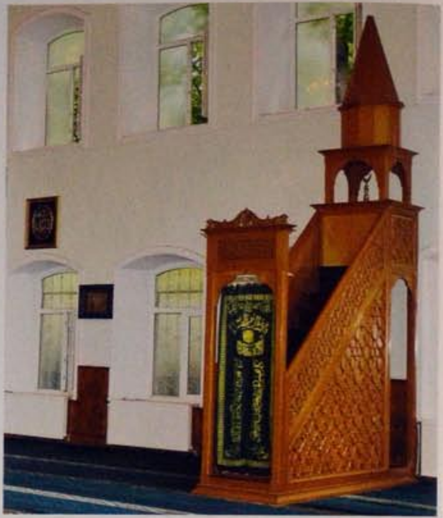
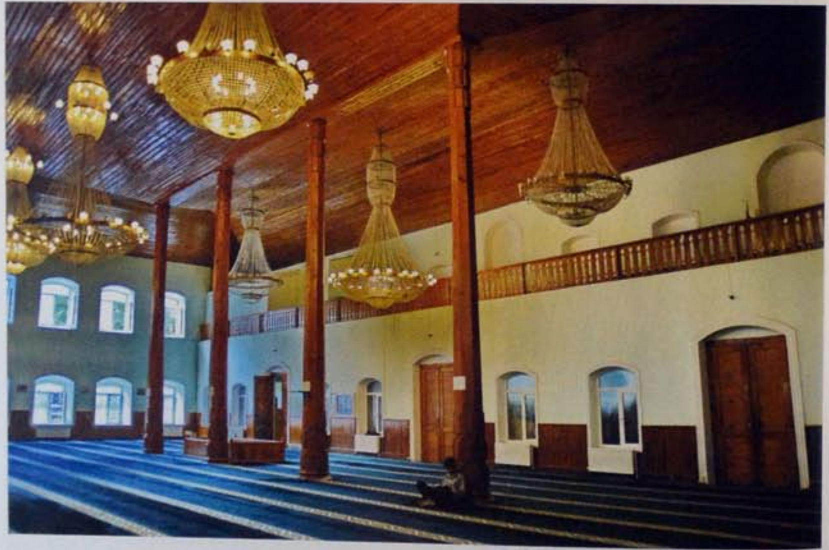
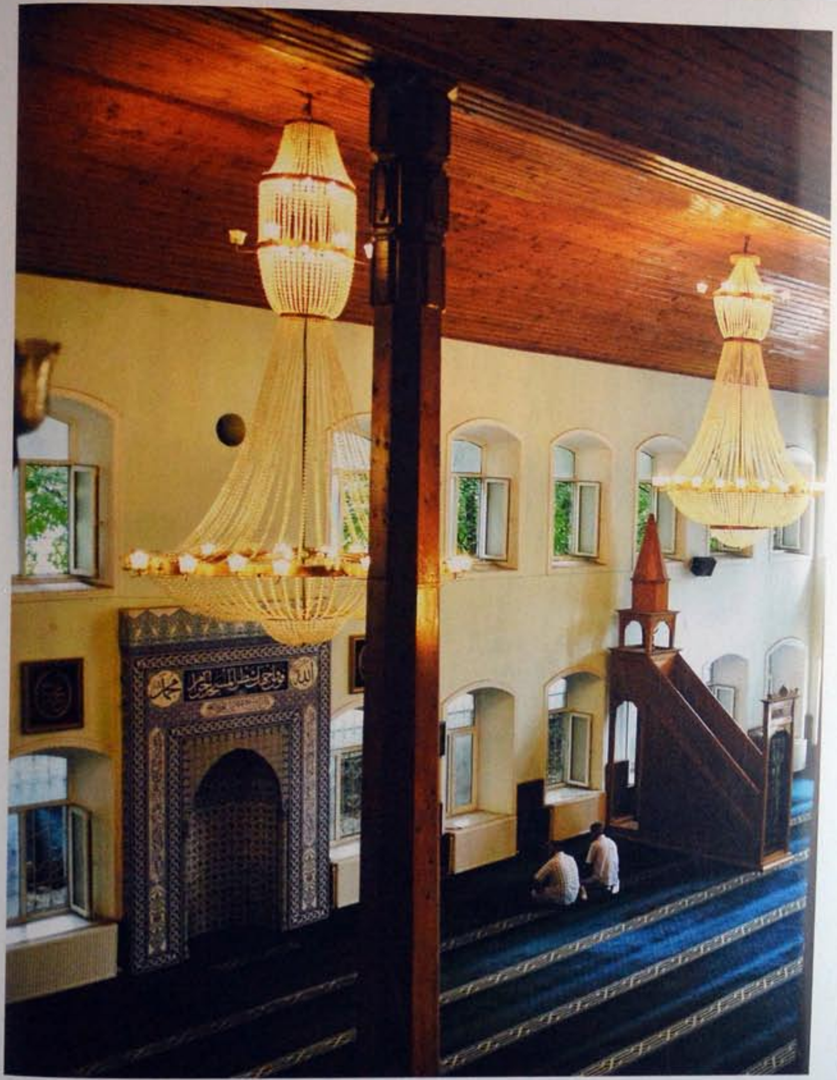

ŞƏKİ RAYONU, AYDINBULAQ KƏNDİ

HACI MİRƏLƏKBƏR AĞA MƏSCİDİ

2010-cu ildə müasir üslubda tikilmişdir. Məscidin ibadət zalında eyni vaxtda 200 nəfər namaz qıla bilər. İbadət evinin hündür və geniş günbəzi, 20 metrə yaxın hündürlüyü olan şərəfəli minarəsi var.

SHEKI, AYDINBULAG VILLAGE

HAJI MIRALAKBAR AGA MOSQUE

It was built in 2010 in a contemporary style. The mosque's prayer hall can admit up to 200 people at a time. The mosque has a high, wide dome and almost 20 metres tall minaret with balcony.

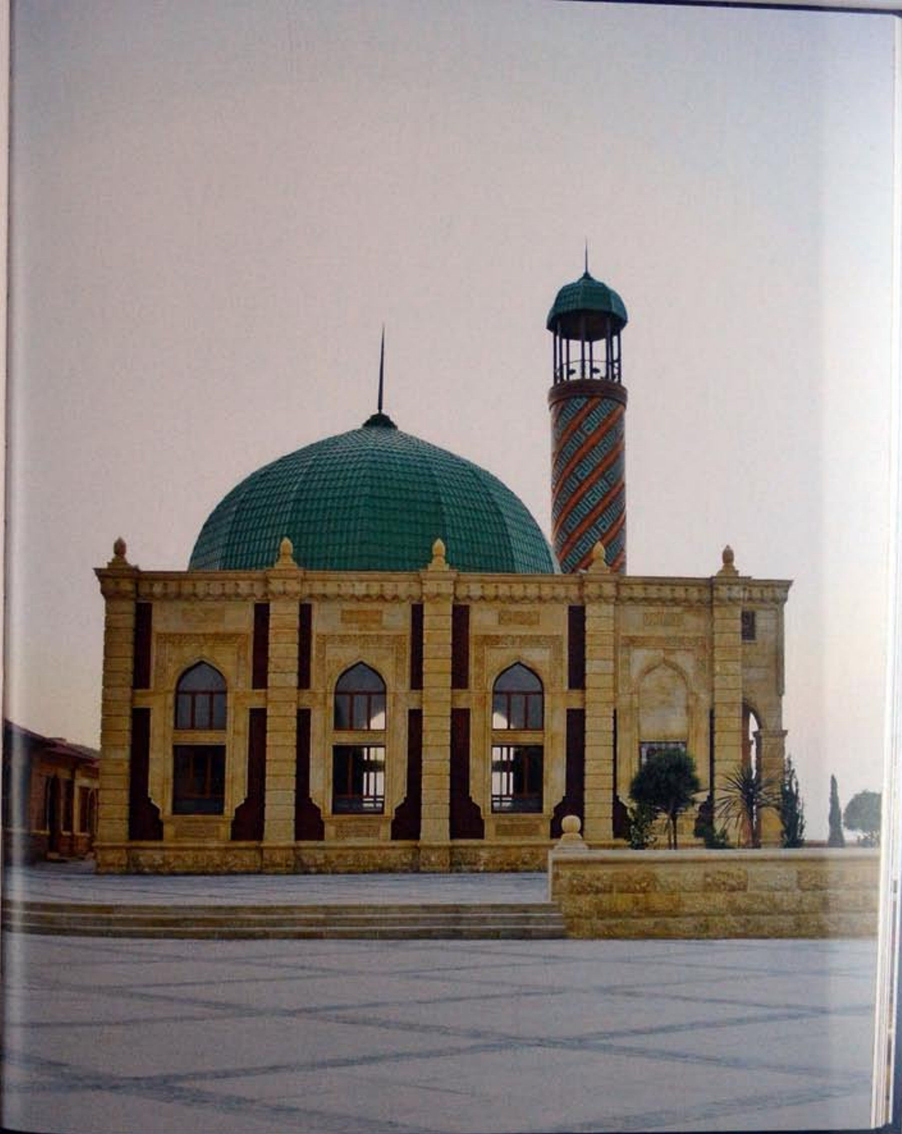

بسم الله الرحمن الرحيم
لا اله الا الله محمد رسول الله
الله

ZAQATALA ŞƏHƏRİ

MƏRKƏZİ CÜMƏ MƏSCİDİ

1998-2001-ci illərdə tikilib istifadəyə verilmiş Zaqatala mərkəzi Cümə məscidinin günbəzlərinin örtüyü üçün 24 tondan artıq qurğuşundan istifadə olunmuşdur. Məscidin minarələri, moizə kürsüsü və məhəccərləri İstanbul emalatxanalarında Afrikadan gətirilmiş xüsusi ağac materialından hazırlanmışdır.

ZAQATALA

CENTRAL JUMA MOSQUE

The Central Juma Mosque in Zagatala was built in 1998-2001. More than 24 tonnes of lead were used to cover the central dome. The mosques minarets, pulpit and handrails were made in Istanbul workshops of special timber imported from Africa.

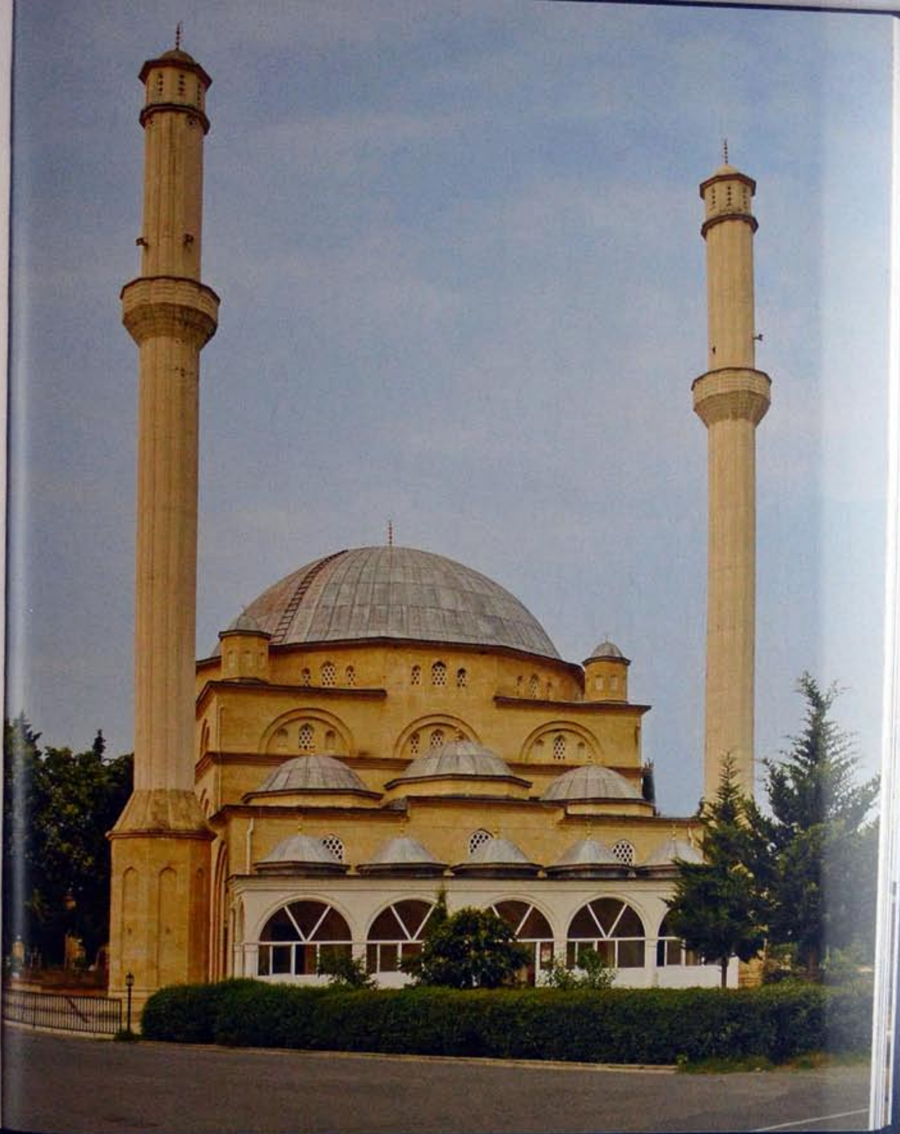

محمد
الله

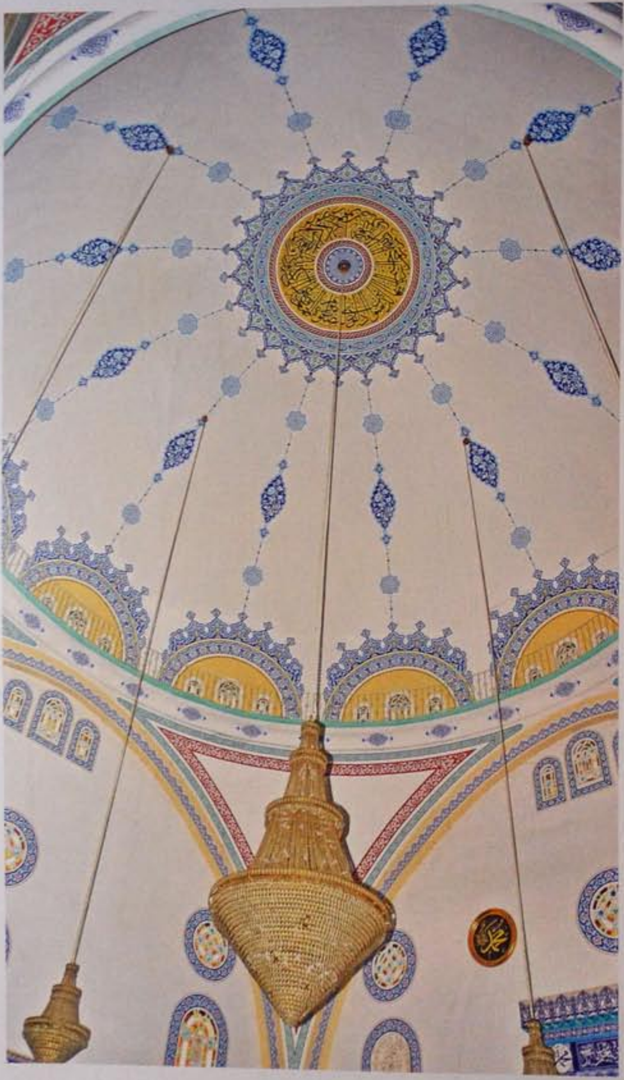

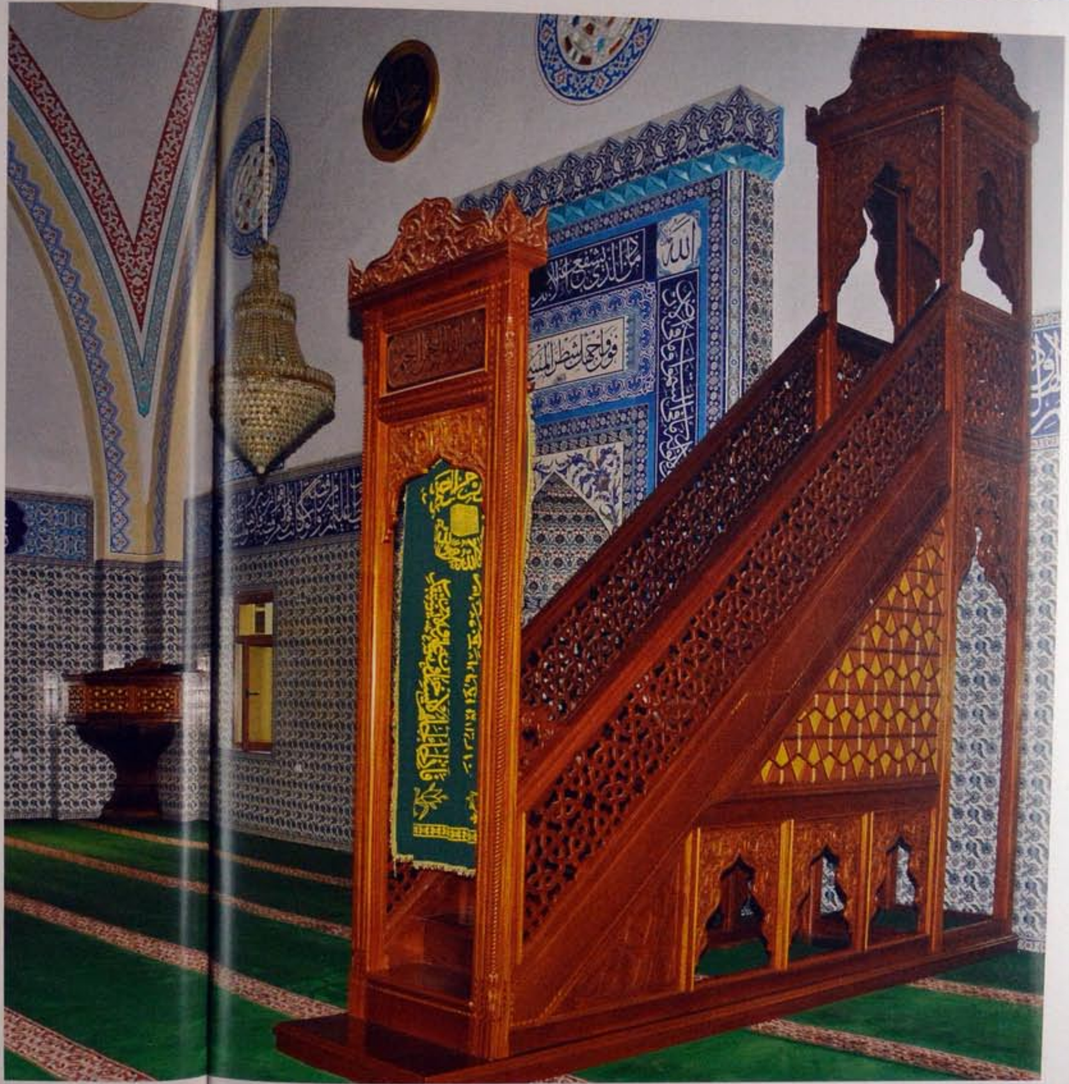

BALAKƏN ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

El arasında "Minarəli məscid" kimi tanınan Balakən Cümə məscidi 1867-1877-ci illərdə tikilmişdir. Hündürlüyü 45 metr olan minarəsinin üzü klassik Şərq ornamentləri ilə işlənmişdir. Məscidin mehrabı da gözəl nəbati naxışlar və Qurani-Kərimdən ayələrlə tərtib olunmuşdur. Azərbaycanda memarlığı və minarəsinin hündürlüyü ilə seçilən ən iri məscidlərdən biridir.

BALAKAN

JUMA MOSQUE

Commonly referred to as the Minaret Mosque, the Balakan Juma Mosque was built in 1867-77. The surface of the 45 metres tall minaret is finished with classic Eastern ornaments. The mosque's Mihrab is also decorated with embellishment and ayats from the Holy Koran. This is one of the largest mosques in Azerbaijan, distinguished by its architectural concept and the height of its minaret.

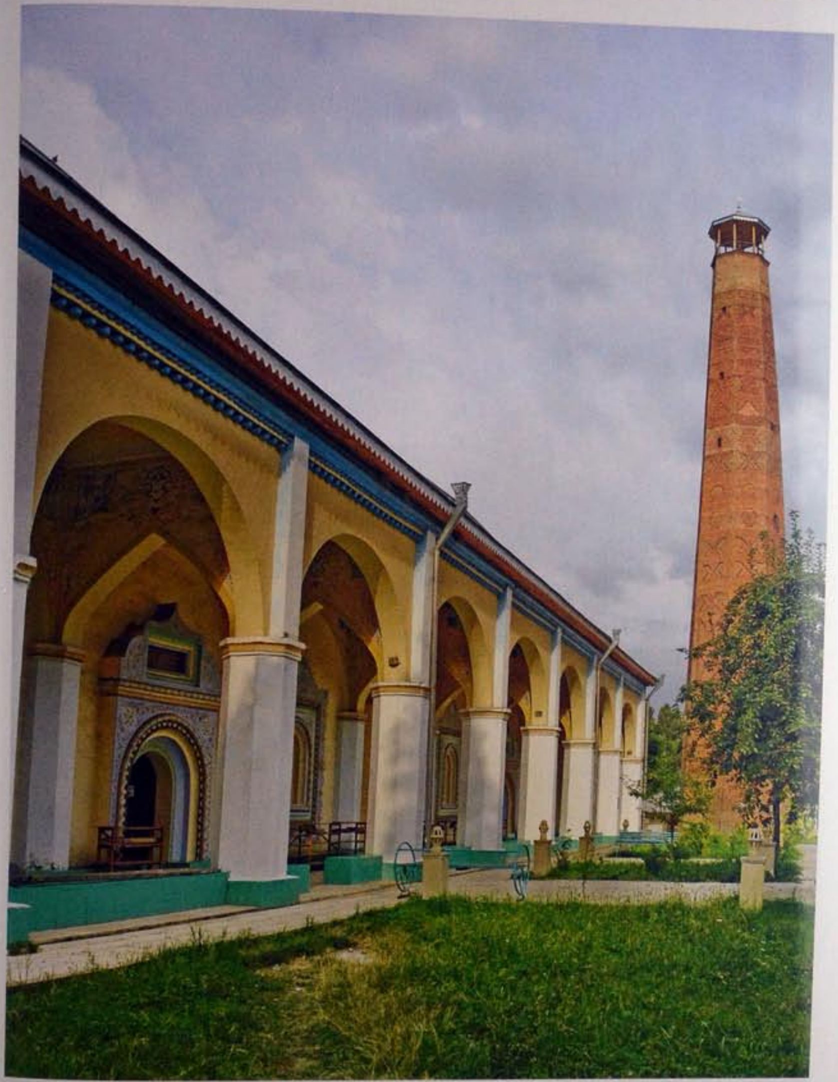

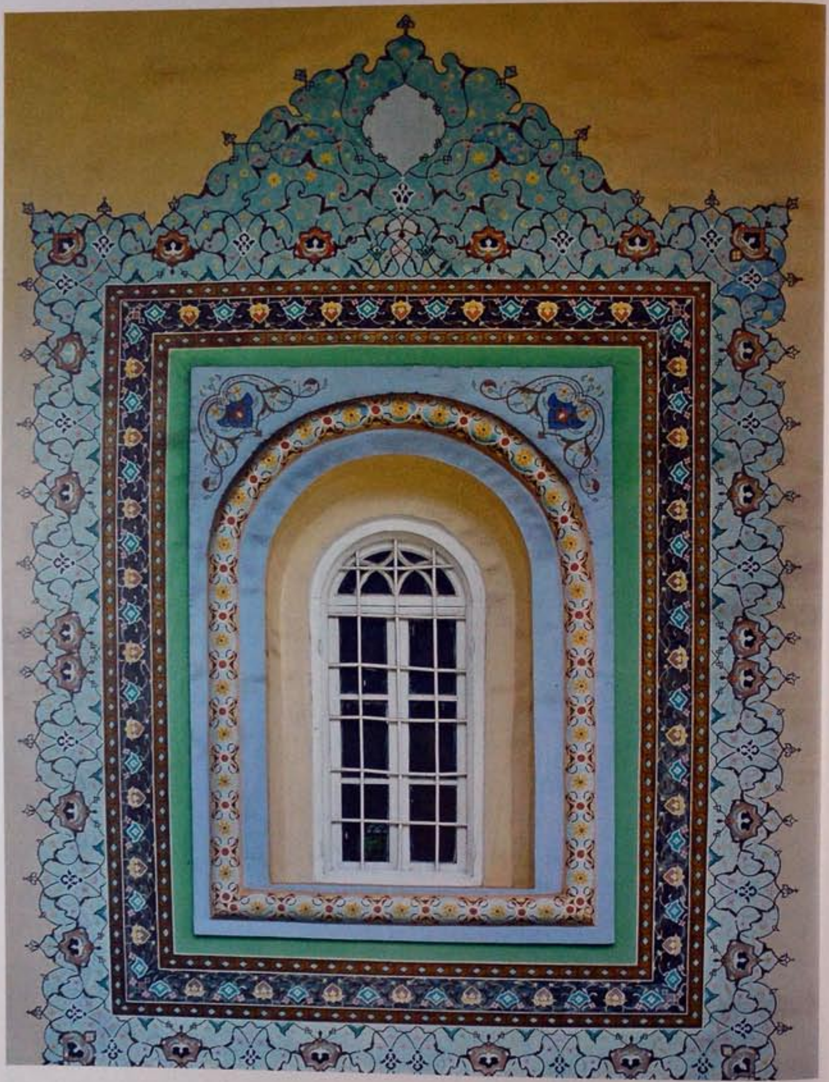
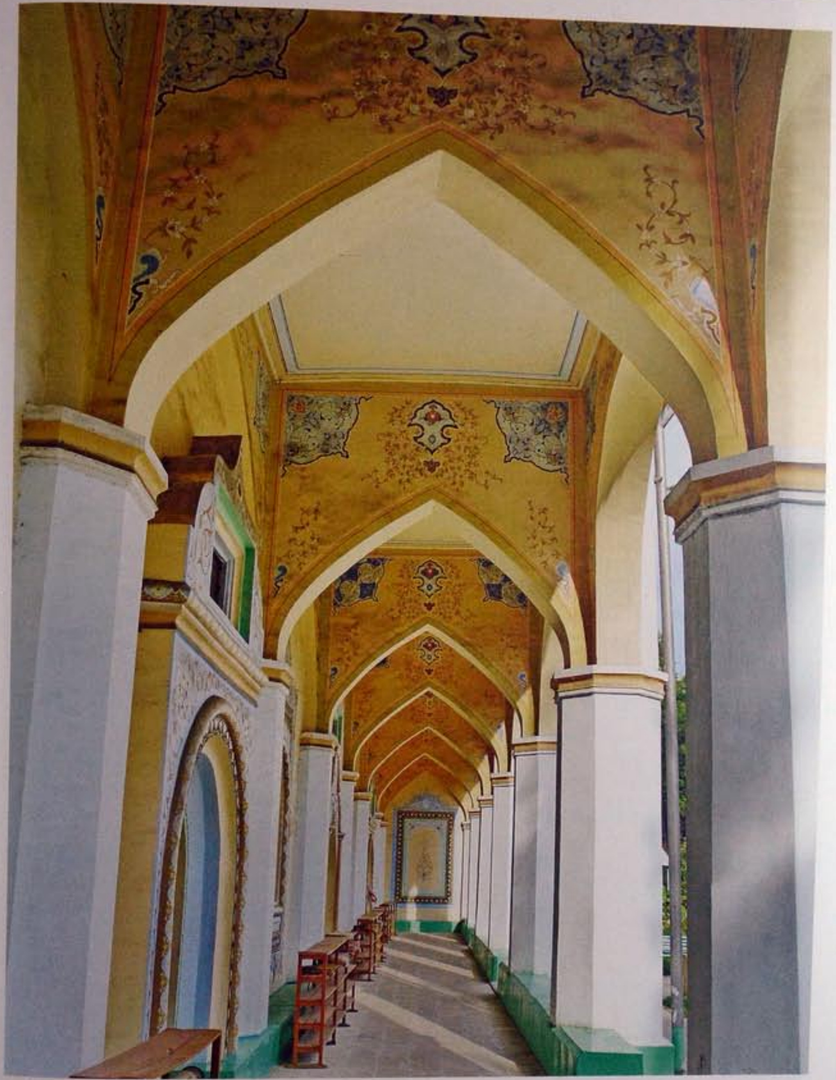

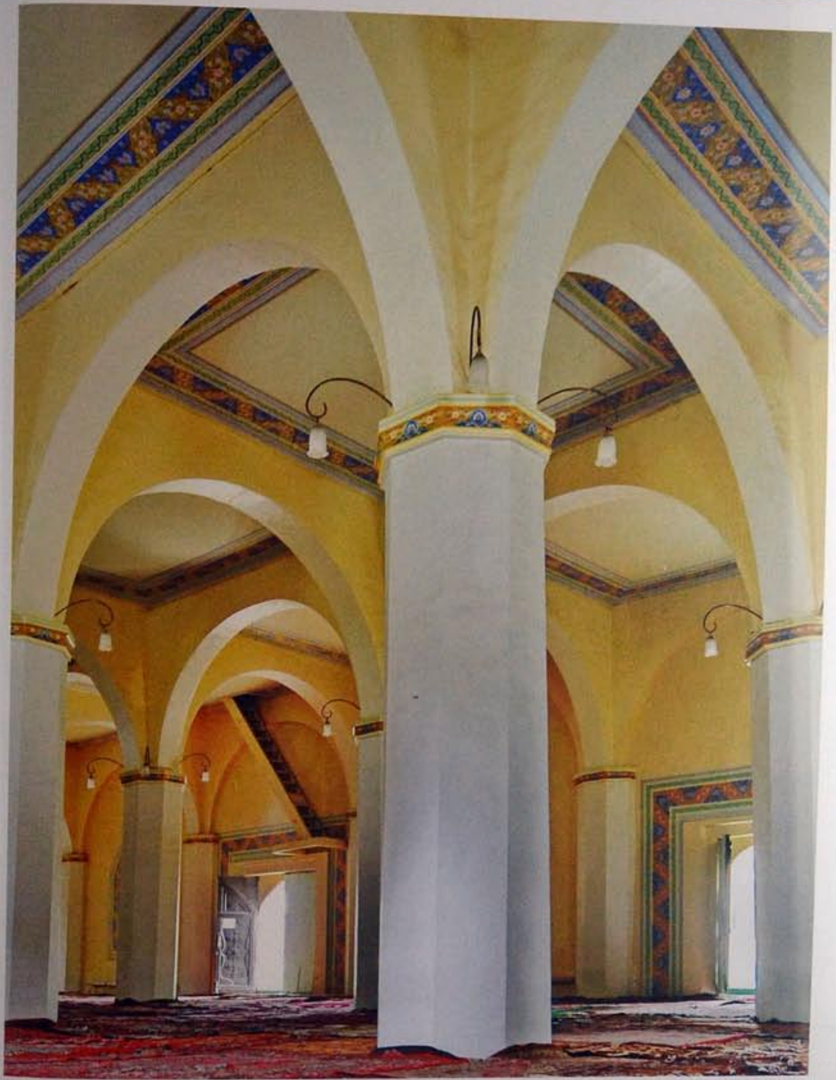

ŞAMAXI ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

Cənubi Qafqazın ən qədim məscidi olan Şamaxı Cümə məscidi 743-cü ildə inşa edilmişdir. Məscid zəlzələlərdən dəfələrlə ziyan çəkmiş, 1918-ci ildə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri soyqırımının şahidi və qurbanı olmuşdur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə daha görkəmli şəkildə yenidən qurulmuş, 17 may 2013-cü ildə möhtəşəm açılış mərasimi keçirilmişdir.

SHAMAKHI

JUMA MOSQUE

Shamaki Juma Mosque is considered the most ancient mosque of Southern Caucasus and was built in 743. The mosque was severely damaged in earthquakes, witnessed and became victim of the mass slaughter on March 1918 by Armenian dashnaks against Azerbaijanis. It was fundamentally renovated in accordance with the decree of Azerbaijani President Ilham Aliyev and the grand opening ceremony was held on May 17, 2013.

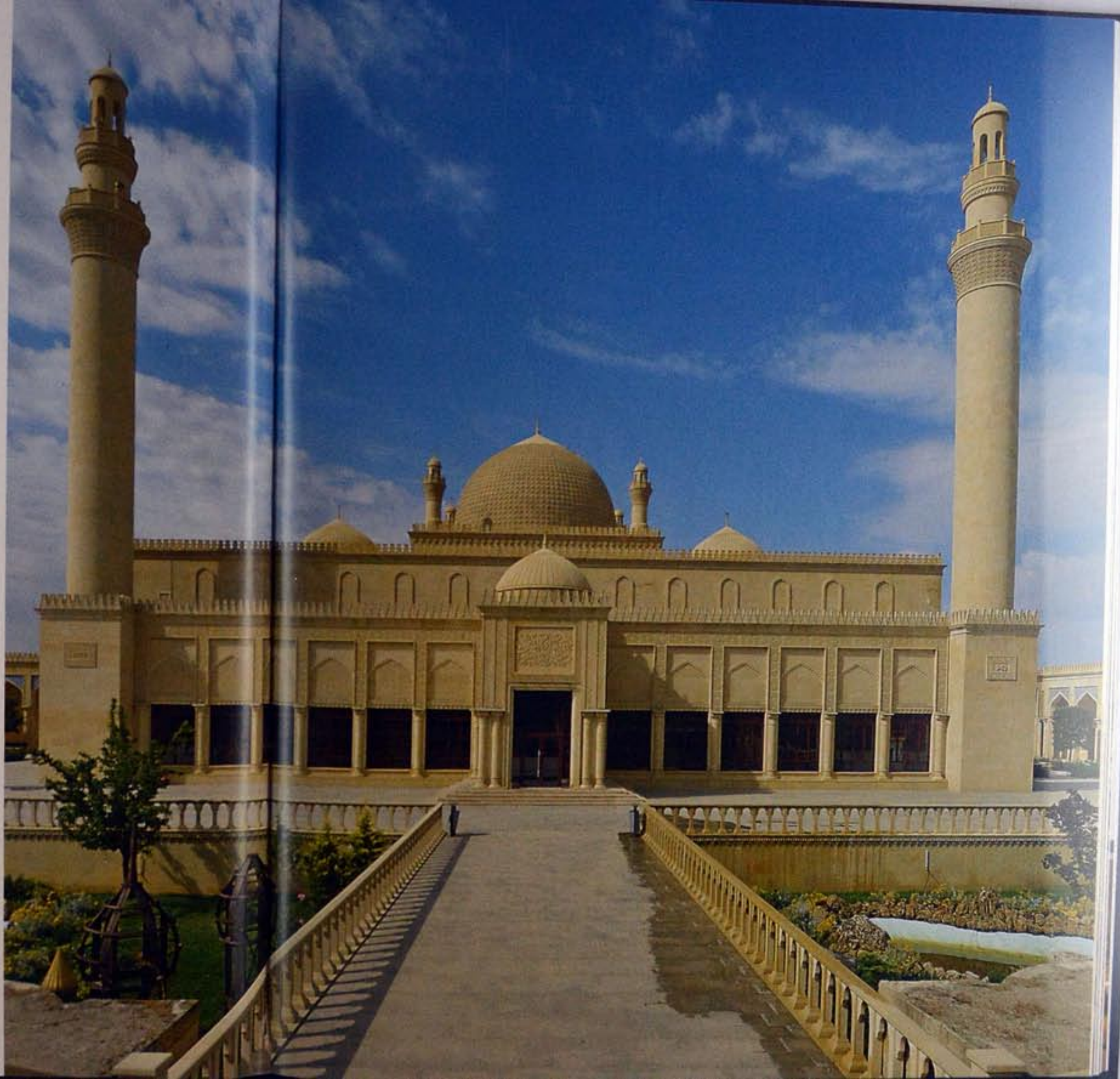

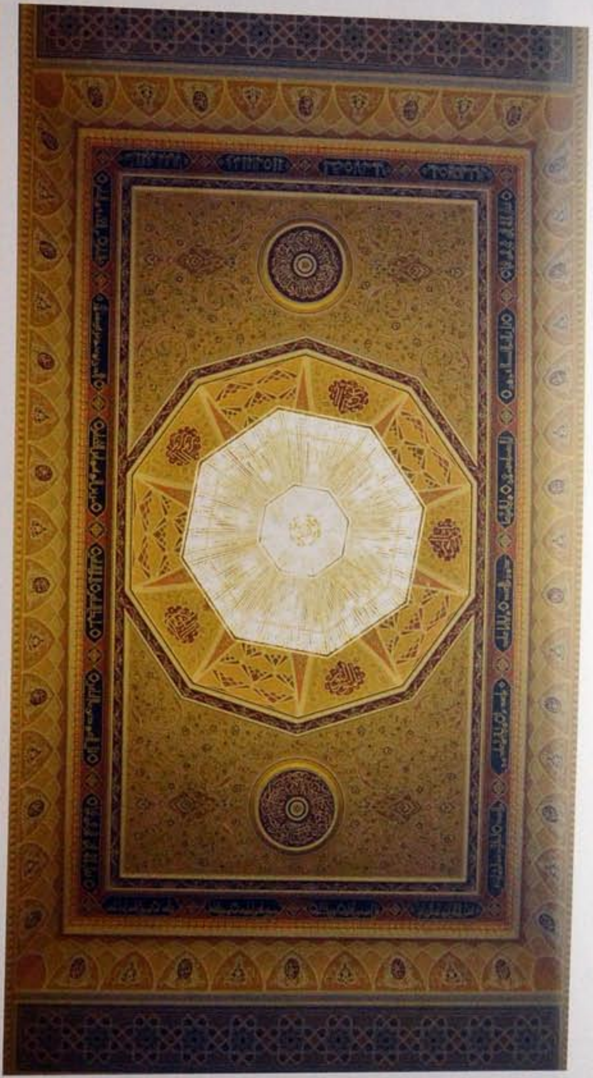

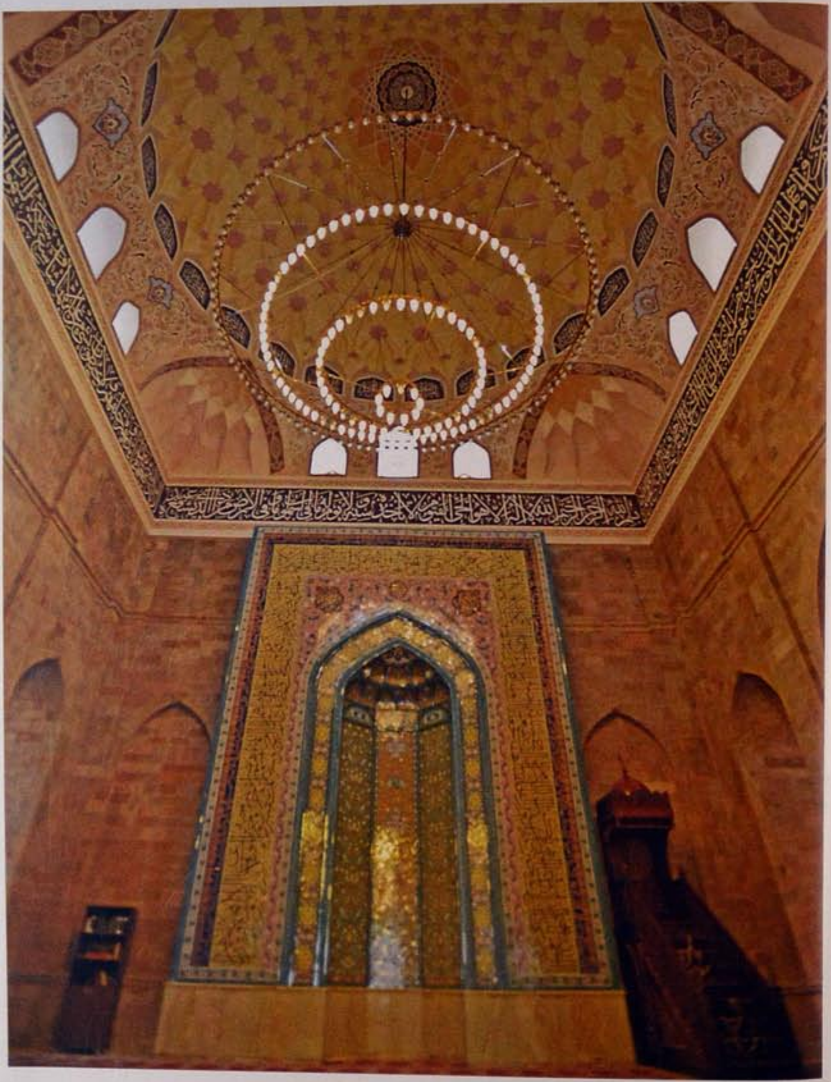

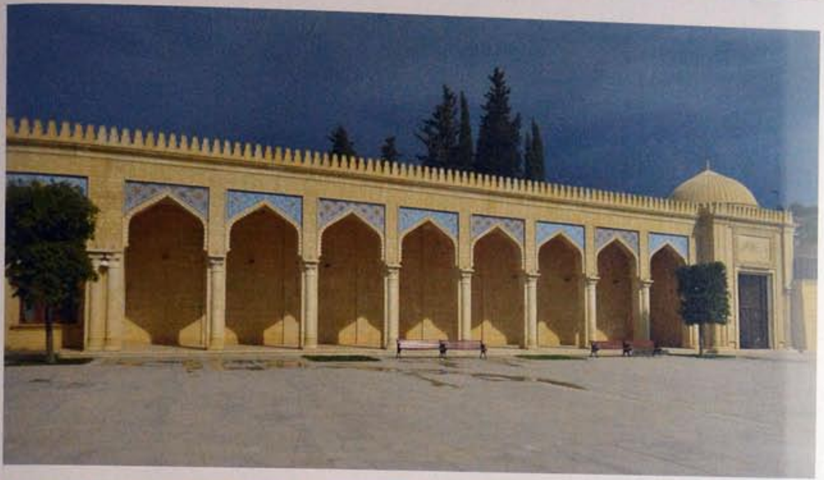

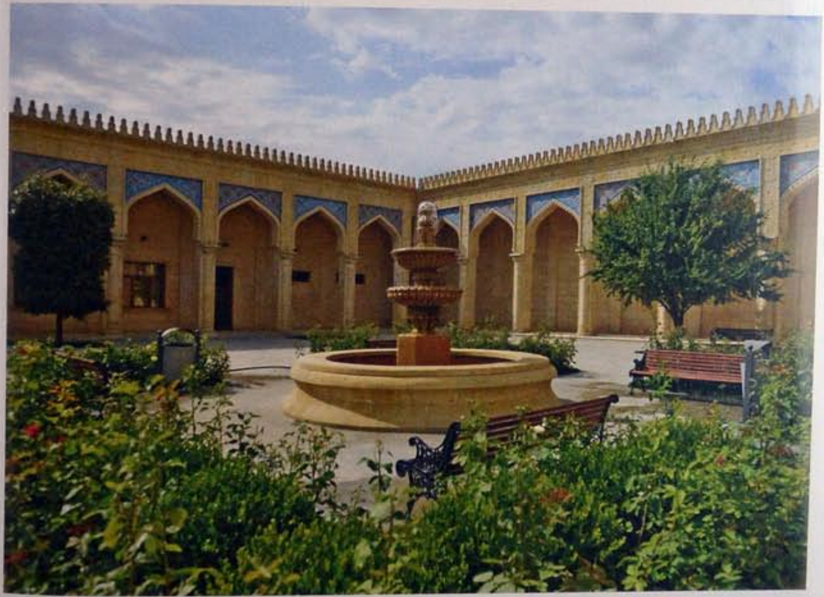

AĞSU RAYONU

ƏRƏBMEHDİBƏY KƏND MƏSCİDİ

2007-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü və maddi vəsaiti hesabına inşa edilmişdir. Tikintidə əsasən müasir inşaat materiallarından istifadə olunmuşdur.

AGHSU

ARABMEHDIBEY VILLAGE MOSQUE

The mosque was built in 2007 at the local community's initiative and funding. Cut stone and contemporary building materials were used in the construction.

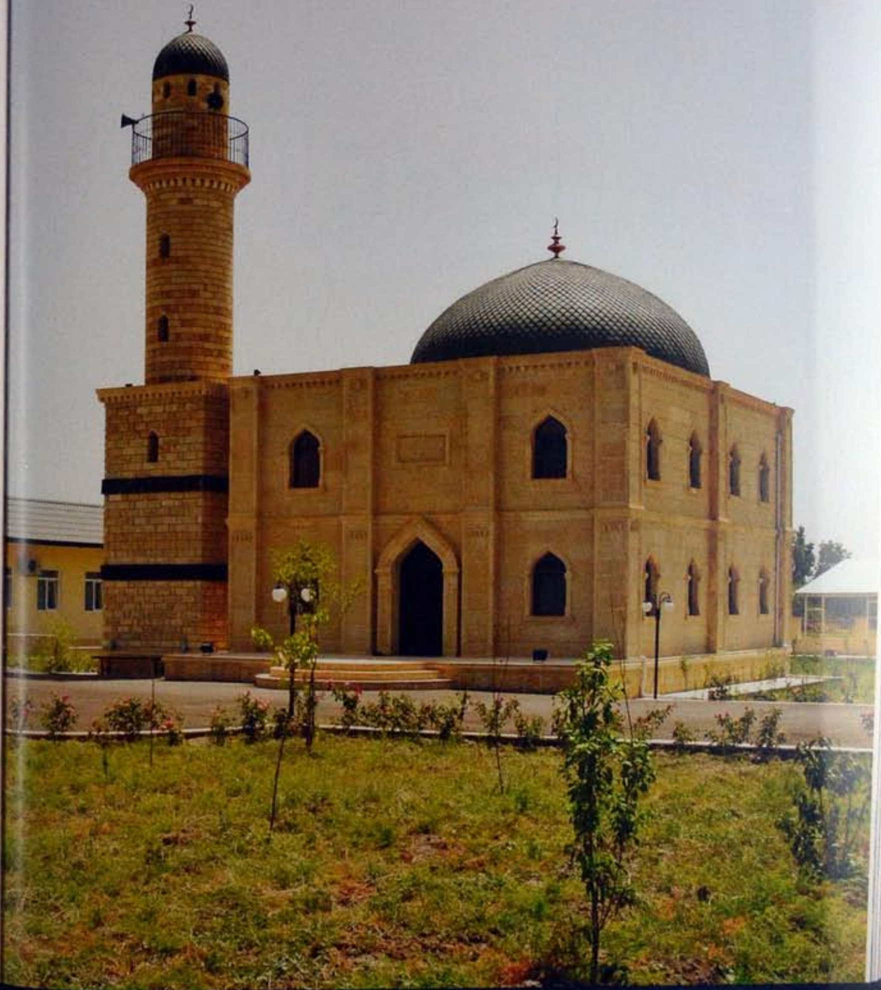

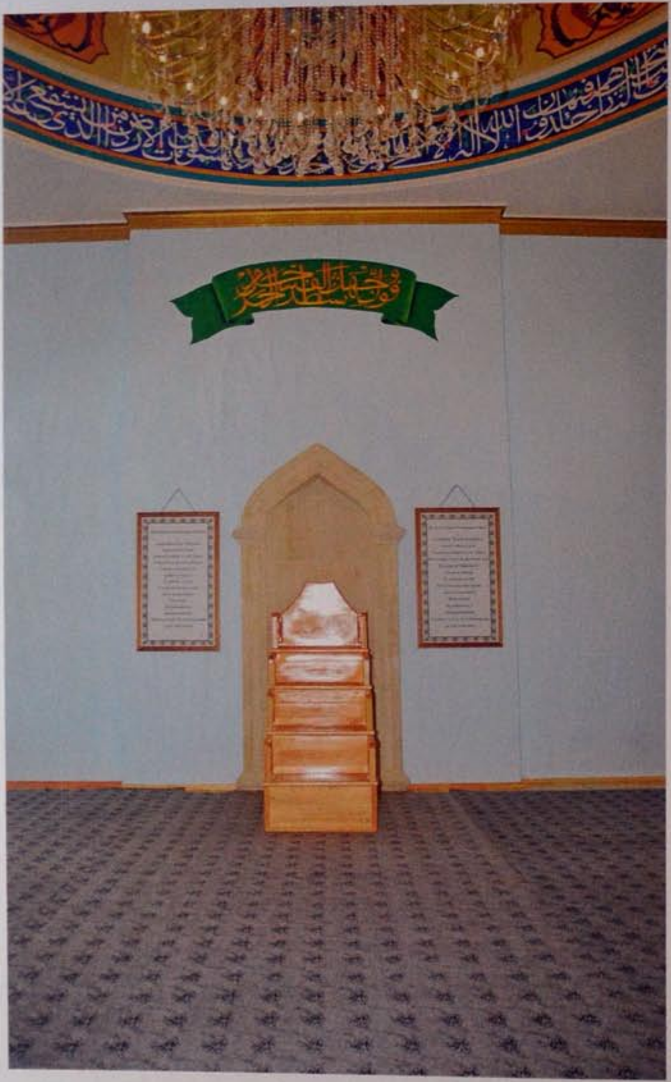

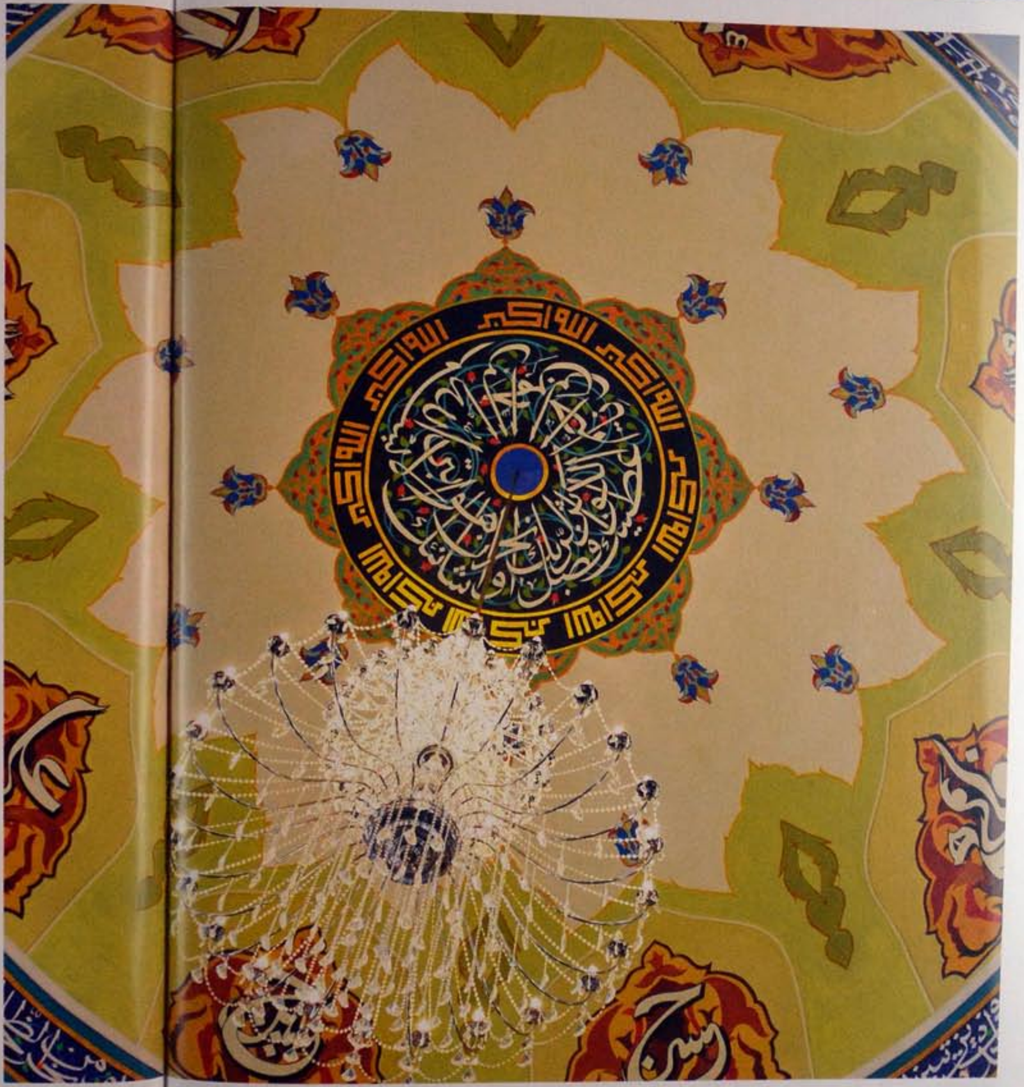

KÜRDƏMİR ŞƏHƏRİ

İMAM RZA MƏSCİDİ

Məscidin təməli 1999-cu ildə qoyulmuş, 2002-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 2009-cu ildə təmir olunmuş bu ibadət evində eyni vaxtda 350 nəfərin namaz qılması üçün tam şərait mövcuddur.

KURDAMIR

IMAM RZA MOSQUE

Foundation of the Imam Rza Mosque was laid in 1999 and it was opened for worship in 2002. The mosque was renovated in 2009 and can admit up to 350 worshippers at a time.

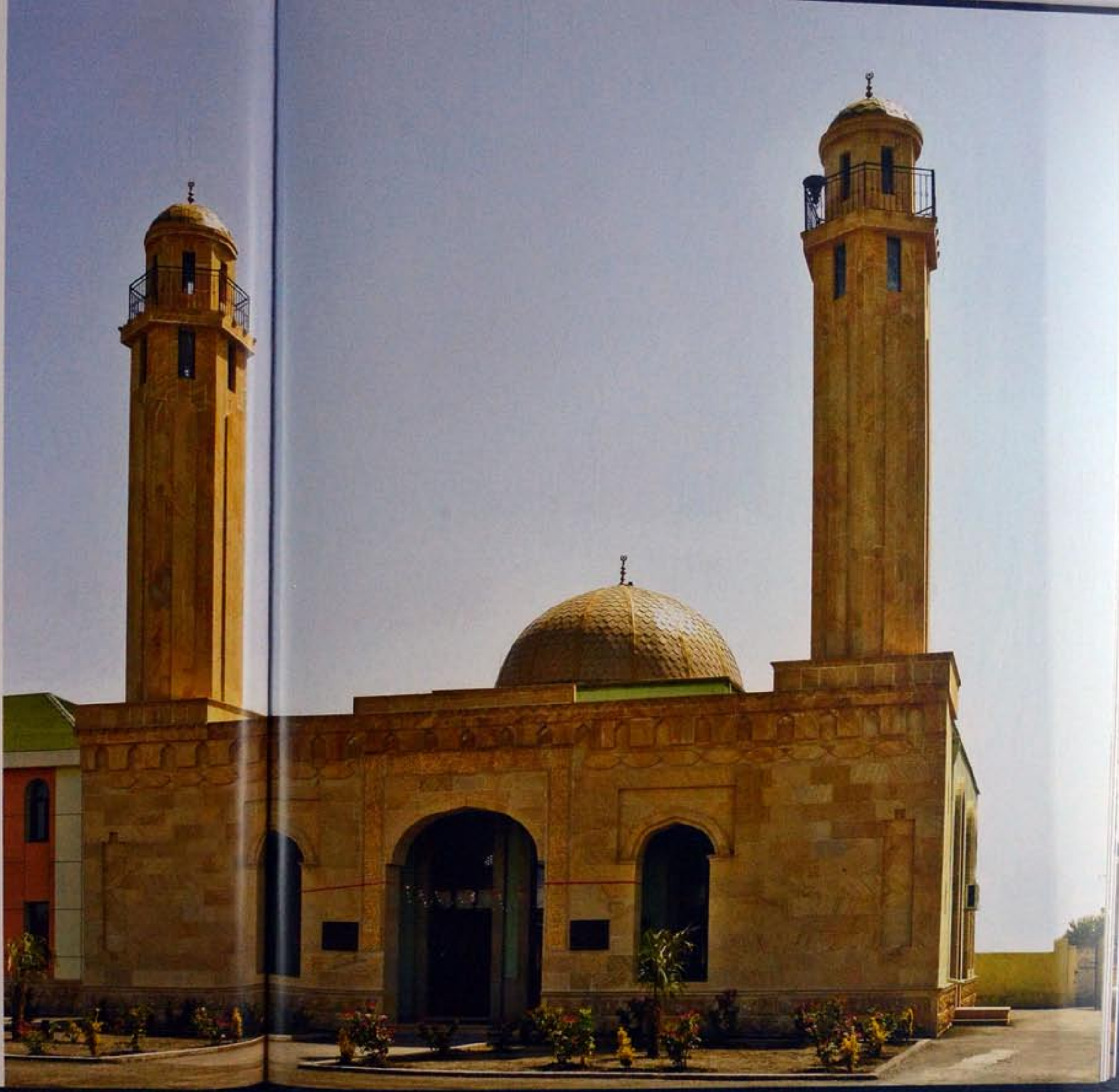

UCAR RAYONU

ÇİYNİ KƏND MƏSCİDİ

El arasında "Hacı Ağamirzə" məscidi kimi tanınan Çiyni məscidi 2007-ci ildə inşa olunmuşdur.

UJAR

CHIYNI VILLAGE MOSQUE

Commonly referred to as Haji Aghamirza Mosque, the Chiyni Mosque was built in 2007.

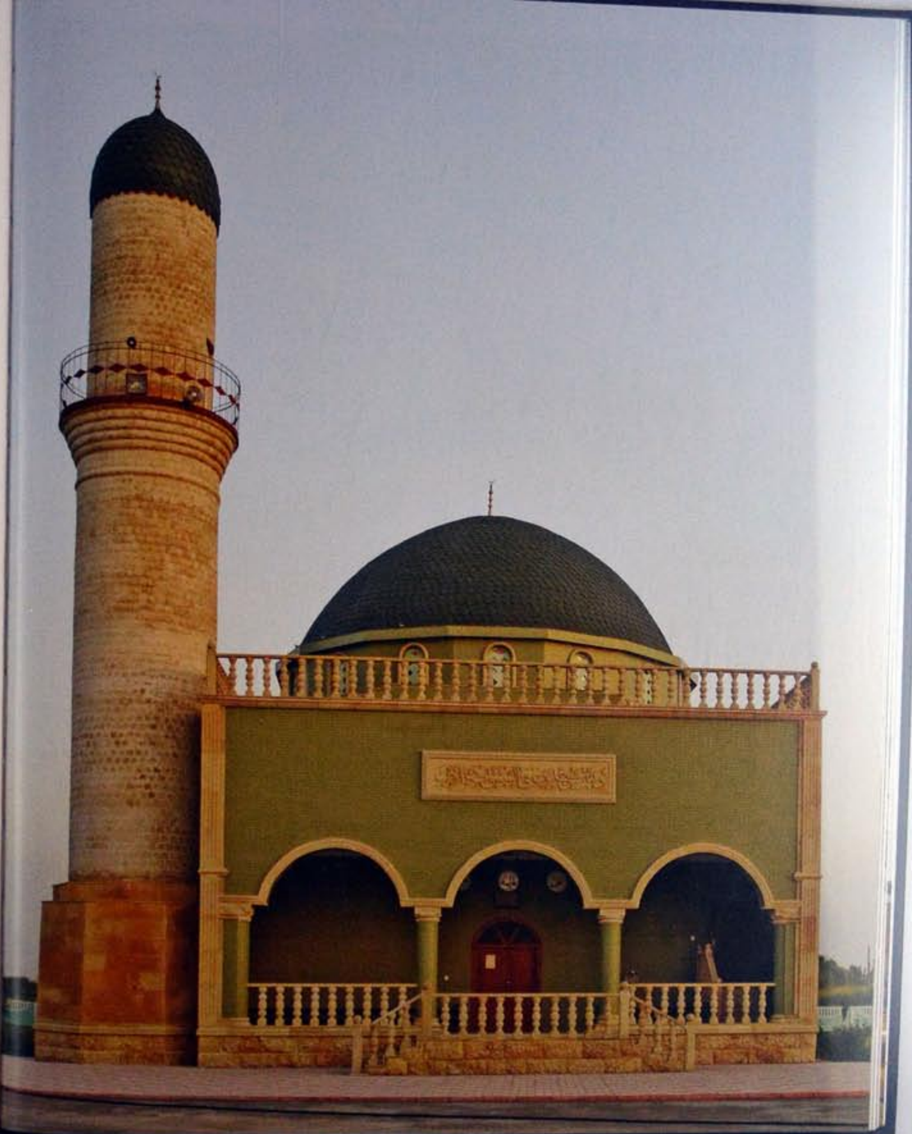

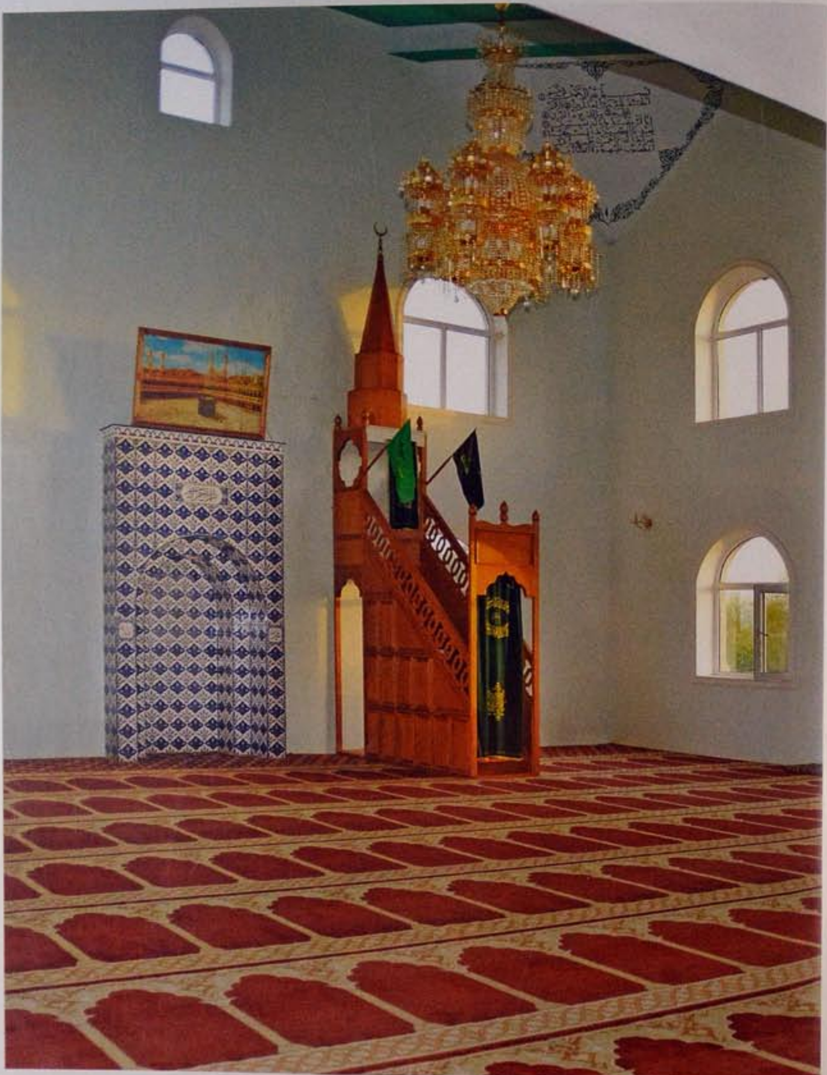

GÖYÇAY ŞƏHƏRİ

MƏRKƏZİ MƏSCİD

Xalq arasında "Heyvalı" məscidi adı ilə tanınan ibadət evinin tikintisinə 1898-ci ildə başlanılmış və 1906-cı ildə istifadəyə verilmişdir. Sovetlər zamanı məktəb kimi fəaliyyət göstərən məscid 2002-ci ildə yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir.

GOYCHAY

CENTRAL MOSQUE

Construction of the mosque was initiated in 1898, and completed in 1906. The mosque was known as "Heyvali" Mosque. It was functioning as a school during the Soviet regime and was reopened in 2002 for worship.

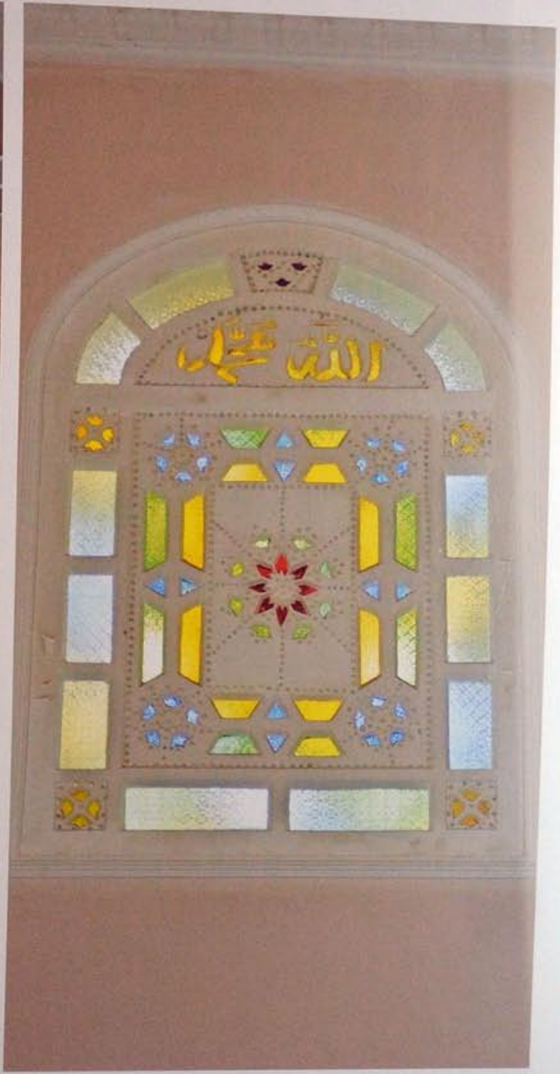
الله محمد

YEVLAX ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

1998-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü və Türkiyə Diyanət Vəqfinin maddi dəstəyi ilə inşa edilmişdir.

YEVLAKH

JUMA MOSQUE

The mosque was built at local community's initiatives and with the financial assistance of Turkey's Department of Religious Affairs in 1998.

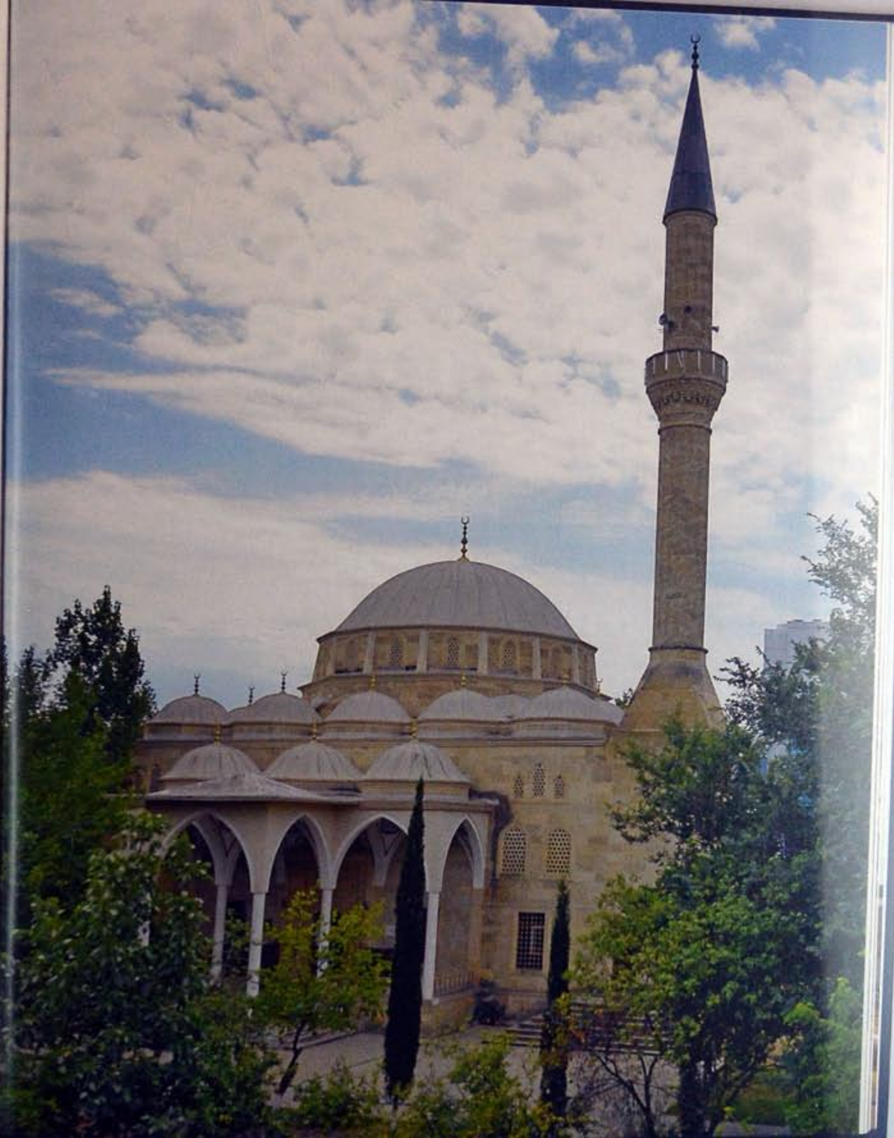

BƏRDƏ ŞƏHƏRİ

İMAMZADƏ KOMPLEKSİ

Türbə-məscid kompleksi XIV əsrdə tikilmiş, XIX əsrdə isə genişləndirilərək yaraşıqlı məscidə çevrilmişdir.
Rəvayətə görə, İbrahim adlı tacir burada İmam Cəfər Sadiqin (ə) qız nəvəsi şahzadə İsmayılın qəbri olduğunu bildikdə, karvandan ayrılaraq qəbrin üstündə çaylaq daşından türbə tikdirir. 1868-ci ildə bu yer azərbaycanlı memar Kərbəlayi Səfixan Qarabaği tərəfindən genişləndirilərək məscid formasına salınır.

BARDA

IMAMZADE COMPLEX

The mausoleum was built in the 14th century, and the site was expanded to include a beautiful mosque in the 19th century. Legend has it that a merchant named Ibrahim heard that Ismayil, a grandchild of Imam Jafar Sadiq was buried there. He left the caravan and built a mausoleum with boulders over the grave. In 1868, the Azerbaijani architect Karbalayi Safi Khan Garabaghi expanded this place into a mosque.

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ

ŞAH ABBAS MƏSCİDİ

Səfəvi hökmdarı Şah Abbasın tapşırığı ilə Gəncə hakimi Məhəmməd xan Ziyad oğlu tərəfindən 1606-cı ildə tikilmişdir. Məscid Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə 2008-ci ildə əsaslı şəkildə təmir olunmuşdur.

GANJA

SHAH-ABBAS MOSQUE

The mosque was built by Muhammad-khan Ziyadoglu, at Shah Abbas behest in 1606. It was renovated in 2008 at the initiative of the Heydar Aliyev Foundation and by decree of Azerbaijani President Ilham Aliyev.

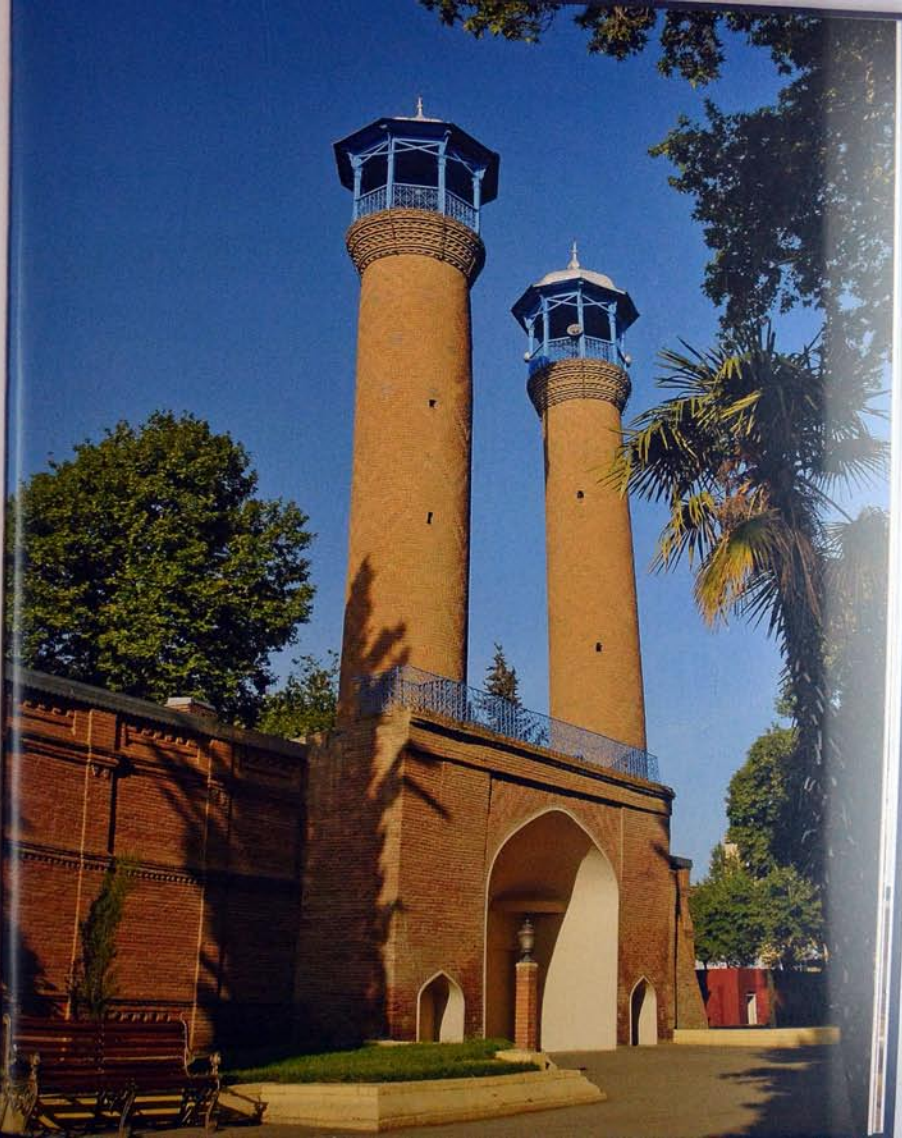

بسم الله الرحمن الرحيم

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ

HƏZRƏT ZEYNƏB MƏSCİDİ

Həzrət Zeynəb məscidinin tikintisinə 2000-ci ildə başlansa da, yalnız 2006-cı ildə Heydər Əliyev Fondunun hesabına başa çatdırılaraq istifadəyə verilmişdir. Məscid ikimərtəbəlidir və qoşa minarəsi var.

GANJA

HAZRAT ZEYNAB MOSQUE

Construction of the Hazrat Zeynab Mosque started in 2000, but it was completed by the Heydar Aliyev Foundation in 2006. The mosque has two floors and twin minarets.

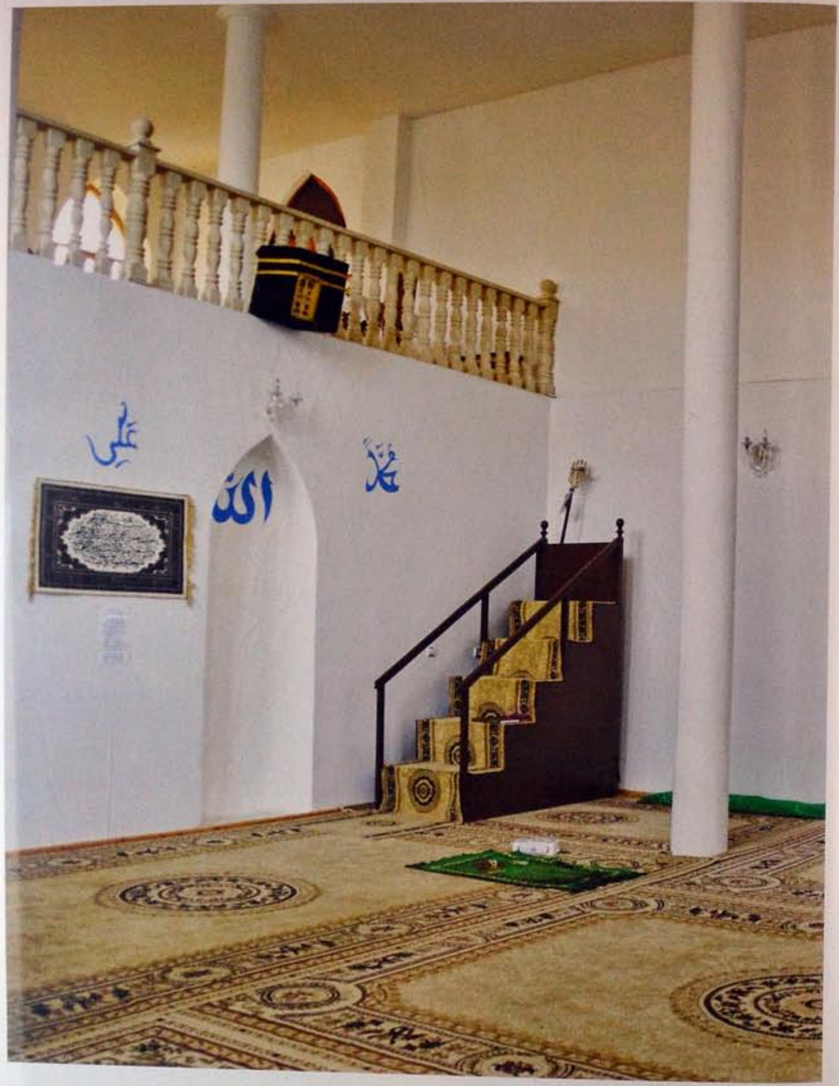
علي
الله
محمد

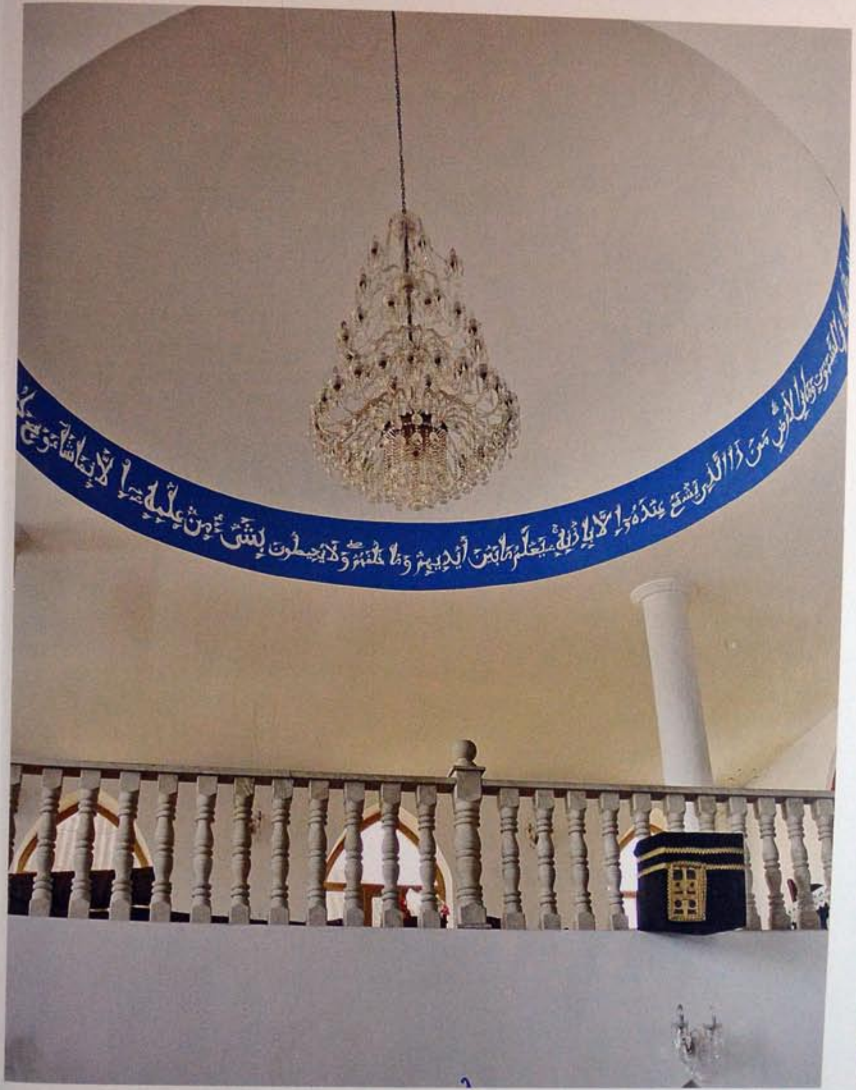
من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه يعلم ما بين أيديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشيء من علمه إلا بما شاء

ŞƏMKİR RAYONU, ÇİNARLI QƏSƏBƏSİ

HACI XƏDİCƏ XANIM MƏSCİDİ

İbadət evi 2008-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü ilə kəndin xeyriyyəçi sakinləri tərəfindən tikilmişdir. O, nəinki Çinarlıda, ümumiyyətlə, bütün bölgədə ən möhtəşəm məscidlərdən biridir.

SHAMKIR, CHINARLI VILLAGE

HAJI KHADIJA KHANIM MOSQUE

The Haji Khadija Khanim Mosque was built in 2008 at the local community's initiative by benefactors in the village. The Mosque can be considered one of the most remarkable mosques not only in Chinarli but also in the entire province.

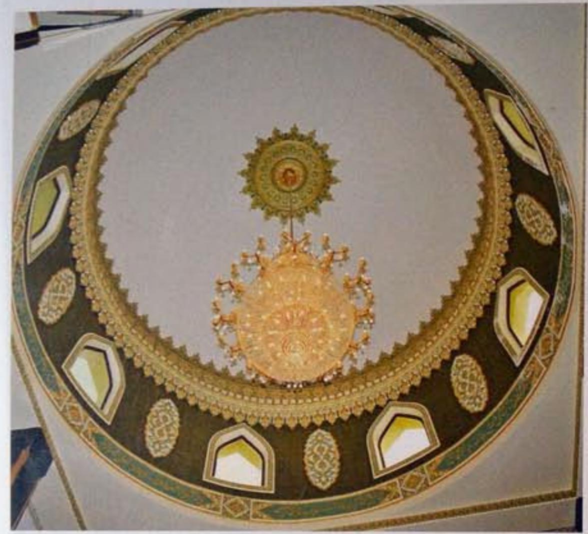

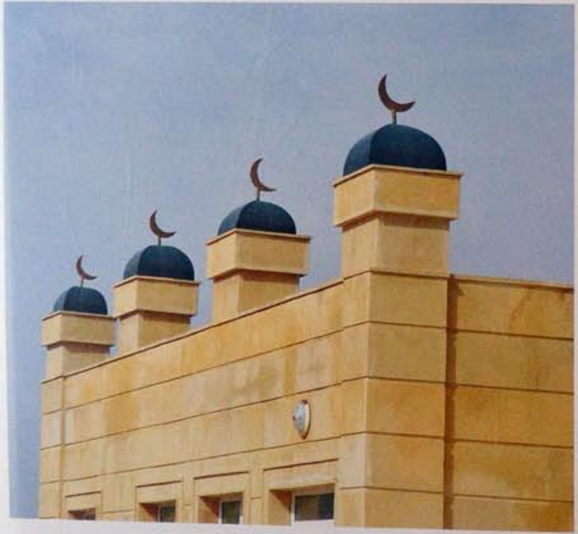

QAZAX ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

Məscid 1899-cu ildə Kəsəmən kəndindən olan məşhur İsrafil ağa Kərbəlayevin vəsaiti hesabına inşa edilmişdir. Sovet hakimiyyəti dövründə yeməkxana, anbar, əczaxana və kitabxana kimi fəaliyyət göstərmiş məscid 1990-cı ildə əsaslı təmir olunaraq yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir.

GAZAKH

JUMA MOSQUE

The Gazakh Juma Mosque was built in 1899, with financial assistance of Kasaman village resident Israfil agha Karbalayev. The mosque was used as dining room, warehouse, pharmacy and library during the Soviet era and it was thoroughly renovated in 1990.

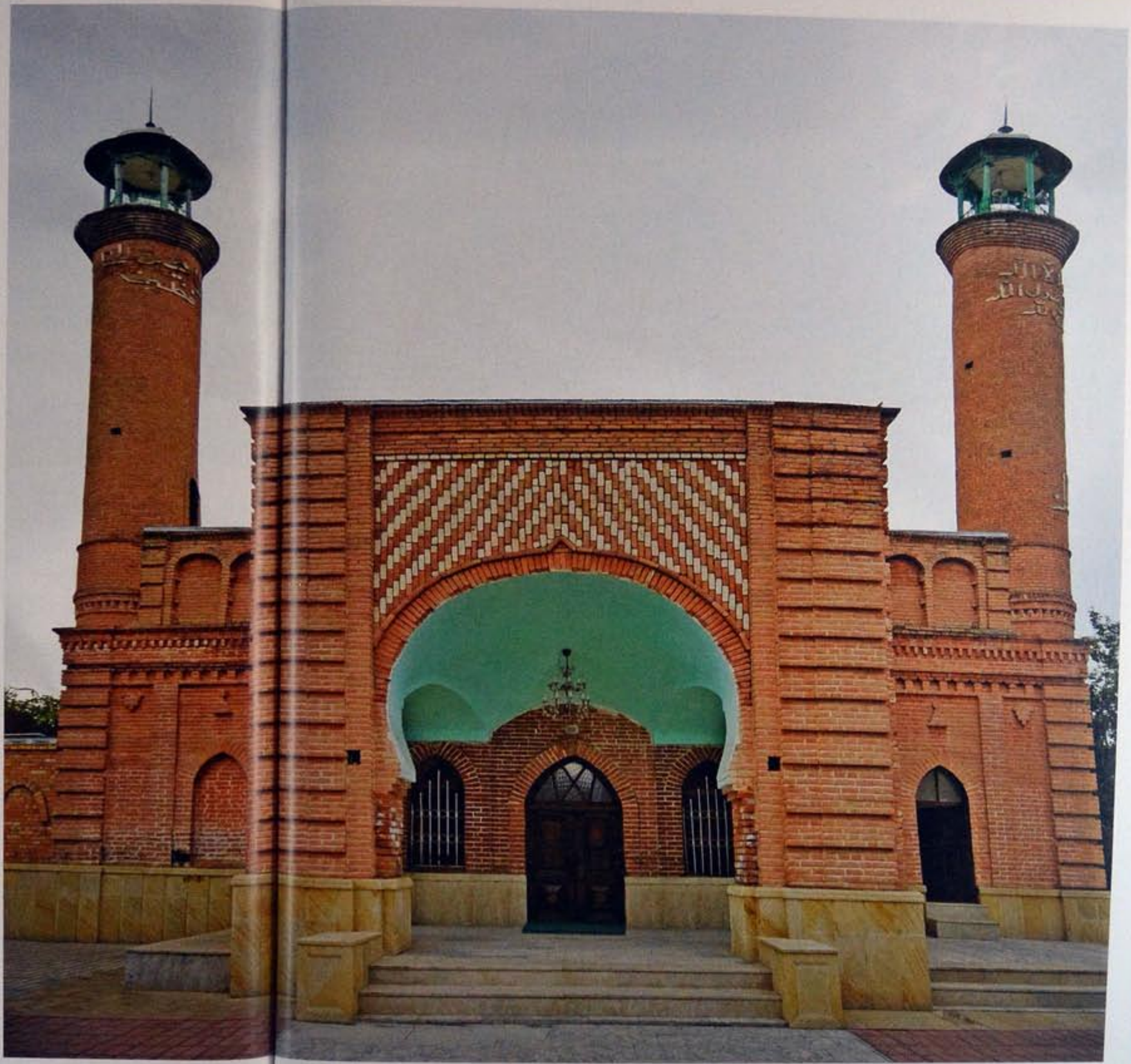

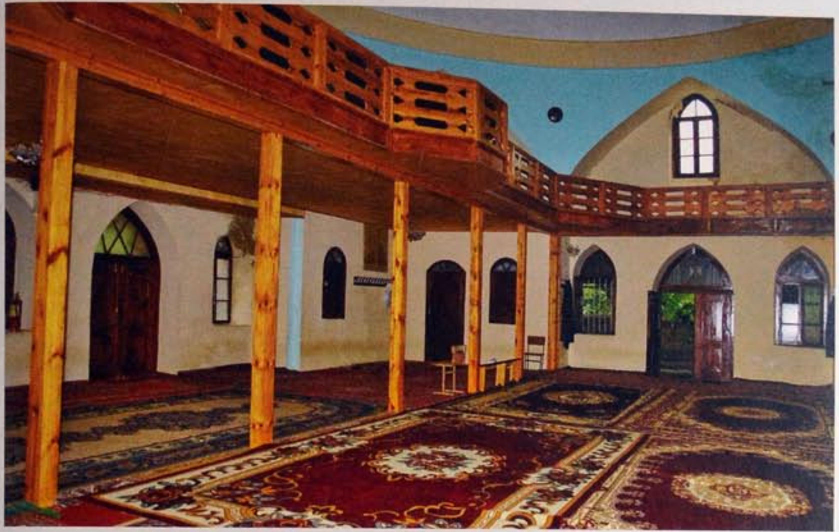

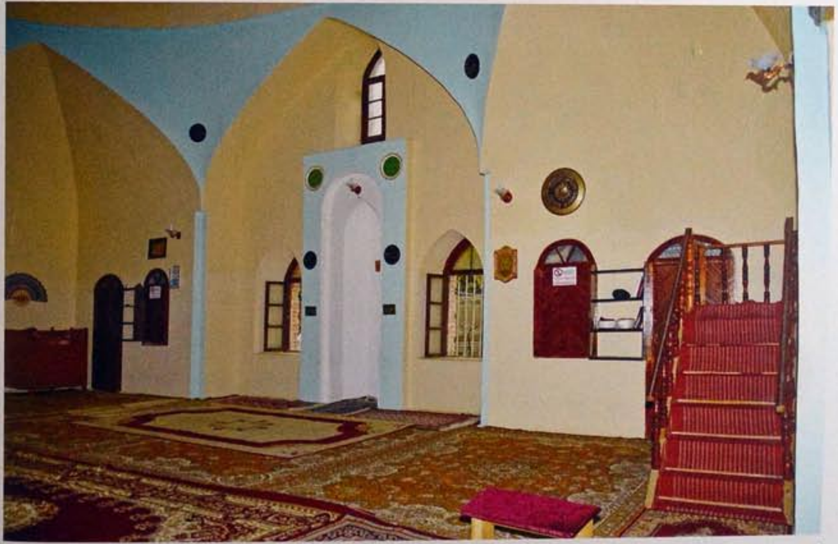

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ

CAME MƏSCİDİ

XIX əsrin yadigarı olan Naxçıvan Came məscidinin minarəsi 1918-ci ildə erməni qəsbkarlarının hücumu zamanı atılan toplardan zədələnmişdir. 2007-ci ildə məscid əsaslı şəkildə bərpa edilmişdir. Onun ilkin görünüşü haqqında təsəvvürü XX əsrin əvvəllərində yaşayıb-yaratmış Azərbaycan rəssamı Bəhruz Kəngərlinin "Naxçıvan Came məscidi" adlı yağlı boya ilə işlənmiş tablosundan əldə etmək olar.

NAKHCHIVAN

JAME MOSQUE

The minaret of the Nakhchivan Jame Mosque as a memory of 19th century was damaged by cannon fire during an assault in 1918 of Armenian Dashnaks. The mosque was renovated in 2007. The origional appearance of the mosque can be seen in an oil painting entitled Nakhchivan Jame Mosque by Azerbaijani artist Bahruz Kengerli, who lived and worked in the early 20th century.

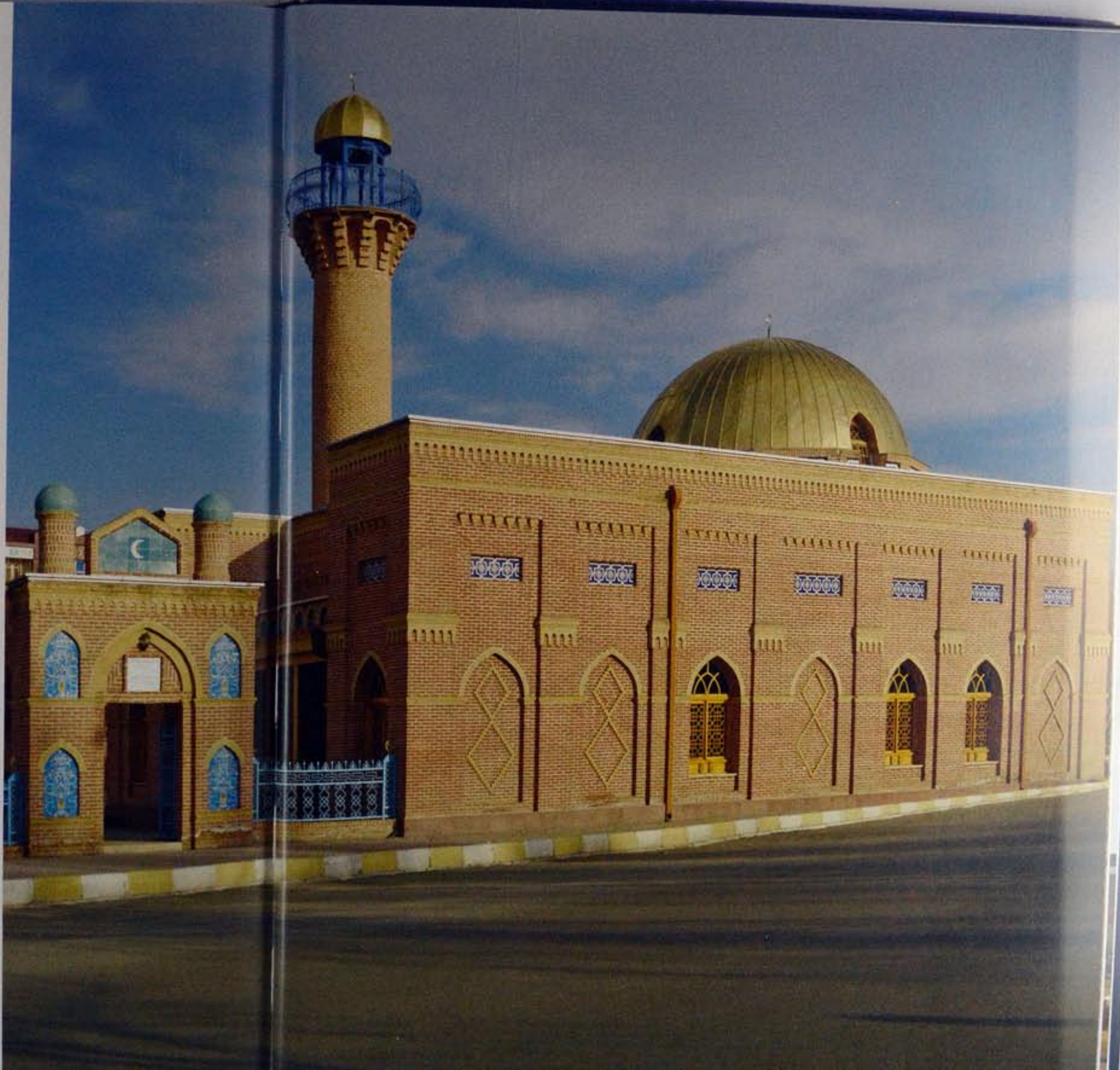

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ

HEYDƏR MƏSCİDİ

1992-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinin sədri olarkən bu məscidin bünövrəsinin birinci kərpicini qoymuş, 1999-cu ildə isə onun açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi iştirak etmişdir.

NAKHCHIVAN

HEYDAR MOSQUE

In 1992, as a Chairman of the Supreme Council of the Nakhchivan Autonomous Republic, National Leader Heydar Aliyev laid the foundation of the mosque. Subsequently in 1999, he attended the mosque's opening ceremony as the President of Azerbaijan.

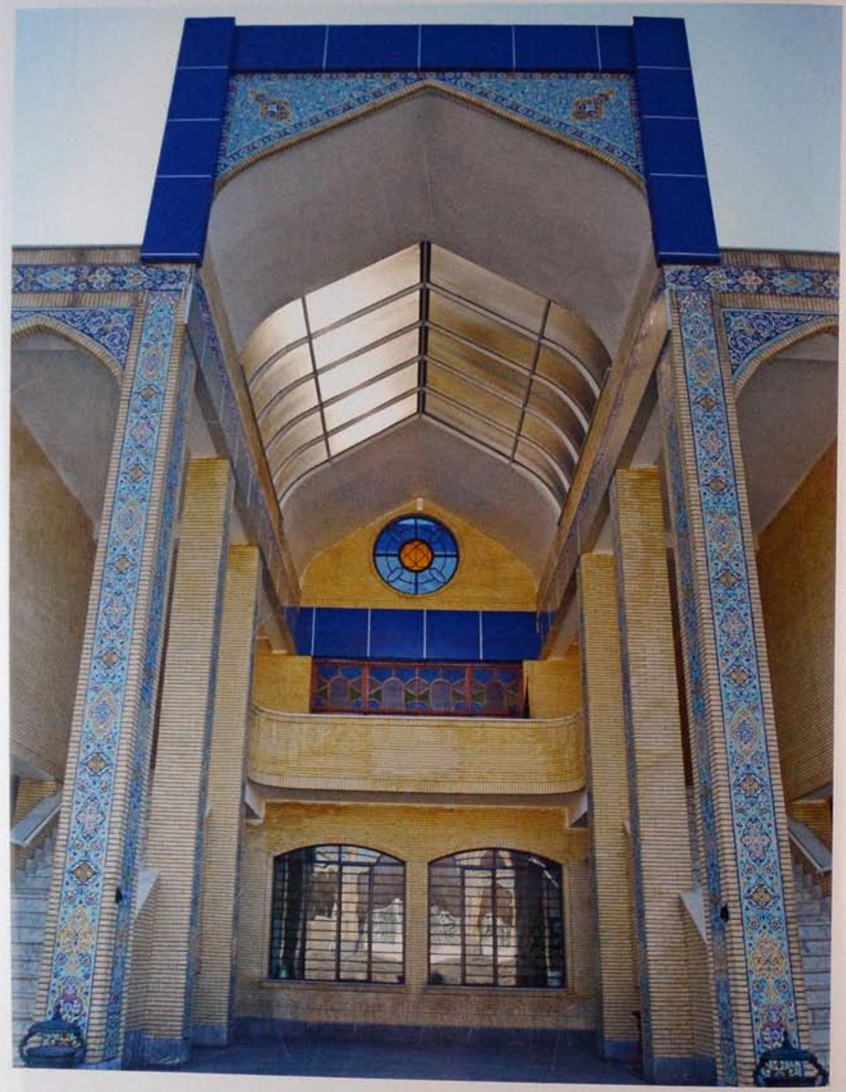

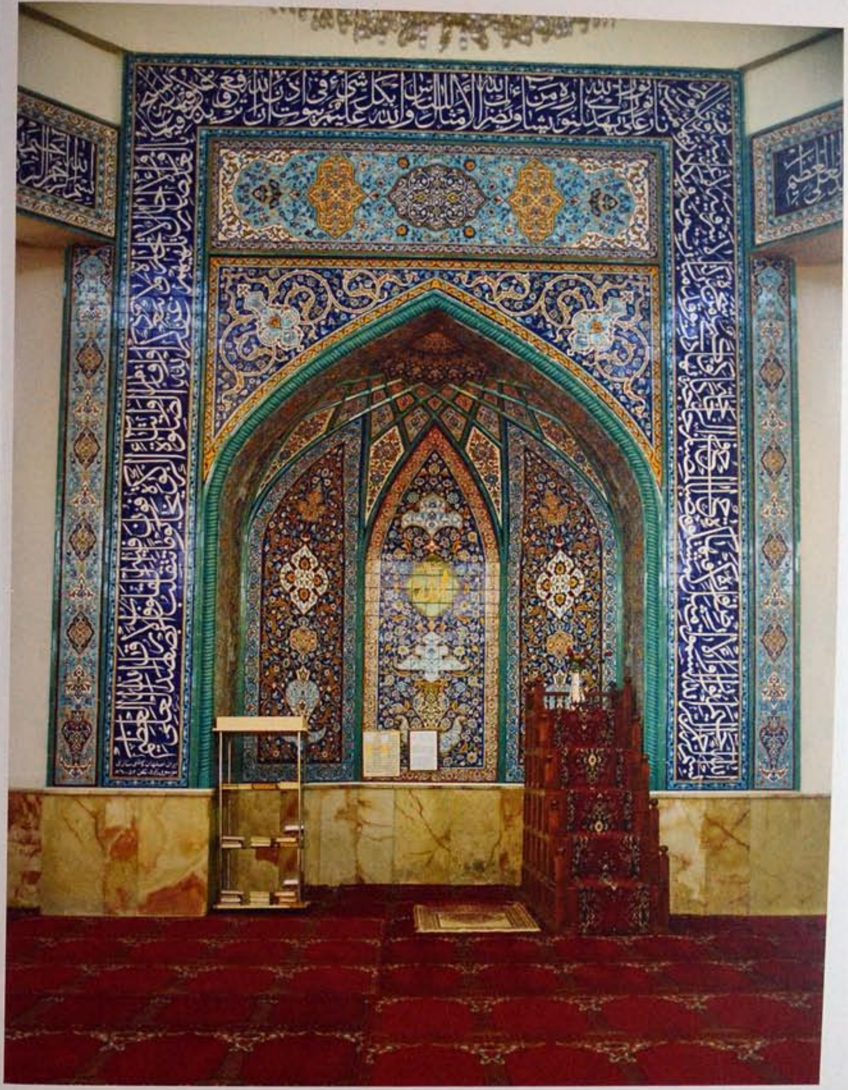

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ

KAZIM QARABƏKİR PAŞA MƏSCİDİ

Türkiyə Diyanət Vəqfinin maddi dəstəyi ilə tikilən məscidin 1999-cu ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin iştirakı ilə rəsmi açılışı olmuşdur.

Kazım Qarabəkir Paşanın 1918-1920-ci illərdə qədim Azərbaycan torpağı olan Naxçıvanın erməni qəsbkarlarından xilas edilməsində göstərdiyi xidmətlər unudulmazdır. Elə buna görə də məscidə böyük sərkərdənin adı verilmişdir.

NAKHCHIVAN

KAZIM GARABAKIR PASHA MOSQUE

The Kazim Garabakir Pasha Mosque was built with financial aid of the Turkey's Religious Affairs Department. National Leader Heydar Aliyev attende the official opening ceremony in 1999.

The Kazim Garabakir Pasha made an invaluable and unforgettable contribution to the defence of the ancient Azerbaijani land of Nakhchivan from Armenian invaders in 1918-1920. Therefore, the mosque was dedicated to the great commander.

CULFA RAYONU

ƏBRƏQUNİS KƏND MƏSCİDİ

İbadət evini tək Muxtar Respublikada deyil, ümumilikdə Azərbaycanda tikilmiş sonuncu məscidlərdən biri hesab etmək olar. Memarlıq xüsusiyyətlərinə görə göz oxşayan məscidin açılış mərasimi 31 may 2013-cü ildə keçirilmişdir. Bununla da Muxtar Respublikadakı məscidlərin sayı 209-a çatmışdır. Onlardan 170-i son 17 ildə inşa olunmuşdur.

JULFA

ABRAGUNIS VILLAGE MOSQUE

The Abragunis Mosque is architecturally very attractive and is one of the newest mosques not only in Autonomous Republic but in all Azerbaijan. It was opened in a ceremony on May 31, 2013. By this house of pray the number of the Autonomous Republic's mosques reached to 209, of which 170 were built in the last 17 years.

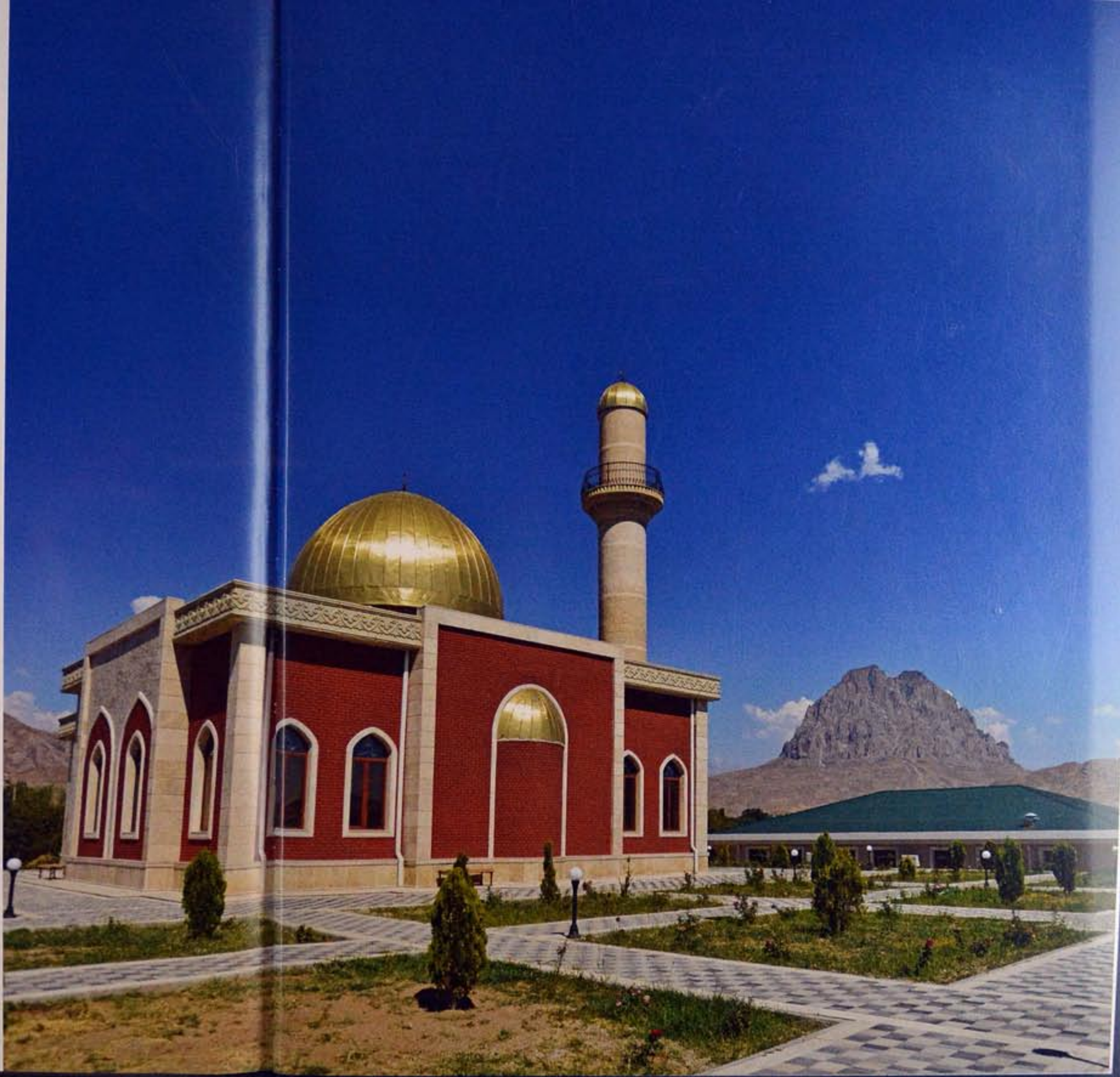

BABƏK RAYONU

ŞIXMAHMUD KƏND MƏSCİDİ

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əzəmətli ibadət evlərindən biri olan bu məscid 2004-cü ildə yerli ustalar tərəfindən Şərq memarlığı üslubunda inşa edilmişdir.

BABAK

SHIKHMAHMUD VILLAGE MOSQUE

The mosque that considered as one of the magnificent worship places in Nakhchivan Autonomous Republic was constructed in 2004 by the local craftsmen in the style of Eastern architecture.

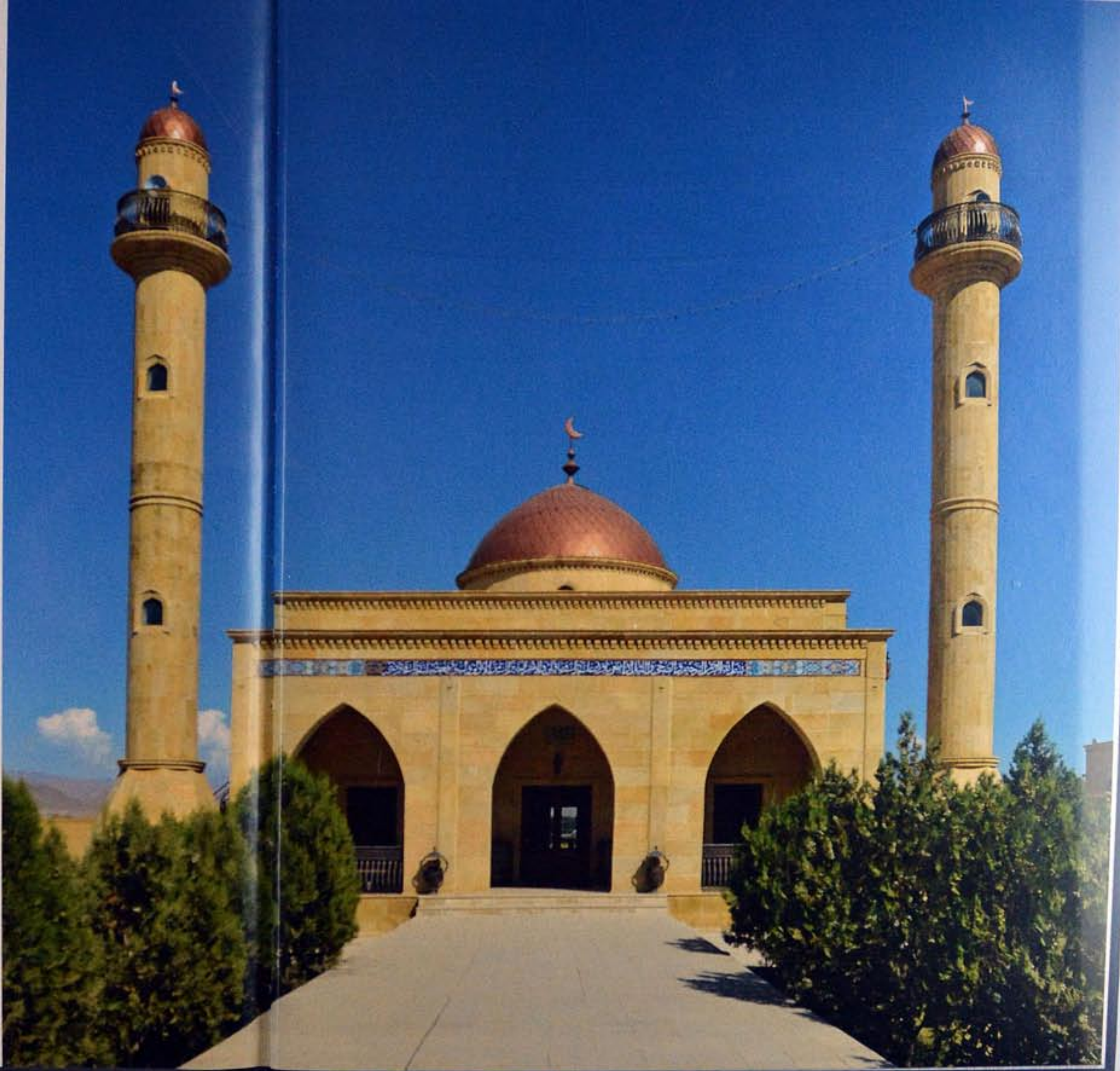

ŞƏRUR ŞƏHƏRİ

CÜMƏ MƏSCİDİ

Məscid Naxçıvan Muxtar Respublikasında ən böyük ibadət ocaqlarından biridir. 2009-cu ildə istifadəyə verilmiş məscid zirzəmisi ilə birlikdə üçmərtəbəlidir. Hər birinin hündürlüyü 30 metr olan iki minarəsi var. Minarə və günbəzlərin qübbəsi qurğuşun və latunla örtülmüşdür.

SHARUR

JUMA MOSQUE

The Sharur Juma Mosque, which opened for worship in 2009, is one of the largest places of worship in the Nakhchivan Autonomous Republic. The mosque has three floors, including the basement, and two 30 meters high minarets. The tops of minaret and the domes are covered with lead and brass.

Mündəricat
Content

ÖN SÖZ 06
FOREWORD 22

BAKI ŞƏHƏRİ, BİNƏQƏDİ RAYONU, **HEYDƏR MƏSCİDİ**
BAKU, BINAGADI DISTRICT, ***HEYDAR MOSQUE*** 26

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU, **BİBİHEYBƏT MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ**
BAKU, SABAYIL DISTRICT, ***BIBIHEYBAT MOSQUE AND SHRINE*** 32

BAKI ŞƏHƏRİ, YASAMAL RAYONU, **TƏZƏPİR MƏSCİDİ**
BAKU, YASAMAL DISTRICT, ***TEZEPIR MOSQUE*** 36

BAKI ŞƏHƏRİ, NƏSİMİ RAYONU, **HACI ƏJDƏRBƏY MƏSCİDİ**
BAKU, NASIMI DISTRICT, ***HAJI AJDARBAY MOSQUE*** 42

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU, İÇƏRİŞƏHƏR, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
BAKU, THE OLD CITY, ***THE JUMA MOSQUE*** 44

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAİL RAYONU, İÇƏRİŞƏHƏR, **MƏHƏMMƏD (SINIQ QALA) MƏSCİDİ**
BAKU, THE OLD CITY, ***MOHAMMED (SYNYG GALA) MOSQUE*** 48

BAKI ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, BUZOVNA QƏSƏBƏSİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
BAKU, KHAZAR DISTRICT, BUZOVNA SETTLEMENT, ***BUZOVNA JUMA MOSQUE*** 52

BAKI ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, ŞÜVƏLAN QƏSƏBƏSİ,
MİR MÖVSÜM AĞA ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ
BAKU, KHAZAR DISTRICT, SHUVELAN SETTLEMENT, ***MIR MOVSUM AGHA SHRINE COMPLEX*** 56

BAKI ŞƏHƏRİ, SABUNÇU RAYONU,NARDARAN QƏSƏBƏSİ,
RƏHİMƏ XANIM MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ
BAKU, SABUNCHU DISTRICT, NARDARAN SETTLEMENT
RAHIMA KHANIM MOSQUE-SHRINE COMPLEX 62

BAKI ŞƏHƏRİ, SURAXANI RAYONU, ƏMİRCAN QƏSƏBƏSİ, **QOŞAMİNARƏLİ MƏSCİD**
BAKU, SURAKHANI DISTRICT, AMIRJAN SETTLEMENT, ***THE TWIN-MINARET MOSQUE*** 68

ABŞERON RAYONU, MEHDİABAD QƏSƏBƏSİ, **MEHDİABAD MƏSCİDİ**
ABSHERON, MEHDIABAD SETTLEMENT, ***MEHDIABAD MOSQUE*** 72

ABŞERON RAYONU, NOVXANI QƏSƏBƏSİ, **HACI SƏFƏRALI MƏSCİDİ**
ABSHERON, NOVKHANI SETTLEMENT, ***HAJI SAFARALI MOSQUE*** 74

SUMQAYIT ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
SUMQAYIT, ***JUMA MOSQUE*** 78

SALYAN ŞƏHƏRİ, ***CÜMƏ MƏSCİDİ***
SALYAN, ***JUMA MOSQUE*** 80

SABİRABAD ŞƏHƏRİ, **HEYDƏR MƏSCİDİ**
SABIRABAD, ***HEYDAR MOSQUE*** 84

BEYLƏQAN RAYONU, **CƏRCİS PEYĞƏMBƏR MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ**
BEYLAQAN, ***JARJIS PEYGAMBER (PROPHET GEORGE) MOSQUE AND SHRINE COMPLEX*** 88

CƏLİLABAD ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
JALILABAD, ***JUMA MOSQUE*** 90

MASALLI RAYONU, **KÖHNƏ ALVADI KƏND MƏSCİDİ**
MASALLI, ***KOHNA ALVADY VILLAGE MOSQUE*** 94

MASALLI RAYONU, BORADİGAH QƏSƏBƏSİ, **YENİ MƏSCİD**
MASALLI, BORADIGAH SETTLEMENT, ***NEW MOSQUE*** 96

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ, **BÖYÜK BAZAR CÜMƏ MƏSCİDİ**
LENKARAN, ***BOYUK BAZAR JUMA MOSQUE*** 100

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ, **KİÇİK BAZAR MƏSCİDİ**
LENKARAN, ***KICHIK BAZAR MOSQUE*** 102

YARDIMLI RAYONU, **PERİMBEL KƏND MƏSCİDİ**
YARDIMLI, ***PERIMBEL VILLAGE MOSQUE*** 104

SİYƏZƏN RAYONU, **XIDIR-ZİNDƏ MƏSCİDİ**
SIYAZAN, ***KHIDIR-ZINDE MOSQUE*** 108

QUBA RAYONU, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
GUBA, ***JUMA MOSQUE*** 110

QUBA RAYONU, **RUSTOV KƏND MƏSCİDİ**
GUBA, RUSTOV VILLAGE MOSQUE 114

QUSAR ŞƏHƏRİ, **MUSTAFA KAZDAL MƏSCİDİ**
GUSAR, MUSTAFA KAZDAL MOSQUE 118

XAÇMAZ ŞƏHƏRİ, **TƏZƏ ŞƏHƏR MƏSCİDİ**
KHACHMAZ, TEZE SHEHER (NEW CITY) MOSQUE 122

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ, **YENİ MƏSCİD**
GABALA, NEW MOSQUE 124

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
GABALA, JUMA MOSQUE 128

ŞƏKİ ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
SHEKI, JUMA MOSQUE 132

ŞƏKİ RAYONU, AYDINBULAQ KƏNDİ, **HACI MİRƏLƏKBƏR AĞA MƏSCİDİ**
SHEKI, AYDINBULAG VILLAGE, HAJI MIRALAKBAR AGA MOSQUE 136

ZAQATALA ŞƏHƏRİ, **MƏRKƏZİ CÜMƏ MƏSCİDİ**
ZAQATALA, CENTRAL JUMA MOSQUE 142

BALAKƏN ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
BALAKAN, JUMA MOSQUE 148

ŞAMAXI ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
SHAMAKHI, JUMA MOSQUE 154

AĞSU RAYONU, **ƏRƏBMEHDİBƏY KƏND MƏSCİDİ**
AGHSU, ARABMEHDIBEY VILLAGE MOSQUE 160

KÜRDƏMİR ŞƏHƏRİ, **İMAM RZA MƏSCİDİ**
KURDAMIR, IMAM RZA MOSQUE 164

UCAR RAYONU, **ÇİYNİ KƏND MƏSCİDİ**
UJAR, CHIYNI VILLAGE, MOSQUE 168

GÖYÇAY ŞƏHƏRİ, **MƏRKƏZİ MƏSCİD**
GOYCHAY, CENTRAL MOSQUE 172

YEVLAX ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
YEVLAKH, JUMA MOSQUE 176

BƏRDƏ ŞƏHƏRİ, **İMAMZADƏ KOMPLEKSİ**
BARDA, IMAM-ZADE COMPLEX 180

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ, **ŞAH ABBAS MƏSCİDİ**
GANJA, SHAH-ABBAS MOSQUE 182

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ, **HƏZRƏT ZEYNƏB MƏSCİDİ**
GANJA, HAZRAT ZEYNAB MOSQUE 186

ŞƏMKİR RAYONU, ÇİNARLI QƏSƏBƏSİ, **HACI XƏDİCƏ XANIM MƏSCİDİ**
SHAMKIR, CHINARLI VILLAGE, HAJI KHADIJA KHANIM MOSQUE 190

QAZAX ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
GAZAKH, JUMA MOSQUE 194

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, **CAME MƏSCİDİ**
NAKHCHIVAN, JAME MOSQUE 198

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, **HEYDƏR MƏSCİDİ**
NAKHCHIVAN, HEYDAR MOSQUE 202

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, **KAZIM QARABƏKİR PAŞA MƏSCİDİ**
NAKHCHIVAN, KAZIM GARABAKIR PASHA MOSQUE 206

CULFA RAYONU, **ƏBRƏQUNİS KƏND MƏSCİDİ**
JULFA, ABRAGUNIS VILLAGE MOSQUE 208

BABƏK RAYONU, **ŞIXMAHMUD KƏND MƏSCİDİ**
BABAK, SHIKHMAHMUD VILLAGE MOSQUE 210

ŞƏRUR ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**
SHARUR, JUMA MOSQUE 212

Layihənin müəllifi / The author of the project
Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi
The State Committee on Religious Associations of the Republic of Azerbaijan

Mətn / Text
Gündüz İsmayılov / Gunduz Ismaylov

Redaktorlar / Editors
Sadiq Mirzəyev / Sadig Mirzayev
Nicat Məmmədli /Nijat Mammadli

Tərcüməçilər / Translators
Rəfi Qurbanov / Rafi Gurbanov
Gülanə Şahbazova / Gulana Shahbazova

Nəşrin koordinatoru / Publication Coordinator
Toğrul Əfəndiyev / Togrul Afandiyev
Samirə Rüstəmli / Samira Rustamli

Dizayn və kompyuter yığımı / The art design and layout
Pərviz Bağırov / Perviz Bagirov
Əbülfəz Abbasbəyli / Abulfaz Abbasbayli

Foto / Photo
Pərviz Bağırov / Perviz Bagirov

Digital age
NEW MEDIA COMPANY
WWW.SETLINE.AZ

i-44044